BS

204 BRABANT STRIP MAGA

Stripwinkel Adhemar
Kammerstraat 25, 9000 Gent

HET BESLOTEN LAND

STRIPS-COMICS-COOL MEDIA
Parijsstraat 16 Leuven
016-225840
info@hbl.be
www.hbl.be

De mooiste Nederlandstalige webshop voor al uw stripalbums

Welkom op het nieuwe
www.bulsuper.nl

De Striepclub
www.striepclub.be
Regelmatige updates met een stripveiling, promoties, acties, activiteiten, speciale uitgaven, posters en prentkaarten, enkel te verkrijgen in of via De Striepclub.

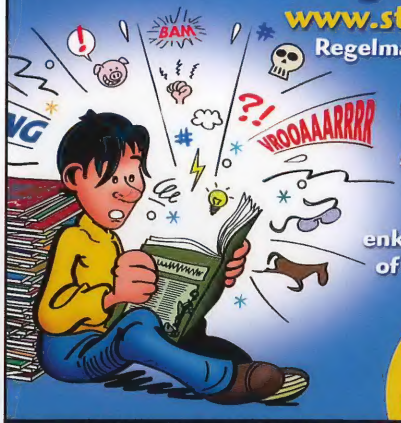

Schrijf je in op onze wekelijkse nieuwsbrief via info@striepclub.be

De Striep Brugge, Katelijnestraat 42, 8000 Brugge
De Striep Oostende, Paulusstraat 36, 8400 Oostende
De Striep Kortrijk, Budastraat 7, 8500 Kortrijk

STRIPWINKEL WONDERLAND

wonderland productions
Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

STRIPFORUM

www.getekendereep.com

www.bonte.be **BONTE**

BS
BRABANT STRIP MAGAZINE

nr 204 (1) van 15/06/2015
Gratis voor leden van Brabant Strip vzw, vereniging van stripliefhebbers van 9 tot 99, en van de Reclamestripclub. Wordt niet los verkocht.

Bestuur
Joeri Delamane, Etienne Hauwaerts, Yves Kerremans, Jean Smits

Werkgroep
Joppe Broeckhoven, Marc de Hertogh, Marc de Lint, Kurt Morissens, Philippe Mouvet, Hendrik Neyts, Jozef Peeters, Roger Philippot, Yves Pieters, Bertrand Van Herp, Johan Van Ransbeeck, Peter Vermaele

Redactie en medewerkers
Peter Vermaele, Gert Bussens, Tom Vermeeren, Hugo Landuyt, Philippe Mouvet, Jozef Peeters, Willem Gay, Yves Kerremans, Jean Smits, Robin Schouten, Kurt Morissens, Felix De Keye, Tom Bouden, Bertrand Van Herp

Eindredactie
Emmanuel Lerno

Opmaak
Jean Smits en Mike van der Veer

Omslag tekening
Dean Yeagle

Auteursrechten
Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Copyright van afbeeldingen of foto's berust bij de diverse auteurs en uitgeverijen.

Lidgeld
Lidgeld 2015/2016 B & NL: 28 euro
Rest van de wereld: op aanvraag
(B): 001-2980926-95
BIC GEBABEBB
IBAN BE76 0012 9809 2695
(NL): Giro 7616528
(altijd deze naam gebruiken:
Brabant Strip vzw)

Verantwoordelijke uitgever
Brabant Strip vzw, Dewandelaerstraat 8, 1930 Nossegem

brabant.strip@gmail.com
www.brabantstrip.be

Oplage: 1.400 exemplaren

Voorwoord

Nummer 204... Eindelijk! Dit nummer heeft inderdaad wel wat voeten in de aarde gehad vooraleer we het konden presenteren aan u, de lezer. Het bestuur van Brabant Strip en de redactie van Brabant Strip Magazine delen in het verdriet van de geliefden van Jeroen Denters, onze lay-outer die ons te vroeg diende te verlaten. Hieronder vindt u een korte In Memoriam door Kurt die het geluk heeft gehad om als hoofdredacteur verschillende jaren samen met hem dit magazine te kunnen samenstellen.
Maar het magazine gaat door en in dit nummer vinden jullie een aantal vaste rubrieken zoals de Schijnwerper, Sleens Curiosahoekje en enkele interviews (Dean Yeagle, Caldéron en Bonhomme). Daarnaast hebben we een heel uitgebreid dossier over de Cyclus van de 7 levens van de Sperwer en een prachtig artikel over drank in Kuifje en Robbedoes en één over strips en muziek.
Bij deze richt het bestuur van Brabant Strip zich ook tot u voor het zoeken naar een nieuwe lay-outer. Bent u zelf redelijk bedreven in lay-outen en bent u daarenboven ook gebeten door de stripmicrobe, neem dan contact op met ons !

Met genegen groet,

Emmanuel Lerno.

In Memoriam Jeroen Denters

Ik houd het kort, Jeroen. Zo deden we het al die tijd. Veel woorden hadden we niet nodig om elkaar te begrijpen. Zeker niet als we het over de vormgeving hadden van dit magazine. Steeds met de glimlach, een klinkend compliment en begrijpende blikken evalueerden we onze noeste arbeid. Een idee in mijn hoofd groeide bij jou uit tot prachtige pagina's die mijn creatieve strapatsen tot het grote niets bevorderden. En terecht. Meermaals vermoedde ik enige toverkracht bij je. De schwung die ons ledenblad kreeg door jouw oog voor schoonheid deed dat vermoeden zelfs kantelen tot het grote geloof in jouw toverkracht. Je straalde, bij elk nieuw magazine. Je werkkracht en positiviteit, ondanks het zwaard van Damocles dat boven je hoofd hing, wekte bewondering en respect op. Je zin voor het leven, je werkkracht die leidde tot pareltjes van magazines en je enthousiasme voor de wereld van het beeldverhaal worden gemist. Maar meer dan dat, word jij gemist. Je goedlachsheid, je liefde voor de wereld en de mensen die er rondlopen, je steeds minzaam kijkende blik en je immens blinkende pretoogjes blijven eeuwig leven in mijn herinnering.
Ik ging het kort houden, Jeroen. Zo deden we het al die tijd. Maar deze keer was het zwaar tegen mijn zin.

Kurt Morissens

Inhoud

3 Colofon
4 Schijnwerper
6 O Mandy
12 Naval drawings
14 Sleens curiosa
16 Jaime Calderon
22 Kuifje of Robbedoes
29 7 Levens van Sperwer
53 Uitgelezen
56 Expo's
60 Matthieu Bonhomme
70 Efemeriden
73 BS Nieuws
74 BS Agenda
76 Simone lost het op

BS SCHIJNWERPER

Of toch niet ... ?

De Belgische pers brengt al eens een 1-aprilgrap, zo ook dit jaar. Het gebeurt zelden dat er strips aan te pas komen. Dit jaar echter draaiden er 2 grappen rond strips, beide verzonnen door Hugues Dayez, bekend Franstalig stripjournalist.

In Spirou nummer 4016, gedateerd 1 april 2015, verschenen de eerste 5 platen van een onbekende Robbedoes-strip door Rob-Vel. Het verhaal draagt de titel Spirou et les Monstres en begint in een circus met als hoofdattractie een groep freaks: Zippy de aap-man wiens hersenen kleiner zijn dan een erwt, Plik en Plok 2 jongens met 1 lichaam, Boudina de romp-vrouw met baard en Zohra de kat-vrouw. Plik en Plok zijn het circus leven beu en ontsnappen met de hulp van Robbedoes en het avontuur begint. Volgens het begeleidend artikel door Hugues Dayez werden de platen op de redactie bezorgd door een verzamelaar, die ze gevonden had op de jaarlijkse brocante in Rijsel. Ze zouden komen van de familie van een zekere Maurice Martineau. De redactie gaat op zoek naar die familie en komt in contact met de zoon. Die vertelt dat zijn vader bevriend was met Rob-Vel in 1940 toen ze samen in het Franse leger waren te Saint-Quentin. Rob-Vel zou hem de originelen cadeau gedaan hebben omdat zijn uitgever het verhaal geweigerd had. De zoon wist nog te vertellen dat Rob-Vel zich had laten inspireren door de Amerikaanse film

Een onuitgegeven Robbedoes van Rob-Vel en een nieuwe Kuifje!

Freaks van Tod Browning. Een film die een blijvende indruk had nagelaten. Een wonderbaarlijk maar aannemelijk verhaal en de platen zijn helemaal in de stijl van Rob-Vel en dragen zijn signatuur. In het volgende nummer van Spirou verschijnt het vervolg maar verandert de titel in Spouri en wordt de echte naam van de auteur onthuld: Fred Neidhardt. Een originele en erg geslaagde aprilgrap.

Een van de belangrijkste items in het RTBF-nieuws van 1 april was de aankondiging van een nieuwe Kuifje die tegen eind van dit jaar in de winkels zou liggen. Tekenaar van dienst is Johan De Moor en het album zou Alerte à Fukushima gaan heten. Als primeur had men zelfs reeds de covertekening om te tonen aan het gretige publiek. De grap was zeer sterk uitgewerkt met interviews met Johan De Moor , als aangezochte tekenaar, en met Jean Auquier, directeur van het Belgisch Stripcentrum. Johan De Moor die klaar is voor de uitdaging en die tevreden is dat hij gekozen werd om Kuifje verder te zetten. Natuurlijk ook logisch als zoon van. En dan Jean Auquier die het direct ziet als een commerciële zet om Kuifje terug een boost te geven. Wij geven jullie hier de cover mee van het zogenaamde nieuwe album. Voor wie het allemaal zelf eens wil nalezen, het volledige item met geschreven artikel is terug te vinden op de volgende webpagina: http://www.rtbf.be/info/medias/detail_exclusif-alerte-a-fukushima-un-nouvel-album-de-tintin-pour-l-automne-2015?id=8945620.

Oh Mandy ...

Disney, Playboy, Blue Sky, Warner Bros, Marvel, Nestlé, Kraft, ze klopten allemaal ooit aan bij Dean Yeagle (°1950). Hij is al jaren actief als animator en pin-up artiest, maar de wereld leerde hem pas echt kennen toen het figuurtje Mandy uit zijn pen kroop. Tijdens een ontbijt in Los Angeles, spreekt hij openhartig over waarom hij animator werd en hoe Mandy precies ontstond.

Door **Peter Vermaele**

2010.

Je hebt de voorbije jaren je sporen verdiend in diverse domeinen zoals animatie, pin-ups, reclame, strips... Het begon allemaal met animatie en niet met illustratie. Hoe kwam dat?
Al van toen ik tien jaar was, wist ik dat ik een toekomst in animatie wilde uitbouwen. Dat had alles te maken met de magie van Disney. Bij elke Disney cartoon of langspeel tekenfilm die te zien was, liet ik me helemaal meeslepen. Tekeningen die bewogen en tot leven kwamen voor mijn ogen, het was pure magie. Dat enthousiasme en die bewondering overvalt me nog steeds wanneer ik een animatieproject afwerk en alles tot leven zie komen.

Bleef je liefde beperkt tot Disney of konden ook andere tekenaars en bedrijven je interesse wekken, zoals Chuck Jones, Hanna-Barbara?
Ik volgde ze wel, voornamelijk dan voor hun 'theater cartoons' zoals Tom en Jerry en Roadrunner. Tv-animatie kon me echter weinig boeien, omdat het er zo goedkoop uit zag. Tv-animatie doet het met minder tekeningen, wat resulteert in een soort stijfheid. Goede schrijfmanskunsten konden dit uiteraard overwinnen. Neem nu Rocky en Bullwinkle[1], heel goedkope animatie, maar de humor was van een zodanig niveau dat het hele plaatje klopte.

Men kan naar school gaan om alle kneepjes van animatie onder de knie te krijgen. Jij leerde echter alles uit jezelf. Hoe ondervond je dit proces?
Voor mij begon het allemaal met het boek 'Animation' van de hand van Preston Blair[2], uitgegeven door Walter T. Foster[3]. Preston werkte als animator voor Disney, MGM... Later kreeg ik zelfs de kans om even met hem te werken bij Zander Animation in NYC. Gewapend met dat boek en een 8 mm camera, begon ik mijn eerste huisgemaakte animatiefilmpjes in elkaar te flansen. Toen ik 18 was, volgde ik mijn eerste jaar kunstschool. In de daaropvolgende zomer kon ik voor het eerst professioneel aan de slag met animatie in een klein bedrijfje 'Animation Arts Associates Inc.'. Ze hielden zich vooral bezig met lokale reclame voor autohandelaars, de marine... geen grote nationale campagnes, die kwamen vooral uit NY en LA. Niettemin was het een uitstekende leerschool voor me, omdat ik van alle takken van animatie leerde proeven: achtergronden, inkt en verf, animatie, storyboards, ontwerpen van personages... Ik hield het voor bekeken op de kunstschool, de praktijk had mij veel meer te bieden.

Kan je je nog je allereerste stukje professionele animatie herinneren?
Mijn allereerste was een klein koormeisje dat aan het dansen was. Het bestond uit acht frames en moest op een klein televisietoestel in een reclamespot komen. Ze hadden iets kleins nodig in de achtergrond. Ik heb nog altijd een van de cells, omdat er voor het eerst iets van mijn hand op de televisie verscheen. Ik voelde me een beetje als een leerling in een gilde. Ik werkte overal een beetje aan mee.

Daarna ging je aan de slag bij de Zander Company. Kan je daar iets meer over vertellen?
Na twee jaar werken in Pennsylvania werd ik opgeroepen voor mijn legerdienst. We zaten volop in het Vietnamtijdperk. Ik had vernomen dat de marine zijn eigen animatiedepartement had. Harry Ziegler[4], mijn baas bij Animation Arts Associates Inc., was zelf actief geweest als animator voor de marine in Wereldoorlog II. Hij kende de man aan het hoofd van de fotografische unit in Washington, die zich ook met animatie bezig hielden. Het leek heel simpel. Ik moest enkel bootcamp overleven en dan kon die man een aanvraag voor me indienen. Helaas schroefden ze net op dat moment zijn financiën terug. Ik geraakte dus niet in het animatiedepartement van de Navy, maar belandde aan boord van een Destroyer in de Middellandse Zee.

Wat hielden je taken bij de Navy precies in? Had je nog tijd over om te tekenen of werd dat nachtwerk?
Wanneer je aan een bootcamp begint, informeren ze je over de jobs die ze in aanbieding hebben. Tot de opties behoorden illustrator-draftsman, assistent-

fotograaf en journalist, jobs waar ik later nog wat aan zou hebben. Ik kreeg echter snel te horen dat deze al zeven jaar niet meer werden ingevuld. Dus koos ik voor een baan aan een bureau en schopte het tot Yoeman, wat eigenlijk neerkomt op typist. Deze beslissing bleek opperbest mee te vallen. Omdat ik nooit 's nachts hoefde te werken, had ik tijd om te tekenen. Spijtig genoeg schiet er weinig van die erfenis over. Op een dag kwam ik aan op kantoor en vertelde iemand me dat ze mijn bureau voor me hadden opgeruimd. Al het afval hadden ze in zee geworpen. Mijn tekeningen dreven dus ergens op de Middellandse Zee

Na je diensttijd keerde je terug naar animatie?
De Navy heeft een programma om de overgang naar het burgerleven te faciliteren. Als je enkele maanden voor het afzwaaien nog geen job hebt, kun je dat volgen. Zij betalen dan je loon voor een periode in plaats van jouw werkgever, wat me een interessante sollicitant maakte. In Rhode Island, waar ik gelegerd was, hadden ze echter geen animatiebedrijven. Dus gedurende de drie à vier maanden dat het programma liep, werkte ik met iemand die zich bezighield met fotografie en filmen van events allerhande. Ik was steeds van de partij en hielp onder andere met het camerawerk. Ik herinner me dat we ooit nog de aankomst van Hubert Humphrey, de toenmalige vice-president van Amerika[5], gefilmd hebben. Wanneer er weinig opdrachten waren, deed ik ook wat animatie voor hen bij het creëren van een logo.

Wanneer belandde je bij de Jack Zander company?
Dat moet 1973 geweest zijn. Nadat ik uit de Navy ontslagen was, verhuisde ik naar NY. Ik wilde grotere opdrachten en alle bekende namen in de reclamebusiness bevonden zich daar. Er was echter weinig werk te krijgen toen. Tot ik wat geluk kende. De Zander Animation Parlour verloor zijn designer en bood mij de job aan. Jack Zander was een MGM-animator, befaamd voor de Tom en Jerry cartoons uit de late jaren dertig, begin jaren 40. Hij was de Jerry specialist bij uitstek. Zijn animatiebedrijf was bovendien een van de eerste die televisiespots in filmkwaliteit uitbracht in de jaren vijftig. Uiteindelijk was ik er zeven jaar aan de slag (tot 1981). Ik werkte me op tot regisseur voor tv-commercials. De tijd was rijp om met freelancen te beginnen.

Is freelancen geen risico? Je ruilde je wekelijkse loon bij Jack in en stond er nu alleen voor?
In deze branche kent werkelijk iedereen iedereen. Omdat ik intussen al een reputatie had opgebouwd in de industrie in New York, kreeg ik de kans om met een pak interessante mensen te werken. Ik deed nog opdrachten voor Jack, maar ging ook aan de slag met Preston Blair, die verantwoordelijk was voor de nijlpaarden in Fantasia, Red Hot Riding Hood, ... en Emery Hawkins die werkte voor Warner Bros. Elk animatiebedrijf in New York kende me, dus ik deed opdrachten voor zowat iedereen op freelancebasis. Zo kon ik ook van thuis uit werken.

Tijdens die periode startte je je eigen bedrijf "Caged Beagle Productions"?
Na ongeveer vijf jaar freelances, kwam Daryl Cage op me af met het voorstel om samen met hem en Nancy Beiman een animatiebedrijf uit de grond te stampen. We speelden wat met de letters in onze namen en kwamen met de bedrijfsnaam Caged Beagle. Daryl verliet het bedrijf echter bijna meteen, dus gingen Nancy en ik op zoek naar verschillende opdrachten. We produceerden vooral geanimeerde reclamespots voor televisie. Omdat we geen personeel hadden, konden we van thuis uit werken en wanneer nodig freelancers inhuren, die we kenden en waar we al ervaring mee hadden. Na een tijdje kon Nancy de onzekerheid van dit bestaan niet meer aan, het was soms even wachten vooraleer er weer een opdracht binnenkwam. Ze had op CalArts[6] gestudeerd en wilde altijd al bij Disney binnen geraken. Toen ze die kans kreeg, verliet ook zij het bedrijf.

Wat doen Nancy en Daryl vandaag?
Nancy doceert animatie aan het Sheridan College in Torent. Ik kom haar studenten overal tegen. Daryl is verantwoordelijk voor de MSNBC editorial cartoon website. Hij verzamelt cartoons uit alle kranten en plaatst ze elke dag op hun website (www.cagle.com).

Caged Beagle is nu een eenmansbedrijf. Aan welke producten werkte je?
Ik werkte voor een waaier aan bedrijven, zowel rechtstreeks als via reclamebureaus. Een voorbeeld van een grote klant is General Food[7], een mastodont van een bedrijf dat onder andere ontbijtgranen en KoolAid verkoopt. Ik ontwierp personages voor hen. Dit was een van mijn best betaalde baantjes, want wanneer je een personage creëert voor een bedrijf, kopen ze meteen de copyright van je over. Trouwens, een van mijn eerste taken bij Jack Zander overleefde ook de tand des tijds. Ik ontwierp de Cheerios Bee in 1973 en ze prijkt vandaag nog steeds op hun verpakkingen en in hun reclames. Bij Caged Beagle deed ik ook aan ontwerp, storyboards en animatie voor de Cookie Crisp gedurende acht jaar. Maar dat stopte toen de ontbijtgranen verkocht werden aan General Mills, die een ander bureau in Engeland inschakelden voor hun animatie. Daarna ging ik aan de slag met de eerste interactieve boek cd-roms van Living Books. Living Books bracht kinderboeken op de markt die zich focusten op personages zoals de rugrats, cat in the hat, Clifford the big red dog, the Berenstain bears en andere. Je kon op alles op de pagina klikken om een kleine animatie te activeren. Ik ontwierp al die animaties. Om een voorbeeld te geven: wanneer je een boom aanklikte, zag je er vogels uit weg vliegen. Ik beleefde er heel veel plezier aan, maar er kroop enorm veel werk in. Een boek leverde genoeg werk voor een jaar op. Ik moest ook andere mensen inschakelen om me te helpen met de animatie, opkuis ... Na enkele jaren kwamen mensen tot het besef dat 50 dollar te veel geld was voor zo'n boek. De meeste van die zaken zijn nu ook online te vinden, dus de markt droogde op.

CD-roms waren een typisch jaren '90 product. Dat betekent dat we dichter bij je werk voor Ice Age komen. Hoe beviel die ervaring?
Voor de eerste Ice Age werkte ik bij Blue Sky nauw samen met Peter De Sève[8], die alle ontwerpen deed. Het was een eer voor mij, want ik ben een grote bewonderaar van zijn werk. Zelf was ik verantwoordelijk voor de mondbewegingen van de personages. Dit was de eerste keer dat ze dialoog nodig hadden en ze wilden daarom de diensten van een 2D artiest met genoeg praktijkervaring. In CGI creëer je virtuele poppen en de bewegingen die ze kunnen maken, zijn vanaf het begin ingebouwd. We moesten dus weten hoe ver de mond open kon, in welke vorm dit zou resulteren... om het praten zo geloofwaardig mogelijk te maken.

Tijdens de periode van Ice Age begon je ook bij Playboy. Hoe ben je met hen in contact gekomen?
Dat moet rond 2000 geweest zijn. Toen mijn opdracht voor Living Books op zijn eind liep, had Playboy net een wedstrijd uitgeschreven voor animatiebedrijven om een stukje animatie te creëren voor hun website. De hoofdprijs was 25.000 dollar. Maar om zo een stukje te maken in de kwaliteit die het verdiende, zou het minimaal evenveel kosten als het prijzengeld. Daarom besloot ik hun aandacht te trekken met een aantal gag cartoons, in de stijl van het blad. En het werkte. Enige tijd later kreeg ik een telefoontje van hun cartoon editor, Michelle Urry[9]. Ze vroeg me waar ik al die tijd gezeten had. Sindsdien publiceer ik cartoons in Playboy.

Je personage Mandy ontstond dus in 2000?
Ze werd iets later geboren, in 2002 om precies te zijn. We hadden toen een online groep van pin-up artiesten die elkaar opdrachten gaven. Ik bedacht een opdracht om een personage te creëren en haar in verschillende posities te tekenen. Dus nam ik één van de personages uit een cartoon die ik ooit voor Playboy gemaakt had en paste het aan. Ze kreeg paardenstaartjes, groene ogen... Ze is nu mijn eigen gepatenteerde personage, die voor alle duidelijkheid, nooit in Playboy gestaan heeft, tenzij voor de promotie van mijn boek "One Mandy Morning".

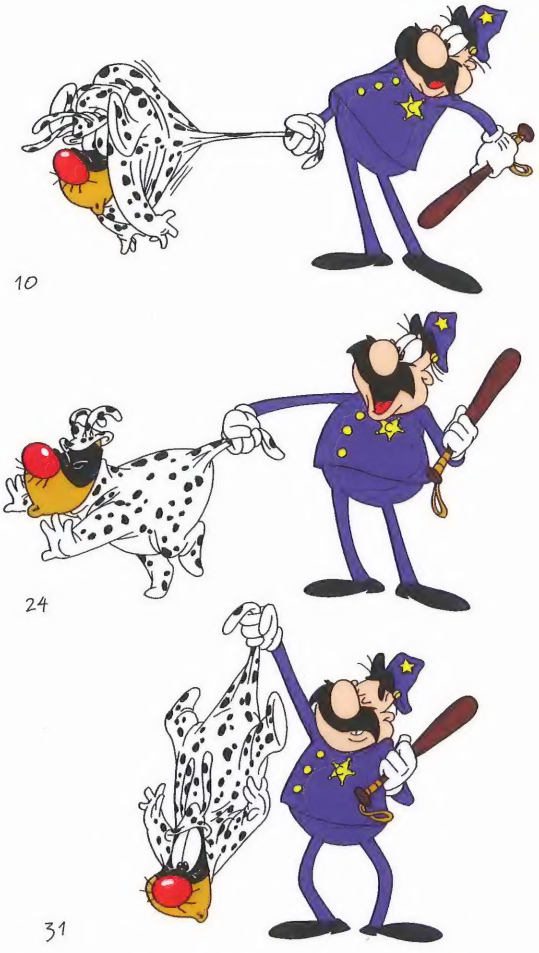

Ik dacht altijd dat Mandy ook te zien was in de cartoons die je maakt voor de Amerikaanse Playboy?
Dat is een veelgemaakte fout op het internet. Ze is nog nooit in Playboy verschenen. Playboy bezit alle rechten op de cartoons maar niet op de personages, tenzij het een personage is dat specifiek voor Playboy werd gecreëerd. Ik weet niet helemaal hoe dat precies werkt, want normaal verschillen alle personages in de cartoons die ik voor hen maak. Daarom gebruik ik Mandy voornamelijk online. Mensen begonnen van haar te houden en ik kreeg er het nodige succes door.

Na de creatie van Mandy bouwde je verder aan haar succes en verhuisde je naar LA?
Die verhuis kwam er door mijn dochter. Ze werkt al enkele jaren voor ABC in LA en heeft daar haar echtgenoot leren kennen. Het begon met bezoekjes op geregelde basis, maar toen ons eerste kleinkind geboren werd, besloten we naar daar te verhuizen om bij te springen. Zoals alle grootouders wisten we wel dat wat oorspronkelijk een verhuis voor drie maanden moest worden, zou uitgroeien in een permanente situatie. Maar dat is het grote voordeel van mijn branche. Ik kan mijn beroep uitoefenen van waar ook ter wereld. Ik bleef er verder werken aan Mandy en het uitbouwen van haar populariteit online. Ik begon met het uitgeven van mijn

eigen boeken. Akileos publiceerde het eerste Franstalige boek, "Mélange". Daardoor werd ik gevraagd voor een signeersessie in de Galerie Arludik in Parijs, maar toen had ik nog geen grote, afgewerkte stukken die zo'n tentoonstelling konden dragen. Daarom besloot ik grote werken te maken op pastelpaper. Aangezien ik een animator ben, hou ik zelden een verfborstel in de hand. Ik gebruikte daarentegen potlood, gouache en inkt om ze te maken. Al op de eerste avond van de tentoonstelling waren ze uitverkocht, een duidelijk teken dat ik de goede weg was ingeslagen. Er zijn nu drie galerijen in Parijs die mijn werk tonen: Arludik, Daniel Maghen (ik hield er een expo in juli en er zaten enkele nieuwe stukken van me in hun veiling bij Christie's in NY en Parijs in januari 2015) en Galerie 9e art. Ik werk ook samen met beeldhouwer Anders Ehrenborg om 3D-geprinte beeldjes van Mandy te maken en met Chuck Williams en Tracy Lee aan een ander Mandy beeld voor Electric Tiki.

Je besteedt veel tijd aan Mandy, is er ook nog ruimte voor andere projecten of commercieel werk?

Momenteel ben ik net aan de slag gegaan met het ontwerp van enkele personages voor een producent van organische voeding. Ik ben tevens gecontacteerd om enkele poses van personages te maken voor een app, maar daar kan ik voorlopig nog niet veel over lossen. Eén van de plannen waar ik nog mee speel is een groot coffeetable boek met alle stukken van Mandy, die ik reeds voor verzamelaars en galerijen gemaakt heb. En als ik ooit de tijd kan vinden: ik ben gevraagd om een strip van Mandy te maken. Het fantastische aan het internet is dat ik overal fans heb, minstens een in elk land. Zij vinden mij. Het is een hele nieuwe manier om bekendheid op te bouwen.

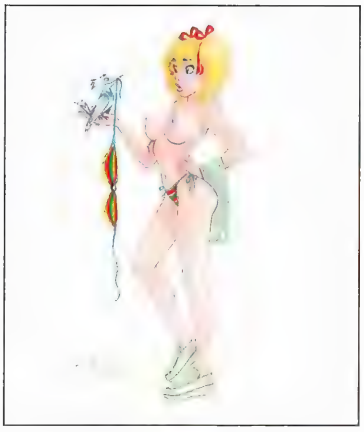

Noten:

1 The Rocky & Bullwinkle Show is een Amerikaanse animatieserie van Jay Ward Productions. De serie telt 5 seizoenen met in totaal 163 afleveringen, die van 19 november 1959 tot 27 juni 1964 werden uitgezonden. Aanvankelijk op ABC, en later op NBC. Elke aflevering is opgebouwd uit meerdere losse filmpjes. Het grootste deel van een aflevering bestaat uit filmpjes die draaien om de antropomorfe eland Bullwinkle en vliegende eekhoorn Rocky, waar de serie ook zijn naam aan te danken heeft.

2 24 oktober 1908 – 19 april 1995. Verantwoordelijk voor de Mickey Mouse-scènes in "The sorcerer's apprentice" in Fantasia en de dansende hippo-alligatorscène in hetzelfde Fantasia. Red Hot Riding Hood is zijn bekendste figuurtje.

3 Dit boek kwam uit in 1948 en bevatte afbeeldingen van de figuren uit de Disney- en MGM-stal die hij geanimeerd had. Voor de 2e editie werden ze allemal hertekend om hun herkomst te verdoezelen.

4 Stichter van Animation Arts Associates Inc. in 1963 Deze animatiestudio produceerde inderdaad geanimeerde trainingfilmpjes voor het leger, de navy, volksgezondheid, maar ook voor grote bedrijven en zelfs politieke partijen. Hij wordt beschouwd als de vader van de animatie in Philadelphia. Hij overleed op 74-jarige leeftijd op 25 januari 1990.

5 Hij was vice-president van Lyndon B. Johnson van januari 1965 tot eind januari 1969.

6 California Institute of the Arts, in 1961 gesticht door Walt Disney.

7 In 1990 gefusioneerd met Kraft Foods tot Kraft General Foods. Bij ons vooral gekend van verschillende ontbijtgranen van Kellogg's.

8 Amerikaans illustrator en animator die publiceert in The New Yorker. Hij ontwierp personages voor o.a. A bug's life, Finding Nemo, The prince of Egypt, Mulan en de Ice Age-films.

9 Michelle Urry was jarenlang cartoon editor voor Playboy van 1971 tot aan haar dood in 2006.

DEAN YEAGLE - NAVAL

Tijdens het interview vertelde Dean over zijn tijd in de Navy en hoe een collega zijn tekeningen zomaar weggesmeten had. We zijn blij dat we ondertussen 16 tekeningen uit die periode hebben kunnen terugvinden, waarvan hieronder een selectie.
De tekeningen zijn in 1971 gemaakt toen Dean werkte in "The art department" van de Naval War College in Newport, Rhode Island. Dat jaar vertrok een officier op pensioen en men vroeg Dean Yeagle om een reeks cartoons te maken rond de carrière van deze man voor zijn afscheidsfeest. De naam van de officier hebben we nog niet kunnen achterhalen, maar hij staat wel afgebeeld in een van de cartoons. De situaties voor de cartoons werden aangebracht door de collega's van deze officier en Dean bracht er de humoristische toon in. Verschillende van zijn hogere collega's zijn er ook in afgebeeld.
Daarnaast hebben we ook de waarschijnlijk eerste

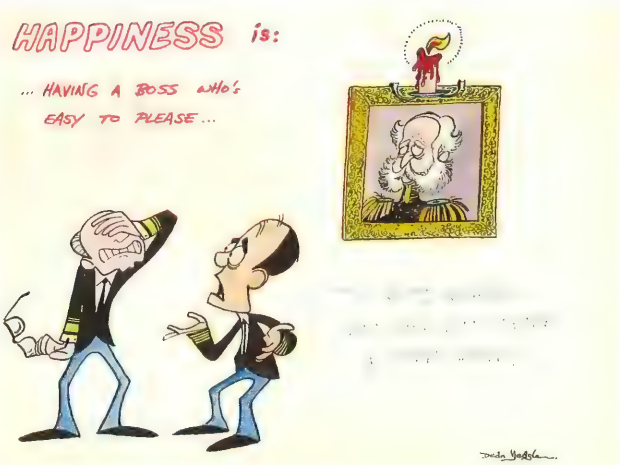

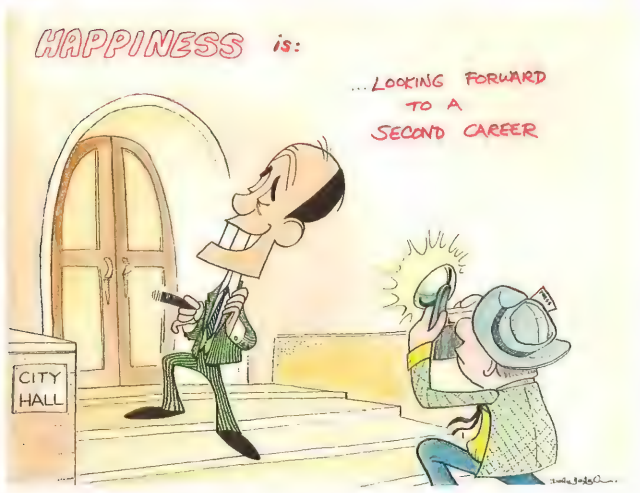

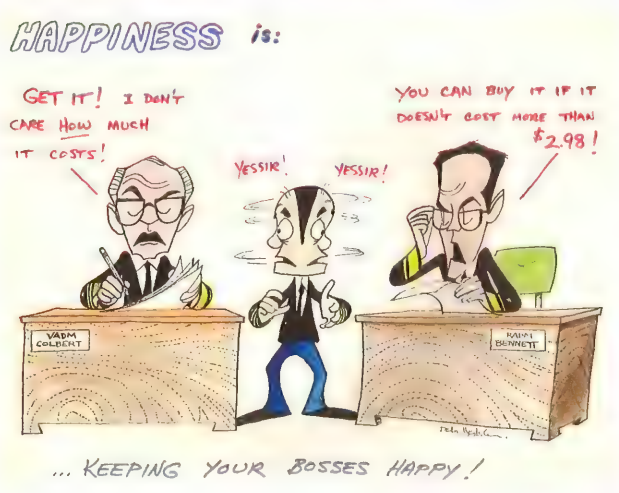
HAPPINESS is:
GET IT! I DON'T CARE HOW MUCH IT COSTS!
YESSIR!
YESSIR!
YOU CAN BUY IT IF IT DOESN'T COST MORE THAN $2.98!
VADM COLBERT
RADM BENNETT
... KEEPING YOUR BOSSES HAPPY!

DRAWINGS

gepubliceerde cartoon van Dean Yeagle teruggevonden. In 1969 deed Dean mee met een cartoon wedstrijd voor het Navy Magazine. Hij won hiermee de 3e prijs en werd hij gepubliceerd in oktober 1969.
Dat Dean Yeagle hot is bewijst ook de Franse uitgever Comix Buro van Attakus die onlangs het tweede sketchbook, dat ze in 2012 hadden uitgebracht, herdrukte. Enkele illustraties hieruit willen we u niet onthouden.

3rd honorable mention
YNSA Dean Yeagle
"You'll need a better reason than this for transfer . . . Everybody thinks he's been at sea too long."

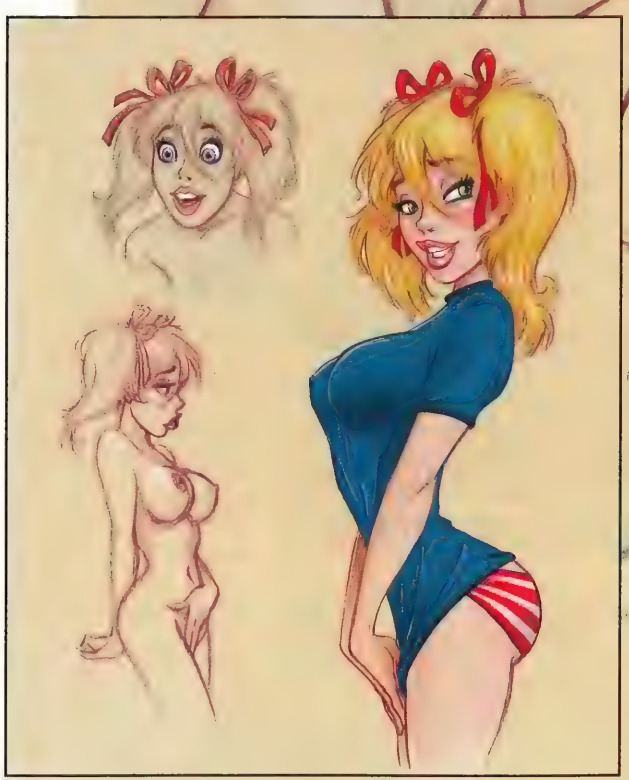

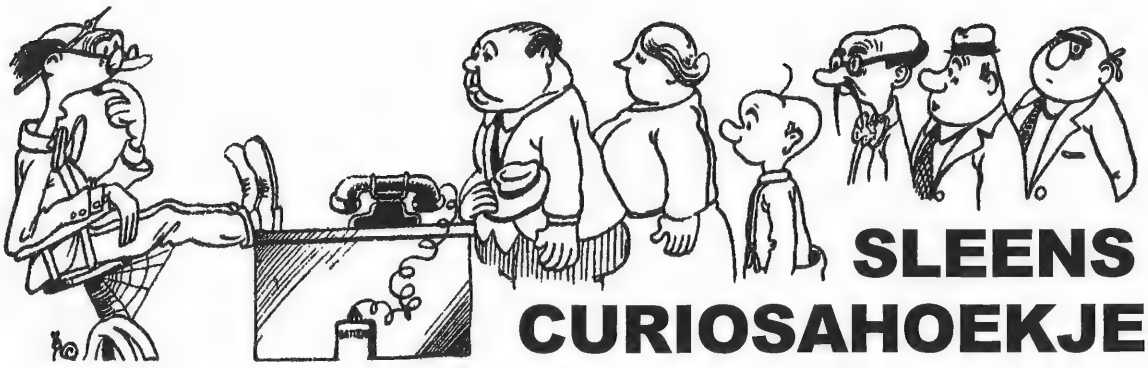

SLEENS CURIOSAHOEKJE

De Avonturen van Nero en Co verschenen oorspronkelijk in het Nederlands en werden nadien ook vertaald naar het Frans, in enkele gevallen naar het Duits en in één geval naar het Engels. De inleiding bij een interview uit 1979 vermeldt echter ook Portugese Neroalbums. Lange tijd werd gedacht dat dat een fantasietje was van de journalist in kwestie maar er blijkt wel degelijk een Portugees Neroalbum te bestaan: 'Os Dois Feitiços', een Portugese vertaling van 'Het Bobo-beeldje'.

-YVES KERREMANS-

Op 13 november 1979 verscheen in Jet, een veertiendaags familieblad uit Antwerpen, een uitgebreid dubbelportret van Marc Sleen over diens strip- en safariactiviteiten. Op de cover toont een lachende Marc Sleen een Afrikaans beeldje, met als ondertitel 'Met Sleen op safari in Stripland'. In de inleiding bij het dubbelportret schrijft Milan, de journalist van dienst, dat er om de drie maand een Neroalbum verschijnt in het Nederlands, Portugees en Duits. In 1979 verschenen er echter al een tijdje geen Neroalbums meer in het Duits (de 12 Duitse albums verschenen in 1972 en 1973) en de belangrijkste vertalingen (die naar het Frans) werden niet genoemd. Die journalistieke onnauwkeurigheden deden vermoeden dat de Portugese albums een fantasie waren van de journalist.

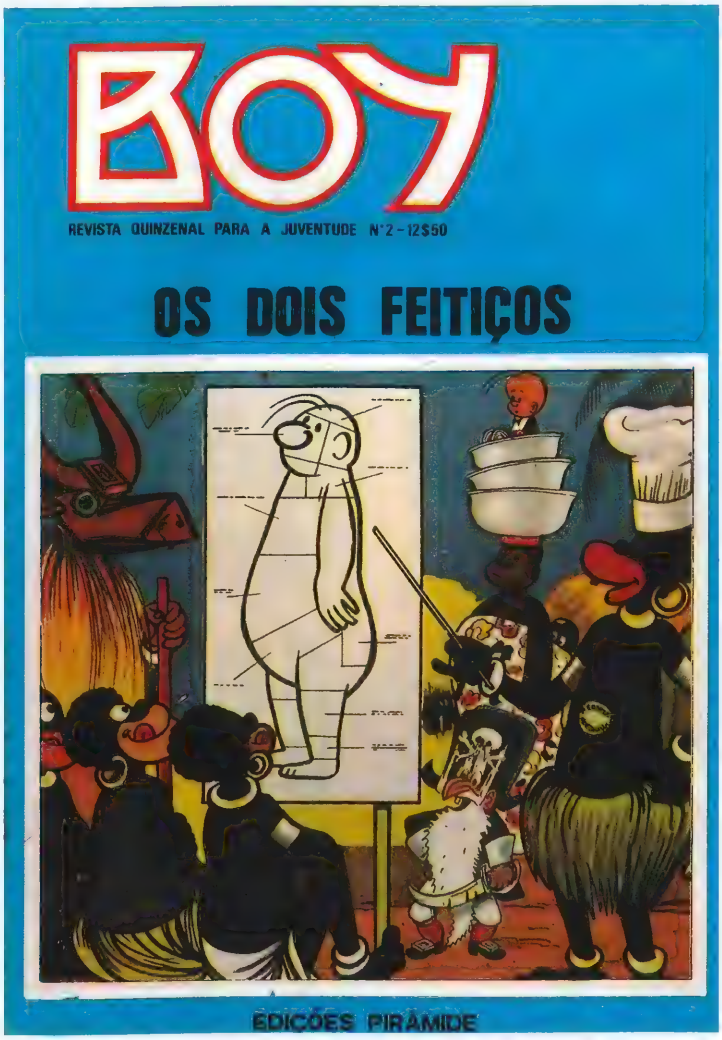

De journalist van Jet had echter niet helemaal ongelijk: Standaard Uitgeverij deed in 1979 een poging om haar strips in Portugal te lanceren. Men koos daarbij voor Nero ('Het Bobobeeldje') en Robert en Bertrand ('Mysterie op Rozendael') om de spits af te bijten. De twee albums werden vertaald en door uitgeverij Edições Pirâmide onder de reeksnaam 'Boy -Revista quinzenal para a juventude' in tijdschriftvorm uitgebracht. 'O diabo do vale das rosas' verscheen als no 1 en 'Os Dois Feitiços' als no 2. De uitgaven hadden alles om geen succes te worden: een klein boekje (23,5 cm x 16,5 cm) op dun papier waarin de stroken geprangd staan. Opmerkelijk is bovendien dat de naam van de tekenaars (respectievelijk Studio Vandersteen en Marc Sleen) onvermeld blijven.

Het gebrek aan succes blijkt uit zowel de verlaging van oplage en prijs en het weglaten van kleur in het tweede nummer. Het eerste nummer (Robert en Bertrand) werd in kleur gedrukt op 15.000 exemplaren en werd verkocht voor 25 escudo, het tweede nummer in zwart/wit op nog maar 8.000 exemplaren en verkocht voor 12,5 escudo. In het tweede nummer staat nog een derde nummer aangekondigd, nl. Karl May, maar dat is hoogst waarschijnlijk nooit verschenen.

Om 'Het Bobobeeldje' in het beperkt keurslijf te wringen werd het verhaal opnieuw gelay-out. De oorspronkelijke versie van 'Het Bobobeeldje' besloeg 156 stroken en werd in album op 40 pagina's gepubliceerd. De Portugese versie mocht slechts 29 pagina's (115 stroken) beslaan en het verhaal moest dus ernstig onder handen genomen worden. Daartoe werden plaatjes gecombineerd en werden van ettelijke plaatjes stukken afgesneden, met een bedenkelijk resultaat tot gevolg.

Deze Portugese vertaling maakt van 'Het Bobobeeldje' het meest vertaalde album uit de Neroreeks: Nederlands, Frans, Duits en Portugees.

Cover van Jet (13 november 1979).

Stroken 152 tem 156 van 'Het Bobobeeldje' werden gelay-out tot 4 stroken voor 'Os Dois Feitiços'.

néron
Famidável, milideias, os teus tiros de conhão fizeram-nos levantar. Corre tudo bem.
E uma salva de adeus... AHA!...
BAM
Agora já não é preciso, meu caro milideias.
Após uma viagem sem história os nossos amigos chegam a casa de Néron.
NÉRON!
BOBONNE!
BOM
Salva de alegria!
Bobo fica connosco. Devemos-lhe isso, aqui está em casa dele.
Mas, é o feitiço do mau agoiro!
Sim, fui eu que o ofereci à sua mulher depois de a enfermeira mo ter devolvido.
Mas é terrível!
Encontrei a solução, meus bons amigos. O feitiço de mau agoiro à esquerda da lareira, e à direita o feiti ço da sorte.
Assim, sem sorte nem desgraça.
Ou seja, a felicidade.
Para a mesa!
O seu marido devia ter-me levado, teria evitado muitas maçadas.
Mas a senhora dava-lhe outras.
Então a serpente começou a sufocar-me lentamente...
Esquecem-se sempre de nós.
Falta-nos qualquer coisa.
BAM
Escuta, Néron, foi a última salva desta história!
FIM
31
PRACHTIG TUIZENTFLOOT! JE SCHOTEN BRACHTEN ONS IN DE LUCHT! WE ZIJN GELANCEERD!
EN EEN SCHOT TEN AFSCHEID ALS TOEMAATJE....
AHA
BOM
NIET OVERDRIJVEN TUIZENTFLOOT, WE ZIJN AL VIJF KILOMETER VERDER!
WAT EEN VOORSPOEDIGE VLUCHT LANDEN ONZE VRIENDEN, VEILIG EN WEL IN DE TUIN VAN NEMS LANDGOED.
MANNETJE!
VROUWTJE!
BAM
AHA.. VREUGDESCHOT!
BOBO BLIFT BIJ ONS. WIE ZIJN HEM DAT VERSCHULDIGD. MIJN HUIS IS ZIJN HUIS!
WAT IS DAT!
HET BABA-BEELDJE
JA, IK SCHAAMDE MIJ AAN UW VROUW ALS AANDENKEN. IK KREEG HET VAN DE VERPLEEGSTER DIE VAN AL DE TRAPPEN VIEL. HERINNERT U ZICH NOG WEL
MAAR DAT BRENGT ONGELUK!
NU, DE OPLOSSING IS GEVONDEN. RECHTS OP DE SCHOUDER HET GELUKBRENGENDE BOBO-BEELDJE, LINKS HET ONGELUKBRENGENDE BABA-BEELDJE
GEEN GELUK, MAAR OOK GEEN ONGELUK!
HET ANDERE WOORDEN WE ZIJN KOMPLEET GELUKKIG.
AAN TAFEL!
ALS IK ER BIJ GEWEEST WAS ZOU JE MIJN VANZELFSPREKEND NIET ZO VEEL LAST GEHAD HEBBEN, MADAME!
U BEDOELT ZEKER DRIE KEER ZOVEEL MEIKROUW!
EN TOEN BEGON DIE BOA-CONSTRICTOR ME LANGZAAM TE WURGEN.
WE MOCHTEN WEER NIET MEE!...
WE HEBBEN WEER WAT GEMIST
BAM
'T WAS 'T LAATSTE AHA-SCHOT VAN DIT VERMAAL... ECHT... MA NERO!
EINDE

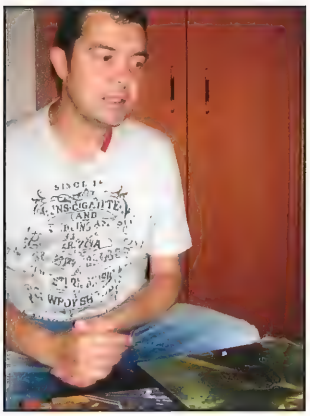

"Ik teken veel liever paarden dan auto's!"

Jaime Calderon is de 41-jarige stripauteur van de historische reeksen De Wegen van de Heer en het tweeluik Isabelle, de Wolvin van Frankrijk. Beide reeksen verschijnen in het Nederlands bij uitgeverij Daedalus. Calderon werd geboren in Barcelona. Voor hij doorbrak op de Frans-Belgische markt in 2009, timmerde hij jarenlang aan de weg in zijn thuisland.

door **Tom Vermeeren en Gert Bussens**

Kan je de weg eens beschrijven die je hebt afgelegd vooraleer je op de Franse markt terecht kwam?
Ik kom uit een familie die best wel artistiek is aangelegd. Mijn broer tekent heel goed maar heeft er zijn beroep niet van gemaakt. Mijn vader is meubelontwerper en daarvoor heb je ook heel wat tekentalent nodig. Ik heb zelf eerst vier jaar geschiedenis gestudeerd aan de universiteit. Vandaar wellicht mijn passie voor historische strips. Maar tekenen was toch mijn allergrootste passie. Ik heb de stiel vooral geleerd van de beroemde Spaanse publiciteitstekenaar Enric Paixà[1]. Nadien heb ik mijn opleiding verdergezet in de schaduw van de illustrator Lopez Espi[2]. In 2000 heb ik een tekenschool opgericht in Barcelona waar ikzelf en mijn echtgenote les geven. Weet je, ik heb altijd gedroomd om volwaardig striptekenaar te worden. Toen ik nog werkte in de reclamewereld, beschouwde ik dat werk altijd als iets tijdelijk, een tussenstap. Maar wel een tussenstap die nodig was om te geraken waar ik nu sta. Het is zeker niet makkelijk om als Spaanse striptekenaar aan de bak te komen. Er is immers geen typische 'Spaanse school' zoals die er wel is in België en Frankrijk. Je moet je als Spaans tekenaar helemaal zelf ontplooien.

Welke strips las je het liefst als kind?
Ik had twee reeksen die ik verslond: de avonturen van Asterix en Johan en Pirrewiet. Het was Peyo die mij deed beseffen dat er ook echt iemand achter de tekeningetjes van een strip verscholen zit. Ik heb door Peyo beseft dat strips maken echt wel een volwaardige job is. Ik heb vaak de evolutie van zijn personages Johan en Pirrewiet van dichtbij bestudeerd. Je kan als beginnend tekenaar zoveel opsteken door het werk van anderen te bekijken en na te bootsen.

Welke auteurs konden je later bekoren?
Ook dat zijn er heel veel. Ik ben altijd fan geweest van Prins Valiant door Hal Foster. Ook het werk van de Spaanse comic-tekenaar José Luis Garcia[3] heeft me erg beïnvloed. En uiteraard moet ik ook Victor de la Fuente[4], Alfonso Font[5], José Ortiz[6], Loisel, Moebius en mijn goeie vriend en landgenoot Guarnido vermelden. Al staat het werk van deze collega's qua stijl misschien ver van mijn manier van werken, toch heb ik van allen bijgeleerd. Ook Michelangelo en Velazquez hebben me veel bijgeleerd op vlak van werken met licht en schaduw. Dat zijn voor mij de allergrootste kunstenaars die er ooit op deze planeet zijn geweest.

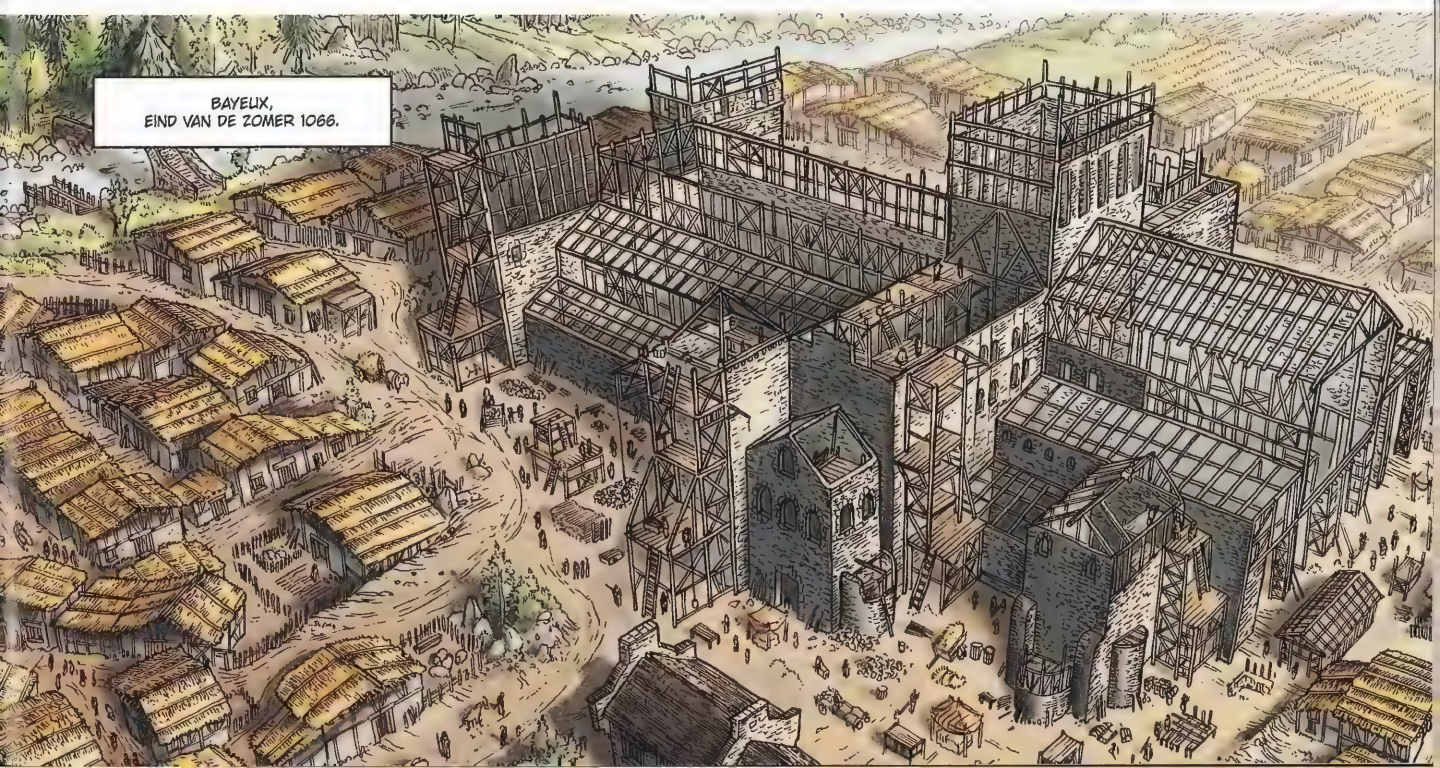

Houd je van een bepaalde regelmaat in je dagelijkse werk?
Absoluut, dat moet ook om alle deadlines te halen. Ik begin elke dag rond 6 uur 's ochtends. Dan breng ik mijn dochtertje naar school om vervolgens verder te werken tot rond de middag. Na een korte siësta werk ik dan verder tot rond acht uur 's avonds.

Werk je het liefst in stilte?
Dat hangt ervan af. Als ik met de decoupage bezig ben, mag enkel de radio als achtergrond aan. Ook bij het tekenen in potlood wil ik niet te veel afgeleid worden en dient muziek puur als achtergrond. Als ik me minder moet concentreren mag er wel een favoriete cd afgespeeld worden. Inkten is voor mij zo'n moment. Ik vind de fase van het inkten een relaxed moment. Als ik aan het inkten ben, kan ik gerust meezingen, babbelen met mijn vrouw of dochtertje. Dat is perfect combineerbaar.

DEBUUT OP DE BELGISCH-FRANSE MARKT MET DE WEGEN VAN DE HEER IN 2009

Er zijn twee scenaristen voor deze reeks: Fabrice David en Grégory Lassablière. Hoe verloopt dat concreet een scenario met zijn tweeën schrijven?
Dat is een goeie vraag. Ik heb me dat ook al dikwijls afgevraagd. (gulle lach) Fabrice houdt zich vooral bezig met de paginaopbouw. Grégory is als licentiaat in de geschiedenis de perfecte man om te waken over de historische correctheid van het verhaal. Hij let erop of alle geschiedkundige details wel kloppen.

Had je een van beiden al ontmoet voor jullie samenwerking?
Nee. Ik kende Fabrice David enkel van naam. Toen we elkaar voor het eerst ontmoetten was net deel 1 uit van zijn reeks Servitude (ondertussen bestaat deze reeks al uit vier albums waarvan Daedalus er tot nu toe al drie van vertaald heeft, nvdr.). Ik had dat album bijzonder gesmaakt dus zag ik het wel zitten om hem te ontmoeten.

Heb je inspraak in de scenario's?
Inspraak kan je het niet noemen. We werken wel als groep samen maar de vier albums van De Wegen van de Heer zijn sowieso al heel eng gefocust op dat ene tijdvak zodat er maar weinig ruimte overblijft om te gaan variëren of afwijkende suggesties te doen voor bepaalde nevenintriges. Ik krijg een gedetailleerd scenario waaraan ik mij houd. Bij het scenario zijn zelfs enkele schetsen voorzien om mij te helpen. Maar ze dienen ook om Fabrice David toe te laten het verhaal voor zichzelf op te bouwen. Daarenboven is het ook handig omdat ik de Franse taal niet helemaal machtig ben. Een helder tekeningetje kan dan soms wonderen doen. (knipoog en lach) Wat ik wel naar mijn hand mag zetten is de snelheid waarin de gebeurtenissen verteld worden. Zo gebeurt het dat ik hier en daar de paginaopbouw die mij wordt aangeboden toch wat verander. Altijd in samenspraak met Grégory en Fabrice uiteraard.

Hoe verloopt de samenwerking met de inkleurder?
Ik geef altijd suggesties van hoe ik de inkleuring zie. Vooral het tijdstip van de dag waarop de feiten zich afspelen is belangrijk. Naar schaduwspel, lichtinval enzoverder. Die suggesties geef ik per pagina mee aan Romain Lubière. Ik ben tevreden over zijn werk. Hij werkt volledig numeriek. Er komt dus geen verfspatje bij kijken. Alleen vind ik dat bij nachtelijke scènes zijn inkleuring af en toe de diepte van mijn geïnkte tekening doet verdwijnen. Dat is jammer.

Heb je er nooit aan gedacht om de inkleuring ook zelf te doen?
Gedacht wel, maar door tijdsdruk zou ik er nooit in slagen om mijn deadline te halen. De covers kleur ik wel zelf in. Weet je, ik vind dat ik wel al in staat ben om covers in te kleuren. Maar dat gaat dan meer om het inkleuren van een illustratie. Het inkleuren van een volledig stripalbum, dat is toch nog iets anders. Dat is echt een vak apart. Momenteel experimenteer ik wel met inkleuren in de hoop om mij ooit bekwaam genoeg te voelen om een volledig album in te kleuren. Voor de covers werk ik eerst heel grondig de potloodtekening uit. Daarna kies ik één effen transparante achtergrondkleur voor de hele afbeelding en dan pas begin ik alle fijne onderdeeltjes apart met de computer in te kleuren.

We veronderstellen dat je best wat opzoekingswerk moet doen voor deze reeks. Houd je daarvan?
Ik ben niet zo fanatiek in het opzoeken van historische informatie. Ik houd er niet van om bijna fotografisch exact te gaan tekenen. Wat voor zin heeft het om een kasteel van een bestaande afbeelding heel gedetailleerd te zitten overtekenen? Gebruik dan gewoon die foto, hé! (lach) Voor mij is het allerbelangrijkste dat de sfeer goed zit. Dat mijn verhaal geloofwaardig overkomt bij de lezers. Ik vind het minder van belang om elk ornamentje, elk embleem op een schild of mantel te gaan opzoeken. Het is niet altijd simpel. Veel lezers hebben heel wat stereotype beelden van de middeleeuwen. Een verhaal in beeld brengen dat zich in deze periode afspeelt is dan ook als het balanceren op een slappe koord. Je moet het evenwicht trachten te vinden tussen geloofwaardige kostuums en decors en 100 % authentiek de werkelijkheid weergeven.

In het tweede album heb je voor de flashback-scène een andere tekenstijl gehanteerd. Was dat jouw keuze?
Inderdaad. Ik heb aan mijn scenaristen voorgesteld of ik deze scène op een andere manier mocht tekenen. Ik maakte een proefversie en legde die aan de uitgever en mijn scenaristen voor. Ze waren allen enthousiast. Ik heb enkel de potloodtekening gemaakt en nadien niet meer geïnkt. Zo krijg je een duidelijke andere manier van werken en zo is het voor de lezer ook onmiddellijk duidelijk dat deze scène niet in het normale verloop

van het verhaal past. Duidelijkheid voor de lezer scheppen en de juiste sfeer weergeven, vind ik het allerbelangrijkste.

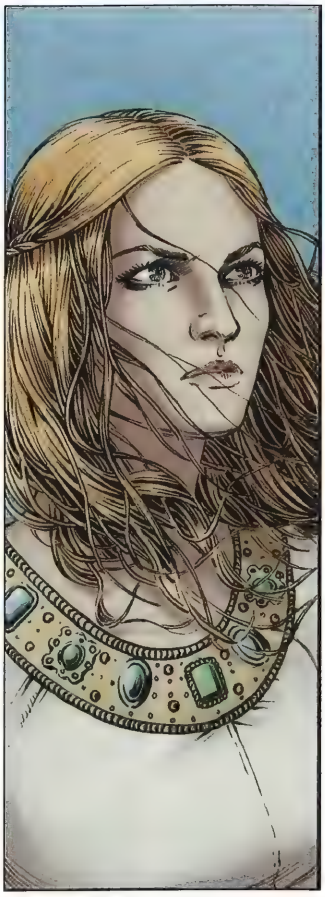

In het derde album valt het op dat er veel meer tekstloze pagina's voorkomen dan in de twee andere delen. Dat kan geen toeval zijn.
Dat klopt. We kennen elkaar ondertussen al goed en zo weten de scenaristen welke scènes ik graag teken en welke iets minder. Ik houd van sfeer zoals ik net zei en daarom vind ik het heel aangenaam om bepaalde scènes zonder tekstballonnen of tekstvakken te maken. De scène in het kasteel bijvoorbeeld moest voor zichzelf spreken. Soms heb je echt geen woorden nodig hoor. Een tekstballon op een tekening plaatsen zorgt meteen voor een ander effect. De lezer wordt automatisch naar de tekst gezogen en gaat vanzelf minder op de tekening letten. Dat vind ik soms jammer. Het is zo uitdagend voor een tekenaar om een verhaal te vertellen zonder ondersteuning van tekst omdat je weet dat de lezer dan naar de puurheid van je tekeningen zal kijken om het verhaal verder te volgen.

Wanneer mogen we het vierde en laatste album van de reeks verwachten?
Momenteel zit ik ruim over de helft. Bedoeling is dat het volledige album in het Frans dit jaar nog in de rekken ligt.

TALENTRIJKE BEVESTIGING MET HET TWEELUIK ISABELLE, DE WOLVIN VAN FRANKRIJK (2013-2014)

Kan je eens uitleggen hoe je met scenarist Thierry Gloris in contact bent gekomen?
Ik kende Thierry Gloris enkel van naam. Ik had hem bij een signeersessie in België mijn originele pagina's getoond. Hij was enthousiast. Zeker omdat hij rondliep met een verhaal dat zich heel toevallig afspeelt op hetzelfde tijdstip in de geschiedenis als het derde album van De Wegen van de Heer. Puur toeval. Maar het was alsof het zo moest zijn. (lacht)

Is de samenwerking met Thierry Gloris te vergelijken met je manier van werken met Fabrice David ?
Toch niet. Ik krijg van Thierry Gloris veel meer vrijheid en vertrouwen. De paginaopbouw mag ik helemaal zelfstandig doen. We houden telefonisch contact en een drietal keer per jaar komen we ook echt samen. Het scenario van Isabelle is trouwens ook weer een samenwerking van twee personen. Marie, de vrouw van Thierry, schreef mee aan het verhaal. Ze is daar dan ook de geschikte persoon voor want ze is lerares geschiedenis. Ik vind dat haar input een echte meerwaarde biedt. We vertellen het verhaal van een koningin en dan is het een extraatje dat ook een vrouw meedenkt aan de manier waarop we haar leven in beeld willen brengen.

Was het scenario al klaar toen jullie elkaar ontmoetten?
Nee. Thierry Gloris heeft heel veel met mij overlegd. De grote lijnen lagen uiteraard vast. Het gaat dan ook om een soort biografie. Dus erop los fantaseren kon niet. Maar hij vroeg wel altijd hoe uitgebreid een bepaalde verhaallijn mocht worden. Zo was het uiteraard voorzien dat de oversteek van Frankrijk naar Engeland per schip een essentieel onderdeel van het verhaal zou worden. Maar ik mocht zelf beslissen of dat in het scenario heel lang uitgesponnen zou worden of niet. Hij vroeg mij echt of ik wel graag boten tekende en of ik het zag zitten om gedurende flink wat pagina's schepen in beeld te moeten brengen. Dat was voor mij echt een openbaring. Ik vind het zalig om met een scenarist te werken die de voorliefdes, de zwaktes en sterktes van zijn tekenaars kent en daarmee rekening houdt bij het uitwerken van een scenario. Vergelijk het met een goede regisseur die bij zijn casting echt de juiste acteurs zoekt om die bepaalde rol te gaan vertolken. Dat zorgt altijd voor chemie en voor een mooier eindresultaat. 1 + 1 is drie, zeg maar.(lacht)

Was het moeilijk om het uiterlijk van de Franse koningin Isabelle te ontwikkelen?
Toch wel. Ze moest kil en koud overkomen. Ze mocht haar gevoelens niet uiten. Ik wist dat de meeste lezers

Diane Kruger

zouden verwachten dat ik mij zou baseren op de Franse actrice Sophie Marceau die de rol van koningin Isabella had vertolkt in de kaskraker Braveheart. Dat wilde ik toch vermijden en baseerde me meer op het uiterlijk van de Duitse actrice Diane Kruger. Ik had ze vooral leren kennen als de knappe Helena in Troy.

Baseer je je vaak op bestaande personen als je personages ontwikkelt?
Constant eigenlijk. Ik vind het zo een stuk makkelijker om een bepaald personage het hele album lang hetzelfde herkenbare uiterlijk te geven. Daarenboven bood dit verhaal me de kans om personages nu eens langer dan één album te mogen tekenen. Bij De Wegen van de Heer was het grootste nadeel dat ik voor elk album dat zich in een andere periode afspeelt, elke keer weer nieuwe personages moest bedenken. Wanneer ik een bepaald karakter echt goed in de vingers had, zat het album erop. (luide lach) Voor Isabelle kon ik twee albums lang mijn personages laten acteren en dat vond ik heel fijn. Ook voor De Wegen van de Heer zocht ik inspiratie in de filmwereld. Zo heb ik mij voor de exotische Imane gebaseerd op de actrice Eva Mendes.

Uiterlijk van Sean Connery

Uiterlijk van Leonardo di Caprio

De figuur van Bernardus van Clairvaux heeft de looks van Sean Connery en Geoffrey de Saint-Oemer is dan weer een lookalike van Leonardo di Caprio. Maar let op, ik wil benadrukken dat ik mij baseer op hun uiterlijk maar ik teken ze niet fotografisch na.

Ben je tevreden over de inkleuring van Johann Corgié?
Oh ja, héél tevreden. We overleggen constant met elkaar. Ook hier geef ik tips in verband met de lichtinval.

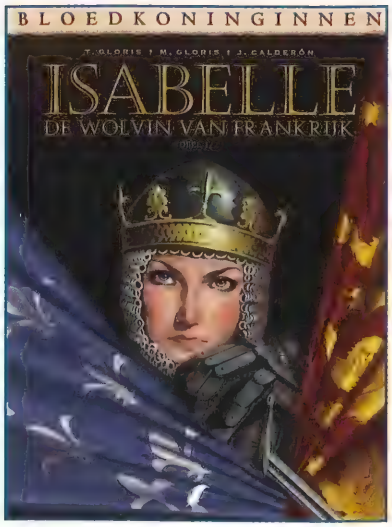

Ik breng niet graag zwarte vlakken aan bij het inkten. Het geeft een veel mooier effect wanneer die donkere partijen tijdens het eigenlijke inkleuren worden aangebracht. Ook Johann Corgié werkt volledig digitaal maar ik vind dat mijn tekeningen nog altijd tot hun recht komen. Dat vind ik heel erg knap en in het tweede album vind ik zijn inkleuring nog beter. Hij zat daar echt helemaal in de juiste sfeer. Klasse! Je moet weten dat Johann Corgié zelf ook een tekenaar is en dat helpt echt wel bij het inkleuren.

Wat mogen we in de toekomst nog van jou verwachten?
Er zijn drie projecten die momenteel 'hangende' zijn. Ik kan er nog niet veel over zeggen. De kans bestaat ook dat ik nog een ander album in de reeks Bloedkoninginnen maak. Maar dat is nog niet helemaal zeker. Wat ik wel kan zeggen is dat het zeker geen hedendaags verhaal zal worden. Dat mag je van mij niet meteen verwachten. Ik teken veel liever paarden dan auto's. Ik ben zo verzot op geschiedenis dat ik me sowieso in dit genre verder wil ontwikkelen als tekenaar. Hoe verder we terug moeten in de geschiedenis van de mens, hoe liever ik het heb. Langvervlogen periodes als de oudheid en de middeleeuwen maken het voor tekenaars mogelijk om zelf nog veel creatieve input te hebben. Hoe dichter bij het heden we komen, hoe meer alles moet kloppen en hoe minder vrijheid je zelf nog hebt.

Het valt op dat de laatste jaren steeds meer Spaanse tekenaars doorbreken op de Belgisch-Franse markt. Heb je daar een verklaring voor?
(denkt even na) Ik vermoed dat het te maken heeft met het ontbreken van een echte nationale leerschool. Als je als Spaanse striptekenaar professioneel aan de slag wil, moet je alles zelf gaan uitvinden. Je bent niet automatisch 'gevormd' door een bepaalde jarenlange traditie en stilistische stripcultuur die je wel in andere landen als België en Frankrijk hebt. Vandaar wellicht ook de diversiteit aan stijlen en genres die mijn collega's beoefenen. Noem ze maar op: Juanjo Guarnido[7], Francis Porcel[8], Jordi Lafebre[9] en José Homs mag ik uiteraard ook niet vergeten. Net als ik woont hij in Barcelona. We kennen elkaar heel goed. Zijn tekenwerk voor Millennium en Angelus is echt subliem. Daarenboven

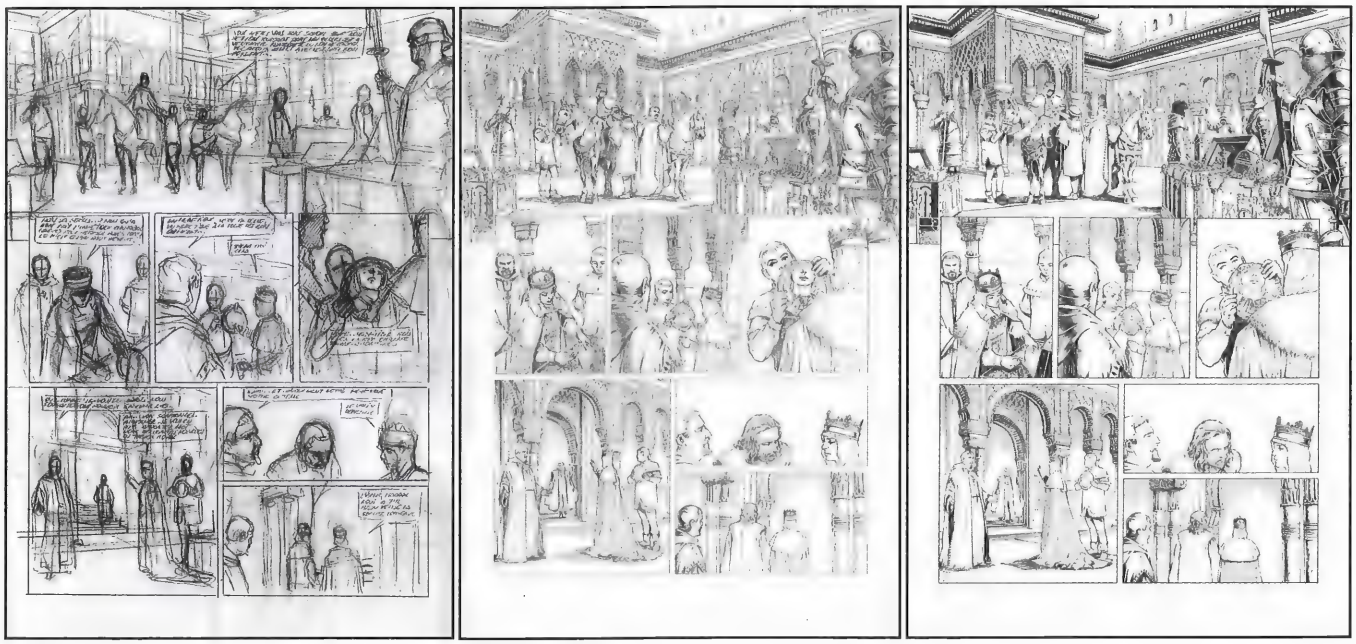

Ruwe schets, potloodtekening en geïnkte plaat

is het ook een gevolg van de evolutie van de Spaanse stripwereld. Vroeger waren er ook al goeie Spaanse striptekenaars maar ze werkten veelal in de schaduw en hun namen raakten niet bekend. We vallen nu gewoon meer op. En dat kan ik alleen maar toejuichen ! (luide lach)

Noten:

1 Spaans kunstenaar die bekend is voor zijn hyperrealistische schilderijen.

2 Spaans striptekenaar en illustrator. Geboren in 1937 startte hij zijn loopbaan in 1953 met het tekenen van westerns en superheldencomics.

3 José Luis Garcia-Lopez (° 26 maart 1948) : Spaans comictekenaar die in Amerika vooral voor DC Comics getekend heeft. Hij werkte o.a. aan Superman, Wonderwoman en Batman.

4 Víctor de la Fuente (°12 april1927- +2 juli 2010) was een Spaans striptekenaar. Hij tekende vooral westernverhalen, onder meer voor de reeks Tex. Uitgeverij Semic Press gaf in de jaren '70 een aantal in het Nederlands vertaalde strips uit van De la Fuente, de eerste delen van de reeksen Mathaï Dor en Amargo. Er verschenen later nog enkele andere titels op scenario van andere schrijvers, waaronder Victor Mora, Alejandro Jodorowsky en Jean-Michel Charlier die voor hem de serie de Gringos schreef en later de Onaantastbaren.

6 Spaans tekenaar, °28/8/1946, bekend van Jon Rohner, Carmen Bond, De bannelingen van de aarde, Het labyrint van de draak en nu ook Tex.

7 Bekend van de topper Blacksad.

8 Scoorde vorig jaar met het oorlogsalbum Folies Bergère.

9 Vooral bekend door zijn samenwerking met Zidrou voor het tweeluik La Mondaine en het oneshot Lydie.

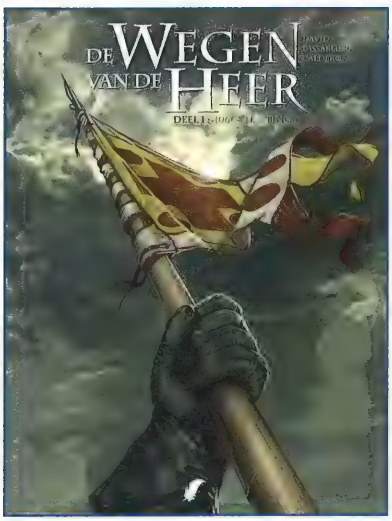

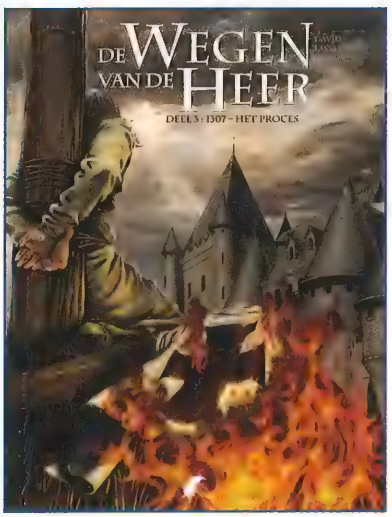

KUIFJE OF ROBBEDOES

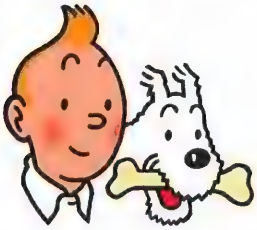

Door Philippe Mouvet

Reclame is in de loop van de 20ste eeuw uitgegroeid tot een ware cultuurpeiler. Grafiek, fotografie, film, prullaria. ..het kan niet op. En al zit daar een hoop visuele rommel tussen, toch kunnen we niet ontkennen dat sommige publicitaire hoogstandjes voorgoed in ons collectief geheugen zijn gegrift. Sommige affiches horen overduidelijk thuis in een kunstmuseum, sommige TV-spots verdienen een Oscar. Maar reclame is eerst en vooral bedoeld om de doelgroep aan te zetten om zijn zuurverdiende centjes uit te geven en zo de bedenkers en opdrachtgevers ervan die vele centjes te laten opstrijken. Wie daar ook (heel) wat aan verdienen zijn diegenen die plaats verhuren om die reclame aan de man te brengen.

Reclame op kindermaat

In de gouden jaren 50-60 was dat hoofdzakelijk (naast reclamebordenverhuurders, radio-uitzendingen en cinemazalen) de geschreven pers. Goed bewust van het feit dat kinderen een groeiende invloed hadden op het koopgedrag van hun ouders (de consumptiemaatschappij trok zich volop in gang), en zelf meer en meer zakgeld uit te geven hadden, werden de adverteerruimtes in de kinderbladen begeerde locaties voor producenten van chocolade, drank en andere huishoudelijke producten, en rond de feestdagen uiteraard ook voor speelgoedfabrikanten.

Maar in zo'n kinderbladen kon je nu ook niet eender wat plaatsen. Je reclame diende qua vorm en inhoud aangepast te worden aan de doelgroep: de kinderen dus. Vrij snel werd ook de wet op de reclame speciaal voor de kindermarkt aangepast en werden in 1954 de specifieke voorwaarden hiervoor wettelijk bepaald.

Uitgeverij LOMBARD had blijkbaar deze wetsaanpassing uit 1954 heel vroeg zien aankomen want zijn Studio (die later het agentschap PUBLI-ART werd, en nog later Publiart), tekende al jaren, in opdracht van adverteerders, reclame op maat . Veelal werden huistekenaars uit het weekblad KUIFJE aan het werk gezet. In tegenstelling tot de reclame die in ROBBEDOES verscheen, was die in Kuifje perfect geïntegreerd in het stripblad: de reclame was zelf een (vervolg)strip, met herkenbare personages en een echte plot, aangeboden door merk X of Y.

Deze aanpak was trouwens vanaf het begin typerend voor de manier waarop het weekblad Kuifje reclame bracht: reeds in 1947 (al zijn dan nog maar 17 nummertjes van het blad verschenen) start Côte d'Or met een stripje "De legende van de goede chocolade Côte d'Or", getekend door Paul Cuvelier. We vermoeden dat HERGE, toen de invloedrijke artistieke directeur van het blad, deze vorm van publiciteit had voorgesteld. Hijzelf had het reeds in de jaren dertig toegepast in reclame voor Jacques-chocolade, Pacha, Union en Antoine-drops. Reclamestrips dus.

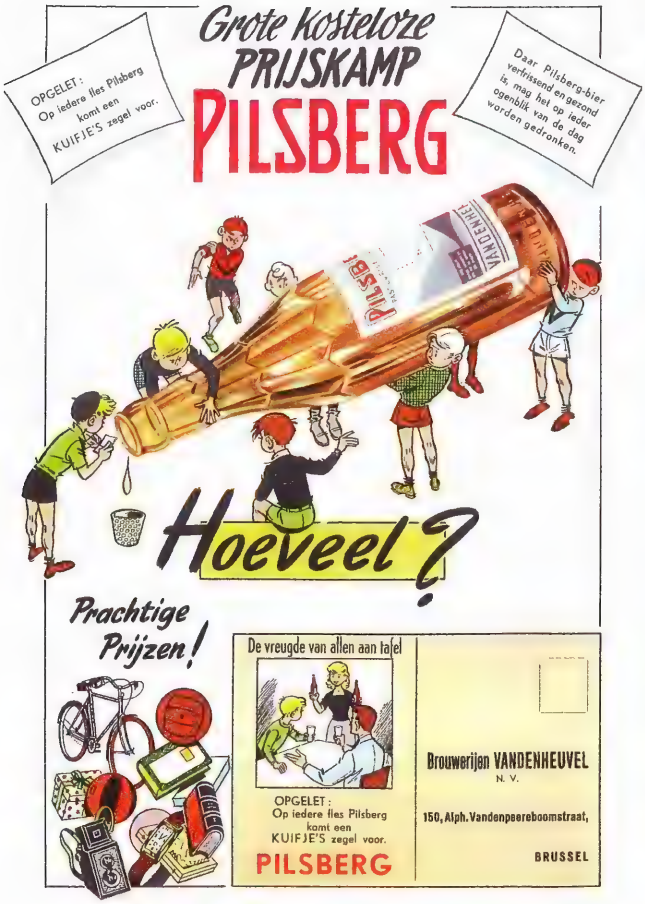

Men moest er maar aan DENKEN...
HEB JE HET OPSTEL OVER HET BROUWEN VAN HET BIER GEMAAKT?
JA DAAR, CANNEBIER! LAAT ME EENS JE WERK ZIEN!
IK HEB HET NIET GEMAAKT MEESTER!
HA, ZO JE HEBT JE OPSTEL NIET GEMAAKT, CANNEBIER! WEL JE ZAL'T EEN GROTE NUL!
EN JIJ PILSENBERT?
ZEHIER MEESTER!
MAAR DAT IS UITSTEKEND! WAAR HEB JE AL DIE GEGEVENS GEHAALD?
IK HEB NAAR DE BROUWERIJ VANDENHEUVEL GESCHREVEN, MEESTER EN ZE HEBBEN MIJ EEN GEILLUSTREERDE BROCHURE GEZONDEN OVER HET BROUWEN VAN HET BIER.
DAT IS FIJN! JE HEBT DAAR EEN GOED IDEE GEHAD! IK ZAL ZE ANDEREN AAN ZICH EVENEENS TOT DE BROUWERIJ VANDENHEUVEL, VANDENPEEREBOOMSTRAAT, 150, BRUSSEL, TE WENDEN EN WORDEN DAAR IN DE WEEK VELDIGE BEZOEKEN GEORGANISEERD TUSSEN 9 EN 17 UUR. MEN MOET ZICH AANMELDEN OM TE BROUWERIJ TE MOGEN BEZOEKEN ACHT DAGEN OP VOORHAND
KEND JIJ OOK VOOR EEN GEWOON POSTKAARTJE NAAR DE BROUWERIJ DE VANDENHEUVEL VANDENPEE-BENDOMSTRAAT 150, BRUSSEL EN VERNEMEN HOE JE NAAR VOLGDUREN AANS EN GEBOUWDATUM DUIDELIJK TE VERNIEUWEN. AL WIE ZEN AANVRAAG INDIENT VOLDAAN EEN PRACHTIGE BROCHURE GEILLUSTREERD MET TEKENINGEN EN KLEURFOTO'S OVER HET BROUWEN VAN HET BIER. DIE DOCUMENTEN ZAL JE HEEL NUTTIG ZIJN OP SCHOOL!
Het Pilsberg-Bier van de brouwerij Vandenheuvel is het beste tafelbier voor de jeugd. Daarenboven vind je op iedere fles Pilsberg een Kuifje'sbon.
BON N° 1
BON N° 2
BON N° 3
BON N° 4
BON N° 5
BON N° 6
Kleef hier je zes deelnemingsbon van de Kuifje's prijsvraag
(Zie keerzijde)

De Kuifje's Bons

Eind 1950 pakte Kuifje uit met een origineel (en wat later zou blijken een erg succesvol) idee: de Kuifje's Bons. Deze getrouwheidszegels, waarop Kuifje werd afgebeeld, kon je uitknippen uit de verpakkingen van allerlei bekende huishoudproducten en vond je ook in het weekblad Kuifje zelf. Door het sparen van deze zegels kon je exclusieve Kuifjes premies bekomen, zoals onder andere de door de verzamelaars zo fel begeerde Kuifjespuzzels.

De participerende merken die zo als sponsors optraden voor de actie waren ook prominent aanwezig als adverteerders in het blad.

De geschiedenis van de Kuifje's Bons werd door John de Prinse in het ledenblad DUIZEND BOMMEN van het Hergé Genootschap uitgebreid verteld en het is dus niet de bedoeling het hier nog eens over te doen. In het kort kun je stellen dat de hoogdagen van deze spaarformule ergens tussen 1957 en 1965 lagen. Begin jaren 70 liep het op zijn einde. De periode die ons hier interesseert loopt van 1955 tot 1960.

Kinderen aan de drank...

Eén van de sponsors van de Kuifje's Bon-actie is de BROUWERIJ VANDENHEUVEL met zijn PILSBERG-tafelbier. Vandenheuvel opteert om geen vervolg-reclamestripje te brengen en kiest voor meer punctuele acties zoals het sponsoren van een eigen Pilsberg-wedstrijd of van de jaarlijkse Kuifje-wedstrijd. De antwoordformulieren voor deze wedstrijden worden als los supplement in het blad geschoven.

In 1953 en 1954 verzorgt Raymond Reding de kleurenillustraties voor de formulieren.

In 1955 tekent Tibet een heuse reclamestrip op de voorkant van zo'n formulier, getiteld "Men moest er maar aan denken"...

PILSBERG offre les TIMBRES TINTIN
CADEAUX
Vive la bière PILSBERG
PILSBERG
PASTEURISÉ - GEPASTEURISEERD
VANDENHEUVEL
Une bonne nouvelle pour tous nos petits amis et amies
A partir de ce jour chaque bouteille de « Pilsberg » la bonne bière de table, porte le timbre « Tintin » d'une valeur d'un point.
Cadeaux depuis 50 points à renvoyer à Tintin Service T., Bruxelles.
LISTE DES PRIMES :
Vignettes "Le Roman du Renard" par série 50 points
Cartes postales TINTIN par série 70 p.
Papier à lettres TINTIN 80 points
Fanion TINTIN, 3 couleurs 100 points
Chromos TINTIN de la collection "VOIR et SAVOIR" :
AVIATION, Série I
AEROSTATION, Série I
CHEMIN DE FER, Série I 125 points
Portefeuille TINTIN 200 points
Blocs notes TINTIN 250 points
Jeu de puzzle TINTIN 350 points
Jeu de puzzle TINTIN, grand modèle 500 p.
Jeu de Cubes TINTIN 500 points
N. B. — Il n'existe pas d'autres primes que celles de cette liste
TIBET
La bonne bière de table, saine et digestive !

HAD HIJ HET MAAR GEWETEN!
...DE SFINX DIE LANGS DE BAAN NAAR THEBE LIGT, STELDE AAN DE VOORBIJGANGERS ZONDERLINGE VRAGEN, WIE DIE NIET KON BEANTWOORDEN, WERD OP STAANDE VOET VERSLONDEN. AAN OEDIPUS STELDE DE SFINX VOLGENDE VRAAG: "WELK DIER LOOPT 'S MORGENS OP 4 POTEN, 'S MIDDAGS OP 2 POTEN EN 'S AVONDS OP 3 °. OEDIPUS ANTWOORDE: DE MENS! INDERDAAD, DE MENS LOOPT, ALS HIJ KLEIN IS, OP HANDEN EN VOETEN, OP 2 WANNEER HIJ HET KINDERPARK ONTGROEID IS, EN OUD GEWORDEN, HEEFT DE MENS EEN STOK NODIG OM TE GAAN. INDIEN OEDIPUS DIT ANTWOORD NIET HAD GEVONDEN, HAD DE SFINX HEM ZEKER VERSLONDEN!
NU IK JE DIT VERHAALTJE HEB VERTELD, PIET, MOET JE GAAN SLAPEN!
JA VADER... MAAR IS EEN SFINX DAN ZO GEVAARLIJK?
DIEZELFDE NACHT HAD PIET EEN ZONDERLINGE DROOM. HIJ BEVOND ZICH IN DE WOESTIJN EN...
DORST!
IK HEB DORST
DRINKEN
PLOTS...
HAHA! IK ZAL JE TE DRINKEN GEVEN, INDIEN JE MIJN VRAAG KUNT BEANTWOORDEN, ANDERS...
HOE WORDT DE BESTE DRANK TER WERELD GEMAAKT?
HAHA! IK ZIE HET AL, JE WEET HET NIET.... OPGEPAST!
...IK ZAL JE VERSLINDEN
MAAR OP HET ZELFDE OGENBLIK.
HULP! WAT? IK DROOMDE GELUKKIG MAAR! WAT EEN NACHTMERRIE!
MAAR DAT ZAL MIJ NIET MEER OVERKOMEN! IK WIL DE VRAAG VAN DE SFINX KUNNEN BEANTWOORDEN, EN DAAROM SCHRIJF IK ONMIDDELLIJK NAAR DE BROUWERIJ VANDENHEUVEL OM EEN GEÏLLUSTREERDE DOCUMENTATIE IN KLEUREN OVER HET BROUWEN VAN HET BIER.
ZEND JIJ OOK MAAR EEN GEWOON POSTKAART NAAR DE BROUWERIJ VANDENHEUVEL, VANDENPEERENBOOMSTRAAT, 150, BRUSSEL, EN VERGEET NIET JE NAAM, VOORNAAM, ADRES EN GEBOORTEDATUM DUIDELIJK TE VERMELDEN. AL WIE EEN AANVRAAG INDIENT, KRIJGT GRATIS EEN PRACHTIGE BROCHURE, GEÏLLUSTREERD MET TEKENINGEN EN KLEURFOTO'S OVER HET BROUWEN VAN HET BIER. DIE DOCUMENTATIE ZAL JE HEEL NUTTIG ZIJN OP SCHOOL!
BON N 1
BON N 2
BON N 3
BON N 4
BON N 5
PUBLI-ART Tel. 12 40 76 — Agenten-Raadgevers inzake publiciteit — Publiciteit van de weekbladen KUIFJE — TINTIN — LINE
ONTWERPT — REALISEERT — DISTRIBUEERT ALLE PUBLICITEIT

Kleef hierboven de vijf deelnemingsbons van de Grote Kuifje's Prijsvraag (zie keerzijde)

Tibet tekent eveneens prachtige kleurenaffiches voor Pilsberg, alsook de omslagillustratie voor de post tussen de brouwerij en de jeugdige Kuifje-lezers. (Knappe verzamelitems trouwens ...).
In 1956 is het de beurt aan Jean Graton om de voorkant van het formulier van een reclamestrip te voorzien, getiteld "Had hij het maar geweten!"
In 1957 en 58 vinden we van Vandenheuvel enkel wat onopvallende geïllustreerde reclame in het blad. Pas in 1959 vinden wij een viertal publicitaire gags van Berck en Geri terug, gevolgd door nog enkele door Berck in 1960 en 1961.
Maar in de late jaren 50 leggen de brouwerijen in reclame voor de kinderbladen meer en meer de nadruk op de productie van hun frisdrankenafdeling. Reclame voor bier wordt in kinderbladen blijkbaar stilaan beschouwd als not-done.

Robbedoes' punten

Bij ROBBEDOES werd het succes van de Kuifje's Bons met lede ogen aanschouwd. De ruimte voor reclame in de tijdschriften van Uitgeverij Dupuis werd beheerd door het WORLD PRODUCTION van Georges Troisfontaines (oud redactielid van het weekblad Robbedoes). Hij was ook de oprichter van het persagentschap WORLD PRESS dat ook strips leverde voor het blad, zoals o.a. Buck Danny en de Oom Wim-verhalen. WORLD PRODUCTION pakte de reclame anders aan dan Publiart, en dat zie je zo als je de twee tijdschriften uit de jaren 50 naast elkaar legt. Minder prominent aanwezig in Robbedoes, en ook minder geïntegreerd in het blad.
Toch heeft Robbedoes tot twee maal toe getracht om een spaaractie naar Kuifje's Bon-model op te zetten: tussen 1953 en 1955 vond men de SCOLA-ROBBEDOES-punten in de Dupuis-weekbladen en in sommige winkels. Deze eerste poging was een regelrechte flop.
Tussen 1957 en 1962 werd met de ROBBEDOES-BONS een tweede poging ondernomen. Ook nu bleef het succes uit. De legendarische Robbedoes-junior N°1 is zowat de enige toffe premie uit die

over de BROUWERIJ

Piedbœuf

HALLO? KWABBERNOOT.
MET ROBBEDOES!.. ZE HEBBEN ONS GEVRAAGD OM EEN REPORTAGE TE SCHRIJVEN OVER DE BROUWERIJ VAN PIEDBŒUF. JA, JUIST!... OM 9 UUR!... LAAT ALLES VALLEN EN SPRING IN JE WAGEN!
PIEDBŒUF KNOTS!
EEN ENIGE GELEGENHEID OM EENS TE ZIEN, HOE HET BESTE BIER VAN ONS LAND GEBROUWEN WORDT... HET MOET IETS PRACHTIGS ZIJN!
PIEDBŒUF
GEWELDIG, HE?.. 80 METER HOOG!.. DE HOOGSTE INDUSTRIE-BUILDING VAN EUROPA...
PFFF!... HIER KUNNEN WE TRAPPEN LOPEN!
HEREN, WELKOM IN DE BROUWERIJ VAN PIEDBŒUF. U IS NATUURLIJK ERG ONGEDULDIG. WEL, WE BEGINNEN DADELIJK DE RONDLEIDING. DAARNA DRINKEN WE EEN LEKKERE PIEDBŒUF OM WAT VAN DE VERMOEIENISSEN TE BEKOMEN.
KUNNEN WE NIET BIJ HET EINDE BEGINNEN?.. IK... AU!
TVANGST N DE EZOEKE
1
2
3
4
5
6

periode. Als men nu naar de sponsors van deze mislukte pogingen kijkt, merkt men op dat daar geen biermerk tussen zit. Had Robbedoes dan echt niets met bier?

Robbedoes aan de (fris)drank

Toch wel! In de periode tussen de Scola- en de Robbedoes-punten, in 1957, gaat brouwerij PIEDBOEUF in de tegenaanval. Aangezien Brouwerij VANDENHEUVEL in dat jaar minder prominent aanwezig is in Kuifje, gaat PIEDBOEUF bij concurrent Robbedoes aankloppen. Ze kunnen daar wel geen sponsor van een spaaractie worden, maar vragen om een publicitaire strip te tekenen. Het zou niet in het blad verschijnen, maar zou als publicitaire kleurenfolder verspreid worden. Het moet dan ook een echte stunt (en een succes) worden: een echt verhaal van Robbedoes, door Franquin. Niet meer, niet minder!
En zo tekende Franquin, samen met Jidéhem, een stripje van 4 bladzijden getiteld "Een reportage van Robbedoes en Kwabbernoot over de Brouwerij PIEDBOEUF", dat zo gezegd zo gedaan, als kleurenfolder werd verdeeld en zijn doel niet miste. Piedboeuf was erg tevreden over de samenwerking met Franquin, en vroeg hem dan ook later, in 1959 en 1960, om twee reeksen GUUST-gags te tekenen voor hun ORANGE-PIEDBOEUF-frisdrank. In diezelfde jaren worden Franquin en Hergé ook voor de kar gespannen van de MELKBRIGADE-acties in hun respectievelijke bladen, wat de bierreclames voorgoed deed verdwijnen om vanzelfsprekende redenen.
Van de uiterst zeldzame Robbedoes-folder uit 1957, duiken er af en toe Franstalige exemplaren op. We hebben lang gezocht naar een Nederlandstalige versie en dachten dat die misschien niet bestond. Wel, deze onvindbare versie is uiteindelijk toch terecht.

Wij drinken er alvast eentje op.
Proost!

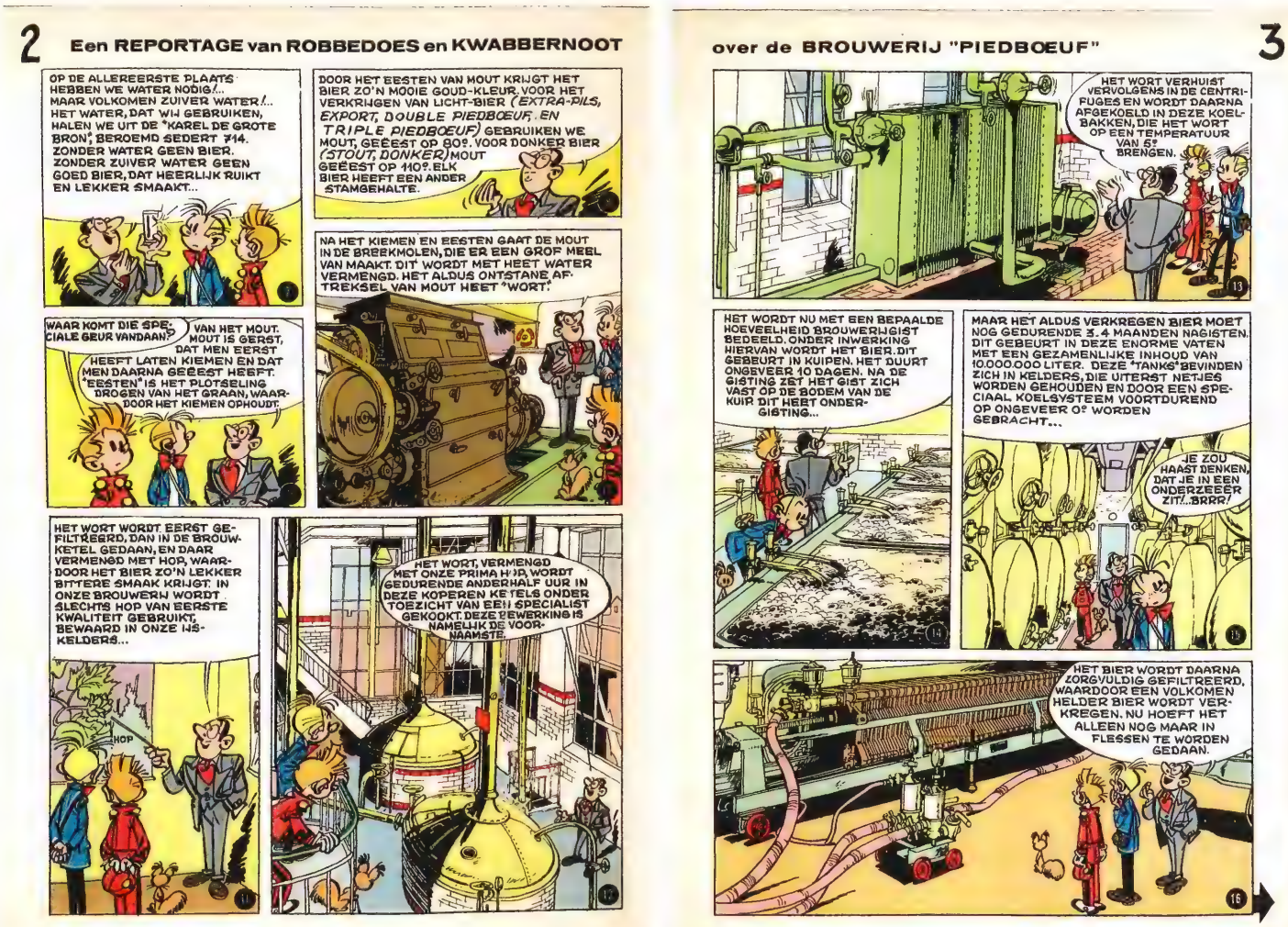
2
Een REPORTAGE van ROBBEDOES en KWABBERNOOT
OP DE ALLEREERSTE PLAATS HEBBEN WE WATER NODIG!... MAAR VOLKOMEN ZUIVER WATER!... HET WATER, DAT WIJ GEBRUIKEN, HALEN WE UIT DE "KAREL DE GROTE BRON", BEROEMD SEDERT 714. ZONDER WATER GEEN BIER. ZONDER ZUIVER WATER GEEN GOED BIER, DAT HEERLIJK RUIKT EN LEKKER SMAAKT...
DOOR HET EESTEN VAN MOUT KRIJGT HET BIER ZO'N MOOIE GOUD-KLEUR. VOOR HET VERKRIJGEN VAN LICHT-BIER (EXTRA-PILS, EXPORT, DOUBLE PIEDBŒUF EN TRIPLE PIEDBŒUF) GEBRUIKEN WE MOUT, GEËEST OP 80°. VOOR DONKER BIER (STOUT, DONKER) MOUT GEËEST OP 110°. ELK BIER HEEFT EEN ANDER STAMGEHALTE.
WAAR KOMT DIE SPECIALE GEUR VANDAAN?
VAN HET MOUT. MOUT IS GERST, DAT MEN EERST HEEFT LATEN KIEMEN EN DAT MEN DAARNA GEËEST HEEFT. "EESTEN" IS HET PLOTSELING DROGEN VAN HET GRAAN, WAARDOOR HET KIEMEN OPHOUDT.
NA HET KIEMEN EN EESTEN GAAT DE MOUT IN DE BREEKMOLEN, DIE ER EEN GROF MEEL VAN MAAKT. DIT WORDT MET HEET WATER VERMENGD. HET ALDUS ONTSTANE AFTREKSEL VAN MOUT HEET "WORT."
HET WORT WORDT EERST GEFILTREERD, DAN IN DE BROUWKETEL GEDAAN, EN DAAR VERMENGD MET HOP, WAARDOOR HET BIER ZO'N LEKKER BITTERE SMAAK KRIJGT. IN ONZE BROUWERIJ WORDT SLECHTS HOP VAN EERSTE KWALITEIT GEBRUIKT, BEWAARD IN ONZE IJSKELDERS...
HOP
HET WORT, VERMENGD MET ONZE PRIMA HOP, WORDT GEDURENDE ANDERHALF UUR IN DEZE KOPEREN KETELS ONDER TOEZICHT VAN EEN SPECIALIST GEKOOKT. DEZE BEWERKING IS NAMELIJK DE VOORWAARDE.
over de BROUWERIJ "PIEDBŒUF"
3
HET WORT VERVUIST VERVOLGENS IN DE CENTRIFUGES EN WORDT DAARNA AFGEKOELD IN DEZE KOELBAKKEN, DIE HET WORT OP EEN TEMPERATUUR VAN 5° BRENGEN.
HET WORDT NU MET EEN BEPAALDE HOEVEELHEID BROUWERIJGIST BEDEELD. ONDER INWERKING HIERVAN WORDT HET BIER. DIT GEBEURT IN KUIPEN. HET DUURT ONGEVEER 10 DAGEN. NA DE GISTING ZET HET GIST ZICH VAST OP DE BODEM VAN DE KUIP. DIT HEET ONDERGISTING...
MAAR HET ALDUS VERKREGEN BIER MOET NOG GEDURENDE 3.4 MAANDEN NAGISTEN. DIT GEBEURT IN DEZE ENORME VATEN MET EEN GEZAMENLIJKE INHOUD VAN 10.000.000 LITER. DEZE "TANKS" BEVINDEN ZICH IN KELDERS, DIE UITERST NETJES WORDEN GEHOUDEN EN DOOR EEN SPECIAAL KOELSYSTEEM VOORTDUREND OP ONGEVEER 0° WORDEN GEBRACHT...
JE ZOU HAAST DENKEN, DAT JE IN EEN ONDERZEEËR ZIT!...BRRR!
HET BIER WORDT DAARNA ZORGVULDIG GEFILTREERD, WAARDOOR EEN VOLKOMEN HELDER BIER WORDT VERKREGEN. NU HOEFT HET ALLEEN NOG MAAR IN FLESSEN TE WORDEN GEDAAN.

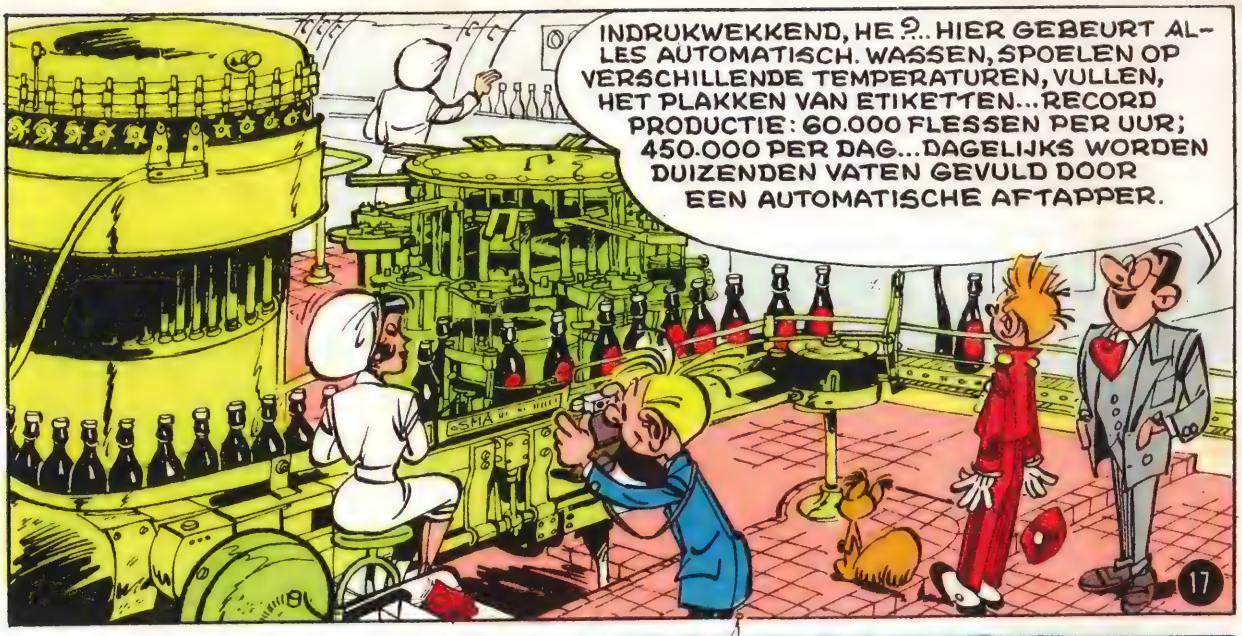
INDRUKWEKKEND, HE?.. HIER GEBEURT ALLES AUTOMATISCH. WASSEN, SPOELEN OP VERSCHILLENDE TEMPERATUREN, VULLEN, HET PLAKKEN VAN ETIKETTEN... RECORD PRODUCTIE: 60.000 FLESSEN PER UUR; 450.000 PER DAG... DAGELIJKS WORDEN DUIZENDEN VATEN GEVULD DOOR EEN AUTOMATISCHE AFTAPPER.
17

WEL, HEREN, IK HOOP, DAT DIT BEZOEKJE U IETS GELEERD HEEFT. IK DENK ALLES IN ENKELE WOORDEN TE KUNNEN SAMENVATTEN: HET PIEDBŒUF-BIER WORDT DOOR DE BEST GESPECIALISEERDE BROUWERS UIT EERSTE KLAS GERST EN HOP BEREID. DE HELE FABRIKATIE IS ONDERWORPEN AAN DE STRENGSTE HYGIËNE EN WORDT ONOPHOUDELIJK GECONTROLEERD. DAAROM KAN IK IN HET VOLSTE VERTROUWEN ZEGGEN: OP UW GEZONDHEID!
PROOST!
EN OP DE UWE!
18
TJONGE, DAT WAS DE MOEITE WAARD, HE?
EN OF!... DAT KOMT OOK, OMDAT DE BROUWERIJ VAN PIEDBŒUF ZO VEELEISEND IS WAT BETREFT DE KWALITEIT VAN GERST EN HOP. DAAROM IS PIEDBŒUF-BIER ZO UITSTEKEND EN STAAT PIEDBŒUF-BIER BOVEN AAN DE ERELIJST VAN ALLE BIEREN. PIEDBŒUF-BIER IS PITTIG, VERS EN NATUURLIJK. ALLE VITAMINEN ZITTEN ERIN. EN HET IS ZO LICHT VERTEERBAAR!... DE TAPDATUM, IN ELK ETIKET GEPONST, IS EEN WAARBORG VOOR DE VERSHEID.
19
Franquin & Jidéhem

VRIENDEN, BIJ DE MAALTIJDEN KUNNEN JULLIE HET ALLEMAAL DRINKEN!
HET TAFELBIER VAN PIEDBŒUF IS GOED, ÓÓK VOOR DE JONGSTEN!

P.B.* Guust

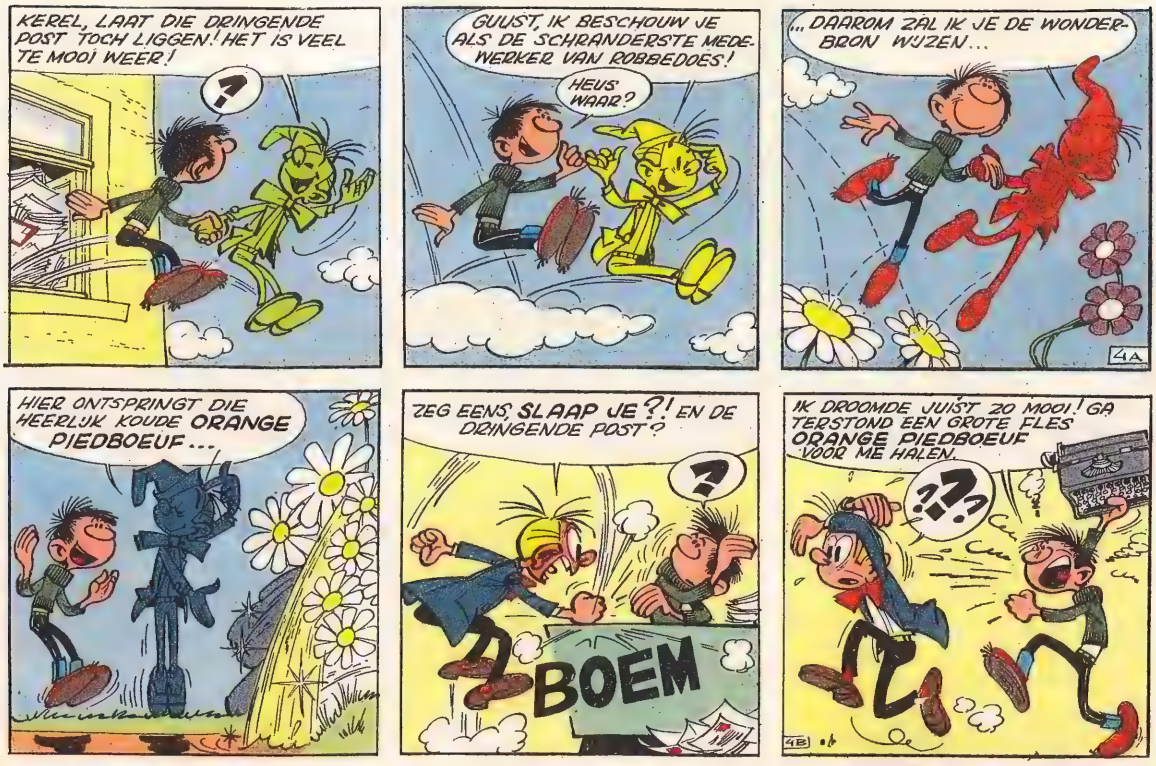
KEREL, LAAT DIE DRINGENDE POST TOCH LIGGEN! HET IS VEEL TE MOOI WEER!
?
GUUST, IK BESCHOUW JE ALS DE SCHRANDERSTE MEDEWERKER VAN ROBBEDOES!
HEUS WAAR?
„ DAAROM ZAL IK JE DE WONDERBRON WIJZEN...
4A
HIER ONTSPRINGT DIE HEERLIJK KOUDE ORANGE PIEDBOEUF...
ZEG EENS, SLAAP JE?! EN DE DRINGENDE POST?
?
BOEM
IK DROOMDE JUIST ZO MOOI! GA TERSTOND EEN GROTE FLES ORANGE PIEDBOEUF VOOR ME HALEN.
?!?!
4B

* Publi-Guust

Guust

DOOR Jidéhem en Franquin

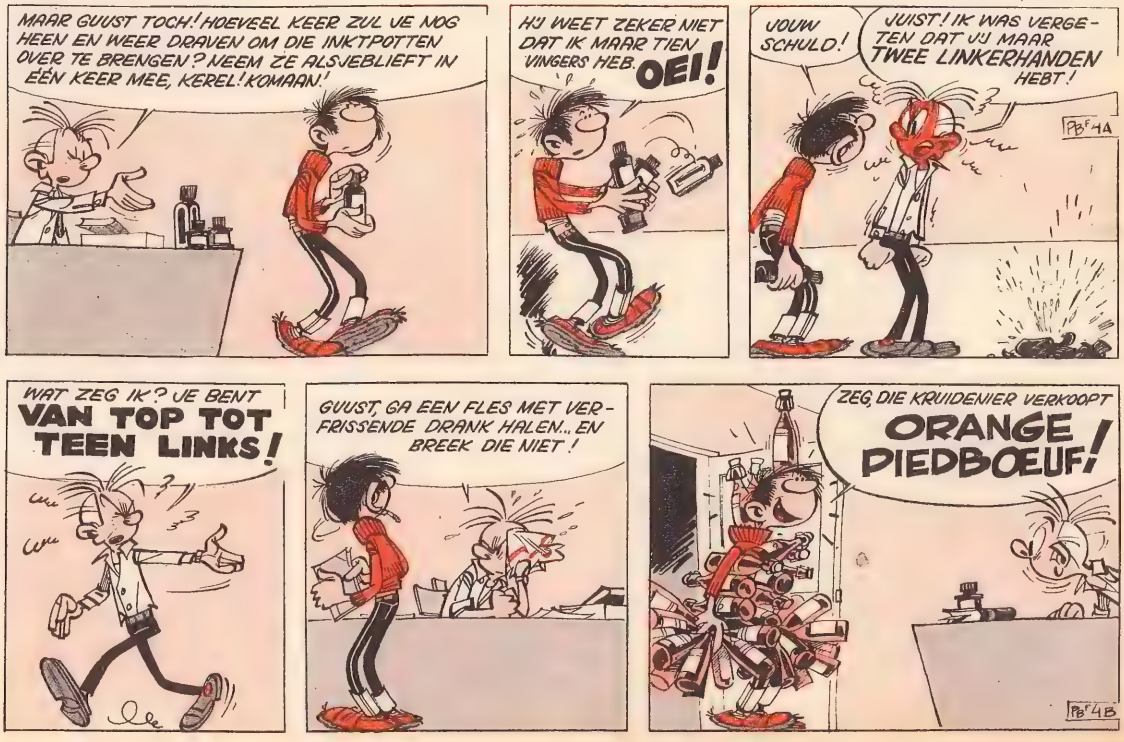
MAAR GUUST TOCH! HOEVEEL KEER ZUL JE NOG HEEN EN WEER DRAVEN OM DIE INKTPOTTEN OVER TE BRENGEN? NEEM ZE ALSJEBLIEFT IN EEN KEER MEE, KEREL! KOMAAN!
HIJ WEET ZEKER NIET DAT IK MAAR TIEN VINGERS HEB. OEI!
JOUW SCHULD!
JUIST! IK WAS VERGETEN DAT JIJ MAAR TWEE LINKERHANDEN HEBT!
PBF 4A
WAT ZEG IK? JE BENT VAN TOP TOT TEEN LINKS!
GUUST, GA EEN FLES MET VERFRISSENDE DRANK HALEN.. EN BREEK DIE NIET!
ZEG, DIE KRUIDENIER VERKOOPT ORANGE PIEDBOEUF!
PBF 4B

Publi-Guust bovenaan uit Robbedoes nr 1110 23 juli 1959, onder uit Robbedoes nr 1163 28 juli 1960

COTHIAS

DE 7 LEVENS VAN DE SPERWER

Een eindeloos verhaal

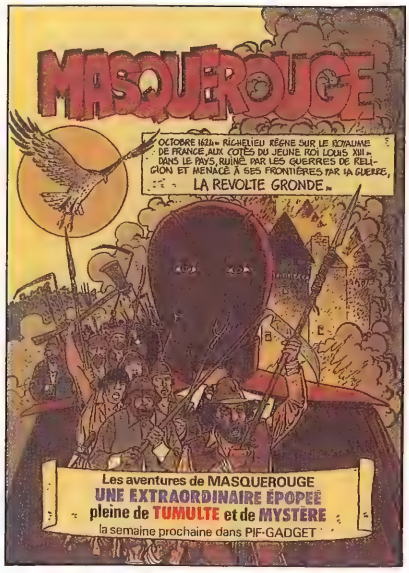
MASQUEROUGE
OCTOBRE 1631... RICHELIEU RÈGNE SUR LE ROYAUME DE FRANCE AUX CÔTÉS DU JEUNE ROI LOUIS XIII... DANS LE PAYS, RUINÉ, PAR LES GUERRES DE RELIGION ET MENACÉ À SES FRONTIÈRES PAR LA GUERRE, LA REVOLTE GRONDE...
Les aventures de MASQUEROUGE
UNE EXTRAORDINAIRE ÉPOPÉE
pleine de TUMULTE et de MYSTERE
la semaine prochaine dans PIF-GADGET

Aankondiging van het eerste verschijnen van Roodmasker in Pif Gadget nr 586 - juni 1980

Begin 2014 verscheen het zoveelste vervolg in de sage van Ariane de Troïl. Nadat haar leven uit de doeken werd gedaan in de eerste episodes van Roodmasker (door André Juillard en Patrick Cothias) en vervolgens in De 7 Levens van de Sperwer (door dezelfde auteurs), werd het hervat in een nieuwe reeks van Roodmasker (door Marco Venanzi en Patrick Cothias). Daarna herleefde ze in Wuivende Veder (opnieuw door de oorspronkelijke auteurs) en begin 2014 verscheen een nieuw vervolg, opnieuw onder de titel de 7 Levens van de Sperwer met als ondertitel: de Ninon-cyclus, Vijftien jaar later. Het album wordt gesitueerd in het jaar 1642. Ter gelegenheid hiervan gaf de Stripspeciaalzaak op zijn website[1] een overzicht van de reeks en de talrijke reeksen die Cothias rond de originele reeks creëerde. Het was voor Hugo Landuyt de gelegenheid om de hele cyclus opnieuw onder ogen te nemen[2]. Onmiddellijk viel het hem op dat Cothias bij het heropnemen van de reeks zich (niet voor de eerste maal) vergiste. Het begin van het nieuwe verhaal zou zich moeten situeren in 1640. Met dit laatste verhaal breit Cothias een zoveelste vervolg aan zijn oude reeks: Roodmasker.

DOOR HUGO LANDUYT

ARIANE DE TROÏL, DE TRAGIEK VAN ROODMASKER

In juni 1980 start Juillard met de verhalen over Roodmasker op scenario van Cothias in het jeugdstripblad Pif Gadget . De verhalen over een gemaskerde, die het onrecht bestrijdt in de stijl van Robin Hood of Zorro, situeren zich in de zeventiende eeuw. Het originele van deze nieuwe stripheld is dat Roodmasker een vrouw is, Ariane de Troïl. Ze wordt vergezeld door de breedsprakerige Germain Grandpin (aanvankelijk vertaald als Bram Grandpin). Germain weet niet dat Ariane, wanneer ze voor hem verdwijnt, verandert van een edele dame in de gemaskerde Roodmasker, bestrijder van onrecht. Het zijn korte, traditionele mantel-en-degenverhalen van tien pagina's waarin Roodmasker telkens orde op zaken stelt[3]. Wanneer Pif van formule verandert, wordt de reeks afgevoerd.

Glénat geeft aan de auteurs de kans om in haar stripblad Circus[4] een langer verhaal, dat meer gericht is op een volwassen publiek, te ontwikkelen. Dit wordt De 7 Levens van de Sperwer. Van meet af aan is het verhaal gepland in zeven albums en beschrijft dit het leven van Ariane de Troïl, dame uit een adellijke familie, vanaf haar geboorte in 1601 tot aan haar dood in 1625 [5]. Het verhaal omvat vier periodes uit het leven van Ariane. Het jaar 1601 (deel 1), 1609-1610 (delen 1 tot 5), 1617 (deel 6) en februari 1625 (deel 7)[6]. Het verhaal ontwikkelt zich als een Griekse tragedie naar een onvermijdelijk noodlot. Het verhaal start met

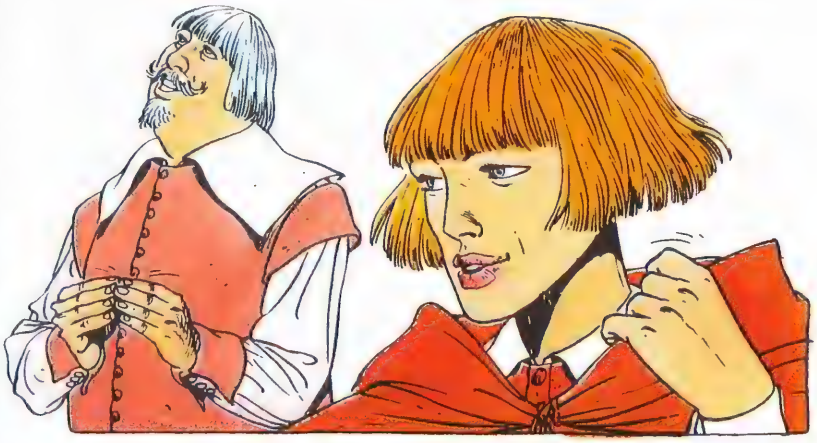

Ariane en de breedsprakerige Germain Grandpin

1984

1984

1984

1984

De dood van Guillemot de Troïl, broer van Ariane (De 7 levens van de Sperwer 6)

de dood van Blanche, Arianes moeder, al op de eerste pagina's. Ariane vat sympathie op voor Roodmasker, zonder te weten dat hij (Gabriël en niet zijn broer Yvon de Troïl) haar vader is. Roodmasker wordt voor de ogen van Ariane verslagen en verminkt, hij verliest een arm, waarop de jonge Ariane Roodmaskers belager doodt . Grandpin die Ariane eerst bevrijdt van haar belagers, verkracht daarna zelf het meisje en zal daardoor gevangen zitten in het web van spijt, onderdanigheid en liefde voor Ariane, die voor hem ongenaakbaar wordt. Ariane verplicht haar broer Roodmasker te spelen en ligt zo aan de basis van diens dood . En tot slot een echte Griekse tragedie: Ariane die door haar vader (nu als Chevalier Condor) in een duel gedood wordt .

Het succes van de 7 Levens hangt samen met de meesterlijke verweving van het gefingeerde leven van Ariane de Troïl met de echte geschiedenis. Lodewijk XIII wordt op dezelfde dag geboren als Ariane. Scènes van Ariane wisselen af met scènes aan het hof van Hendrik IV en nadien Lodewijk XIII. Grandpin wordt hier een spilfiguur tussen de twee geschiedenissen. Hij is kapitein aan het hof van Hendrik IV en compagnon-drinkebroer van de vorst, maar kan niet verhinderen dat Ravaillac[7] de koning vermoordt. Door zijn grote mond komt hij in de gevangenis terecht. Wanneer hij van amnestie profiteert, zal hij naar het landgoed van de Troïls trekken (Gabriël de Troïl was de mentor van de jonge Grandpin) en daar in de ban raken van Ariane. Het gelijklopen van de fictieve en reële geschiedenis geeft aan de auteurs de kans om prachtige platen te tekenen waarbij de actie gelijktijdig plaatsvindt[8]. Ook bij de historische personages wordt de tragiek in het verhaal ingebouwd. Lodewijk XIII sympathiseert wel met Roodmasker, maar kan niet aanvaarden dat dezelfde Roodmasker het recht handhaaft buiten de officiële structuren om. Hij raakt bevriend met Ariane, maar zal eveneens aan de basis liggen van haar dood. Hij neemt een huurmoordenaar (Chevalier Condor) in dienst om Roodmasker om te brengen.
Cothias en Juillard waren vooraan in de dertig toen zij met Roodmasker van start gingen. De 7 Levens van de Sperwer brengt hen succes en betekent hun definitieve doorbraak[9]. Omdat de twee auteurs zowel het aantal delen als de dood van Ariane hebben vastgelegd, betekent dit dat ze de kip met de gouden eieren hebben geslacht.

De kip redden

Cothias ziet onmiddellijk de oplossing. In hetzelfde jaar[10] dat het laatste deel van de 7 Levens verschijnt, brengt Cothias in samenwerking met Jean-Paul Dethorey het eerste

1985

1986

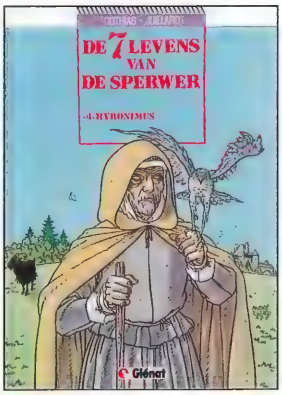

1988

1989

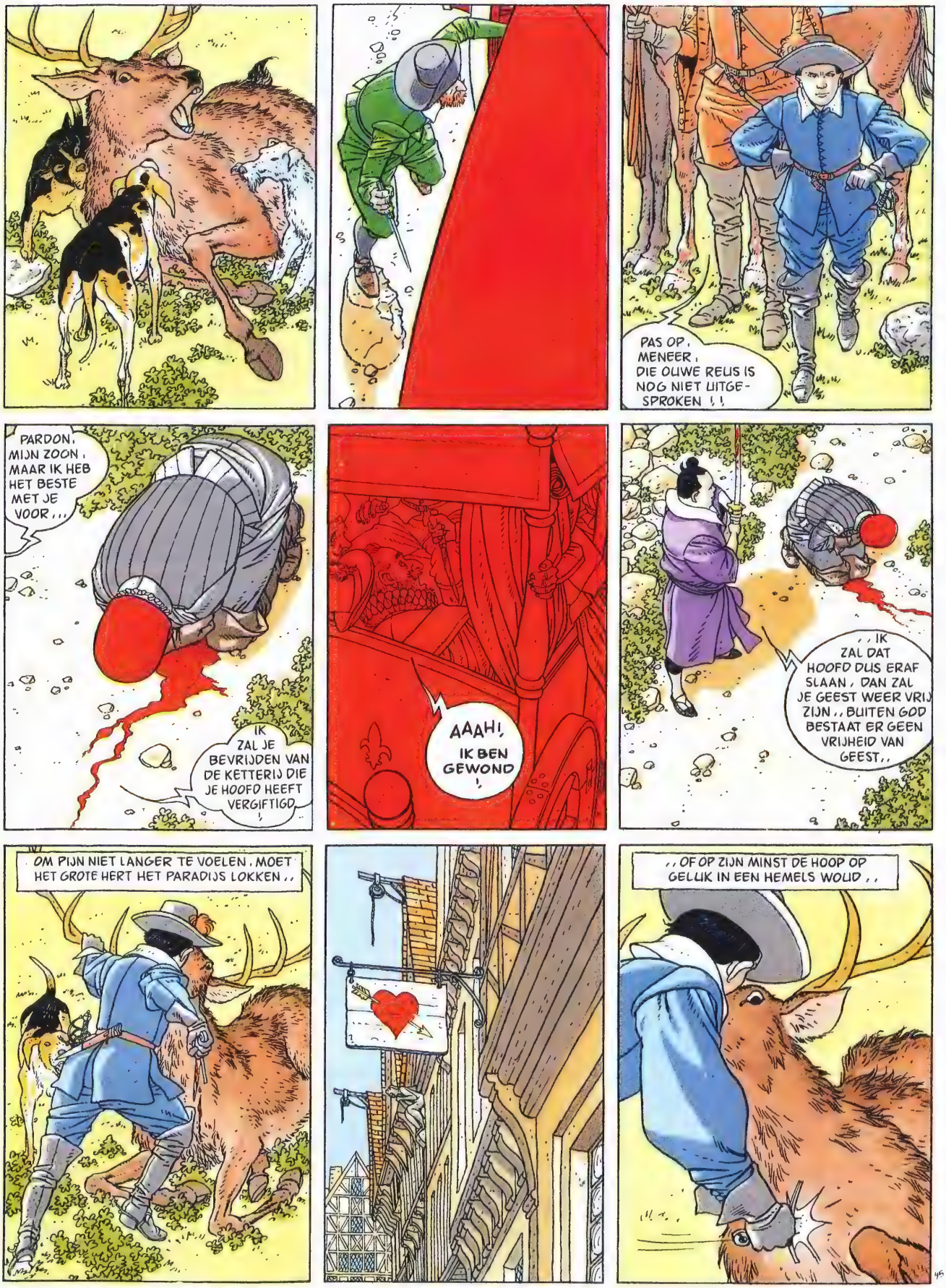
PAS OP, MENEER, DIE OUWE REUS IS NOG NIET UITGE-SPROKEN !!
PARDON, MIJN ZOON, MAAR IK HEB HET BESTE MET JE VOOR...
IK ZAL JE BEVRIJDEN VAN DE KETTERIJ DIE JE HOOFD HEEFT VERGIFTIGD
AAAH! IK BEN GEWOND !
,, IK ZAL DAT HOOFD DUS ERAF SLAAN, DAN ZAL JE GEEST WEER VRIJ ZIJN,, BUITEN GOD BESTAAT ER GEEN VRIJHEID VAN GEEST,,
OM PIJN NIET LANGER TE VOELEN, MOET HET GROTE HERT HET PARADIJS LOKKEN,,
,, OF OP ZIJN MINST DE HOOP OP GELUK IN EEN HEMELS WOUD,,

Samenlopende gebeurtenissen: Moord op Hendrik IV, Lodewijk XIII doodt hert, Roodmasker/ Gabriel de Troïl wordt verminkt
(De 7 levens van de Sperwer 4)

deel van Coeur Brûlé[11] uit, waarin Germain Grandpin de achtervolging inzet en naar Canada trekt om wraak te nemen op de moordenaar van Ariane . Grandpin krijgt daar de naam Coeur Brûlé (Verbrand Hart) van de Canadese indianen[12]. De reeks start als een zelfstandige reeks, met weliswaar een hoofdpersonage en een intrige die ontleend zijn aan de 7 Levens. In een interview verklaart Cothias: "C' est une histoire autonome". Cothias wil een verhaal vertellen over de beginnende kolonisatie en de verhouding met de indianen. Hij koos Grandpin als hoofdfiguur en het thema van de wraak als aanleiding, omdat hij de figuur van Grandpin moeilijk kon loslaten[13].

Cothias heeft meer pijlen op zijn boog. Glénat gaf reeds in 1984 een aantal verhalen van Roodmasker uit, verschenen in Pif Gadget. Voor Cothias is het eenvoudig om in 1992 bij Glénat de reeks Roodmasker her op te starten met een nieuwe tekenaar, Marco Venanzi, en met albumvullende verhalen[14]. Qua inhoud (althans de albums 4, 5 en 6) zijn het avonturenverhalen die aansluiten bij de eerste reeks verhalen van Roodmasker.

In 1992 start Cothias de reeks Ninon Secrète[15] samen met David Prudhomme. Deze reeks heeft in de hoofdrol het historische personage Anne (gekend onder de naam Ninon) de Lenclos[16], een courtisane uit de tweede helft van de zeventiende eeuw, die een salon heeft in Parijs waar de groten van het rijk elkaar frequenteren. Het verhaal begint in 1644, bij het begin van de Fronde parlementaire (de leden van de parlementen (destijds de rechtbanken) en andere belangrijke bestuursinstellingen reageerden tegen de fiscale lasten die hen de voorgaande jaren waren opgelegd door kardinaal Mazarin en regentes Anna van Oostenrijk en tegen de beknotting van hun bevoegdheden).

De cyclus van De 7 Levens van de Sperwer

In 1994 heeft Cothias de smaak goed te pakken. Het zesde album van Roodmasker is in voorbereiding en van Coeur Brûlé en Ninon Secrète zijn al twee albums verschenen. Enkele jaren eerder, in 1991, verscheen het eerste deel van Het IJzermasker[17], getekend door Marc Renier. De strip heeft Jean-Baptiste Donjon[18] als hoofdfiguur, een toneelspeler en herrieschopper, die de ambitie heeft om Molière te overtreffen . De start van deze reeks leidt de focus van Cothias naar Molière.

1995 wordt het jaar waarin Cothias Ariane De Troïl laat herrijzen. Het blijkt dat Ariane toch niet gedood is. Ariane de Troïl wordt de hoofdfiguur van de reeks Wuivende Veder[19], opnieuw getekend door Juillard. De zwaargewonde Ariane overleeft, maar is niet meer bij zinnen en zit opgesloten in een gesticht. Ze is zwanger van Germain Grandpin[20]. Gaston van Orléans, die ervan overtuigd is dat Ariane de vriendin is van Roodmasker brengt haar over naar één van zijn jachtpaviljoenen. Daar bevalt Ariane van een dochter. In plaats van het kind te doden laten de knechten van Gaston het kind achter in het woud, waar het gevonden wordt door Henri de Lenclos, wiens kind gestorven is. Hij neemt het kind op alsof het zijn dochter is: dit wordt Ninon de Lenclos en hiermee wordt de reeks Ninon Secrète aan de 7 Levens gekoppeld. Ariane, die terug bij zinnen is, besluit haar vader op te zoeken en vertrekt op haar beurt naar Canada, waar ze het parcours van Grandpin zal volgen. Op haar beurt is ze op zoek naar haar vader, door de indianen Dondervogel genaamd. Ze ontmoet een aantal personages die in de reeks Coeur Brûlé geïntroduceerd zijn. Ze zal geadopteerd worden door de indianen onder de naam Wuivende Veder en zal er sympathie opvatten voor de homoseksuele Mohawk Beau, met wie ze zal trouwen.
In hetzelfde jaar start Cothias samen met Brice Goepfert de reeks De Dwaas van de Koning, met Molière als centrale figuur. In een interview in Vécu verklaart Cothias dat op dat ogenblik Molière hem het meest interesseert[21]. Ook hier gebeurt een verwisseling van baby's. Molière is in dit verhaal het kind geboren uit een relatie tussen Ariane en Lodewijk XIII. Deze geboorte heeft ook zijn gevolgen voor de reeks Roodmasker. Cothias moet die relatie verklaren. De verhalen van Roodmasker in Pif Gadget geven als startdatum: oktober 1624. Ariane sterft in februari 1625. Alle verhalen van Roodmasker (de delen 1 tot 3 uit de Pif-periode

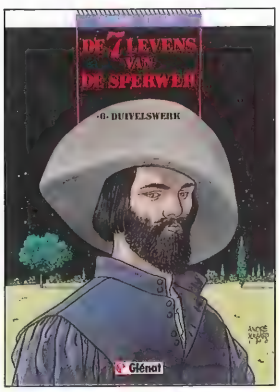

1990

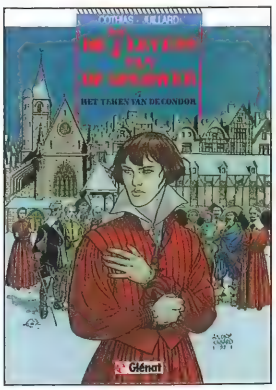

1991

1991

1991

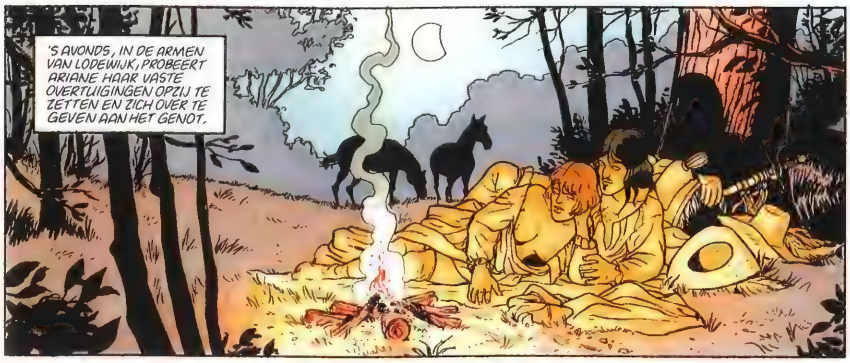
'S AVONDS, IN DE ARMEN VAN LODEWIJK, PROBEERT ARIANE HAAR VASTE OVERTUIGINGEN OPZIJ TE ZETTEN EN ZICH OVER TE GEVEN AAN HET GENOT.

Lodewijk XIII en Ariane intiem (Roodmasker 8) De geboorte en ontvoering van Molière (De dwaas van de Koning 1)

en de verhalen 4 tot 6) spelen zich af in deze beperkte tijdspanne. De nieuwe Roodmasker verhalen (7 tot 10) doen een stap terug in de geschiedenis: 1621 tot 1623. Ze diepen de relatie uit tussen Ariane en Lodewijk XIII en moeten verduidelijken waarom Ariane het masker van Roodmasker opzet om de strijd van Roodmasker tegen onrecht verder te zetten. In de 7 Levens maakt Ariane kennis met Lodewijk XIII op 16 februari 1625 in zijn paleis. Hijzelf had Ariane de dag voordien reeds opgemerkt in het publiek bij een theatervoorstelling rond de figuur van Roodmasker[22]. In de nieuwe Roodmaskerverhalen maakt Ariane vroeger dan in de hoofdreeks kennis met de koning: op Vette Dinsdag 1621 [23]. Samen beleven ze een romance die zal leiden tot de geboorte van een zoontje, dat bij zijn geboorte onmiddellijk ontvoerd wordt. Lodewijk XIII heeft immers nog geen kinderen. Op dat ogenblik is de jongere broer van de koning, Gaston van Orléans, eerste in rang voor de troonopvolging. Anna van Oostenrijk, de koningin, hoopt op een troonopvolger. De baby wordt naar een kerk gebracht om naar een vondelingengesticht te gaan. Gelijktijdig wordt een baby geboren in het gezin Poquelin. Door onoplettendheid van de min sterft deze baby. De min haalt in de kerk een baby, de zoon van Ariane, op om de dode baby te vervangen[24]. De koning, die op campagne is, weet niet dat Ariane in verwachting was, noch van de geboorte van zijn zoon. De romance eindigt in een breuk (vóór Ariane met de koning kennis maakt in de 7 Levens).

VECU
L'histoire c'est aussi l'aventure N°2
Un album complet de 46 pages
LE FOU DU ROY
DOSSIER SPÉCIAL
Tout sur les "7 vies de l'épervier"
Six séries à succès !!!

In de overzichtslijst van de albums van Glénat prijkt vooraan naast een aantal reeksen: Cycle des 7 Vies de l' Epervier. Roodmasker en de 7 Levens horen vanzelfsprekend samen. Coeur Brûlé sluit aan via Grandpin, gezel van Ariane en de talrijke personages die zowel in Coeur Brûlé als in Wuivende Veder voorkomen. Ninon Secrète heeft de dochter van Ariane als hoofdpersoon en in De Dwaas van de Koning is Molière, de zoon van Ariane, de protagonist. De reeks Het IJzermasker voert een concurrent van Molière op het toneel[25]. In 1995 verklaart Cothias[26] dat hij met deze reeksen alles zal verteld hebben wat hij te vertellen heeft

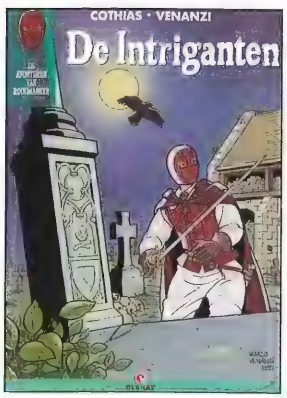

1992

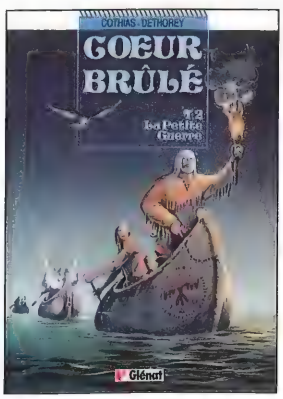

1992

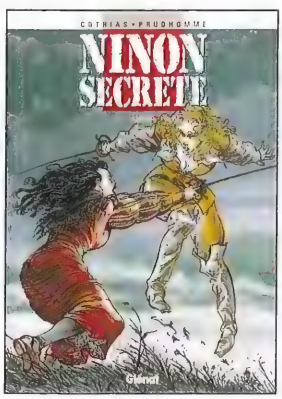

1992

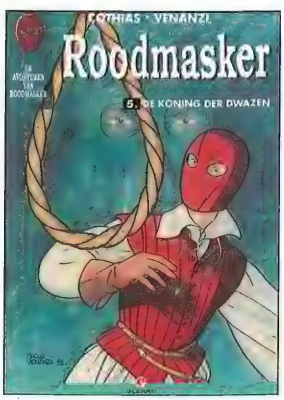

1993

omtrent de 7 Levens. Toch niet. In 1999 verschijnen twee nieuwe reeksen, prequels ditmaal. Navarra, getekend door Pierre Wachs, waarin het leven van Hendrik IV, vóór hij koning van Frankrijk is, centraal staat en Le Chevalier, la Mort et le Diable[27], getekend door Alain Robet, waarin we kennis maken met de jonge Yvon de Troïl, de broer van Gabriël de Troïl en vermeende vader van Ariane. Verder plant Cothias nog een reeks rond de jonge Germain Grandpin[28]. Een reeks die nooit zal verschijnen.

André Juillard - seriegrafie voor uitgeverij Champaka

Het einde van de cyclus

In 1998 verschijnen vijf albums: Coeur Brûlé 5, Het IJzermasker 4 en 5, De Dwaas van de Koning 5 en 6. Coeur Brûlé 6 en de eerste delen van Navarra en Le Chevalier, la Mort et le Diable liggen op de tekentafel. Rond Wuivende Veder is het stil. Juillard tekent voor Casterman, maakt enkele portfolio's en begint aan Blake en Mortimer. Geen enkele van de nieuwe reeksen bij Glénat kan het succes van de 7 Levens evenaren. Glénat trekt er de stekker uit. 2000 betekent het einde van de pas gestarte reeksen Navarra en Le Chevalier, la Mort et le Diable. Ze worden na het tweede deel afgebroken. Hendrik IV verlaat het striptoneel als kleuter van vijf jaar . Yvon de Troïl vertrekt, een nieuw album wordt aangekondigd, maar zal nooit verschijnen[29].

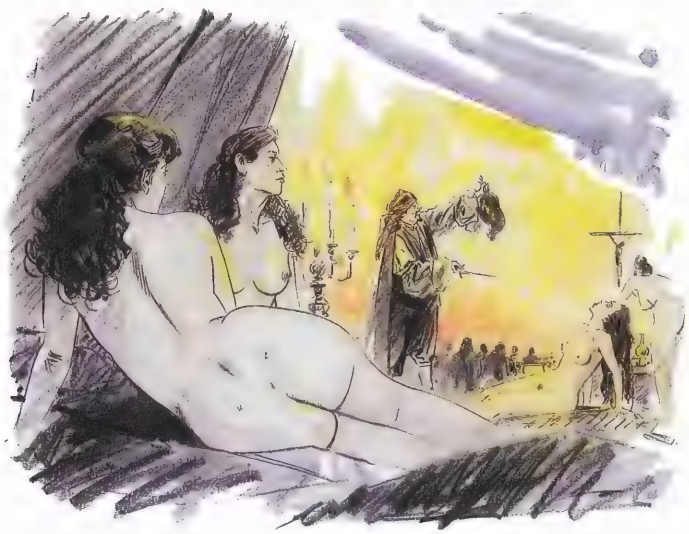

De lopende reeksen worden afgewerkt. Van Roodmasker zal nog één deel verschijnen in 2004. Van Coeur Brûlé verschijnt het zevende en laatste album[30] in 2000. Cothias voorziet het album van een tragisch einde. Het lot van Grandpin (en zijn reeks) verandert in de geest van Cothias regelmatig. In 1995 verklaart hij dat Grandpin en Ariane elkaar nooit meer zullen ontmoeten: "Leur destin n' a plus rien de commun". In 1998 legt hij het verband tussen Grandpin en de reeks Wuivende Veder. Dan verklaart Cothias dat Grandpin nog een rol zal spelen in die reeks[31]. In het vijfde album van de reeks Coeur Brûlé neemt de reeks een wending. In dromen ontdekt Grandpin dat Ariane nog leeft en zwanger was van hem[32]. Grandpin keert weer naar Frankrijk en tracht Ariane op te sporen. Beuré d' Amadis, een personage uit Wuivende Veder 1 dat door Taillefer overboord wordt gegooid bij het vertrek van Ariane naar Amerika, roept de hulp in van Grandpin om hem te vergezellen naar Honfleur[33]. Een astroloog voorspelde de verdrinkingsdood van Beuré. Na aanvankelijke weigering aanvaardt Grandpin het voorstel, nadat Beuré hem vertelt dat Taillefer en een jonge edele dame zullen meereizen naar Canada. Grandpin kent Taillefer uit zijn verleden als vijand van Ariane. Toch wil hij naar Honfleur om zich ervan te vergewissen wie de edele dame is. Gaston van Orléans[34] engageert Montmo-

1994

1995

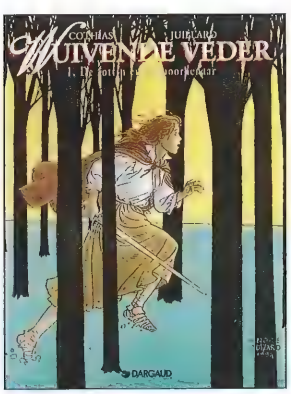

1995

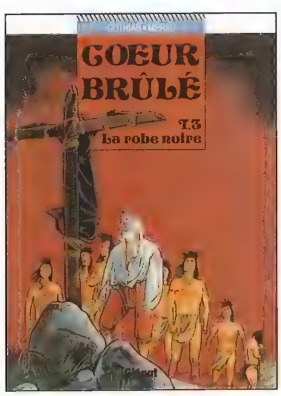

1995

ZODRA Z'N BENEN SNEL GENOEG ZIJN OM Z'N VERPLICHTINGEN TE ONTVLUCHTEN, TOOIT DE JONGEN ZICH WEER MET HET MASKER VAN DE BEFAAMDE WREKER, DIE DE POLITIE NOG ALTIJD TOT WANHOOP DRIJFT.
ALS HIJ EIND DAT JAAR STRIJD LEVERT IN DE MARAIS, HERKENT HIJ DE VROUW DIE DE TONEELVOORSTELLING GADESLOEG . . .
DE ONBEKENDE IS IN GEZELSCHAP VAN EEN ONGUUR, IN HET GRIJS GEKLEED KERELTJE, DAT HAAR ALS EEN SCHADUW VOLGT.
ZE LOPEN ALS VREEMDEN NAAST ELKAAR, ALSOF ZE NIET SAMEN OPGEDEN MAAR BIJ TOEVAL DEZELFDE WEG AFLEGGEN.
ZE HEBBEN ELKAAR NIETS TE ZEGGEN. DAAROM ZWIJGEN ZE.
JEAN-BAPTISTE HOLT NIET ACHTER HEN AAN. HOE ZOU HIJ MOETEN WETEN DAT HIJ Z'N MOEDER IS TEGENGEKOMEN !?

Het vertrek van Ariane naar Canada, gezien door Molière (De dwaas van de koning 1)

rency-Boutevil-le[35] (1600 – 1627) om Grandpin uit te dagen tot een duel en Grandpin te doden[36]. Omdat de uitdager met de degen niet opgewassen is tegen Grandpin kiest deze voor het pistool. Grandpin wordt neergeschoten en mist zo het vertrek van Ariane .

Van Ninon Secrète, Het IJzermasker en De Dwaas van de Koning worden nog een laatste deel afgewerkt[37]. De drie albums lopen in elkaar over. Lodewijk XIV verneemt dat Molière zijn oudere broer is. Ninon en Molière zijn broer en zus. De dood van Molière in 'De ingebeelde ziekte' is een schijndood, waarna Molière opgesloten wordt als IJzermasker, tot Donjon de plaats van Molière inneemt, zijn uiteindelijke wens. Wat met de echte Molière verder gebeurde, weet niemand[38].

Ninon Secrète is het laatste album van de cyclus dat bij Glénat verschijnt. Cothias beëindigt het album met een apotheose waarin hij de belangrijkste personages rond Ariane de Troïl op zee samenbrengt: Chevalier Condor, haar vader, Germain Grandpin, haar beschermer en minnaar, Ninon de Lenclos en Molière, haar kinderen en Beau, de homosexuele Canadese indiaan met wie Ariane gehuwd is[39]. Op plaat 54 van dit album onthult Cothias eveneens wie de zeven levens van de sperwer vertolken.

Bij uitgeverij Dargaud beëindigen Cothias en Juillard in 2002 met een vierde deel eveneens de reeks Wuivende Veder. Ariane wordt door de koloniale overheid als lokaas gebruikt om haar vader, Chevalier Condor/Dondervogel/Gabriël de Troïl, die de opstand van de indianen tegen de Fransen aanwakkert, gevangen te nemen. Grote Blanke/Coeur Brûlé/Germain Grandpin (herrezen) is op tijd terug in Canada om mee het verhaal te beëindigen. Op plaat 31 vertrekken Ariane, haar vader, Grandpin en Beau uit Canada. In 1995 kondigde Cothias nog aan dat de reeks zes albums zou omvatten en dat Arianne nog voor ze naar Europa zou weerkeren via Afrika zou passeren[40]. Juillard beperkt dit op plaat 32 tot: "Tien jaar later, na vele avonturen ... " We vernemen dat Ariane slavenschepen overvalt en op een eiland een eigen vrije republiek heeft gesticht. Ze noemt zichzelf: piraat-premiejager[41]. Het initiatief om naar Frankrijk weer te keren, gaat uit van Chevalier Condor: "Ik word oud en ik wil terug naar de plek waar ik je moeder beminde"[42]. Het album eindigt met het viertal in de ruïnes van het kasteel van de de Troïls, bij het graf van Blanche . De cirkel lijkt rond.

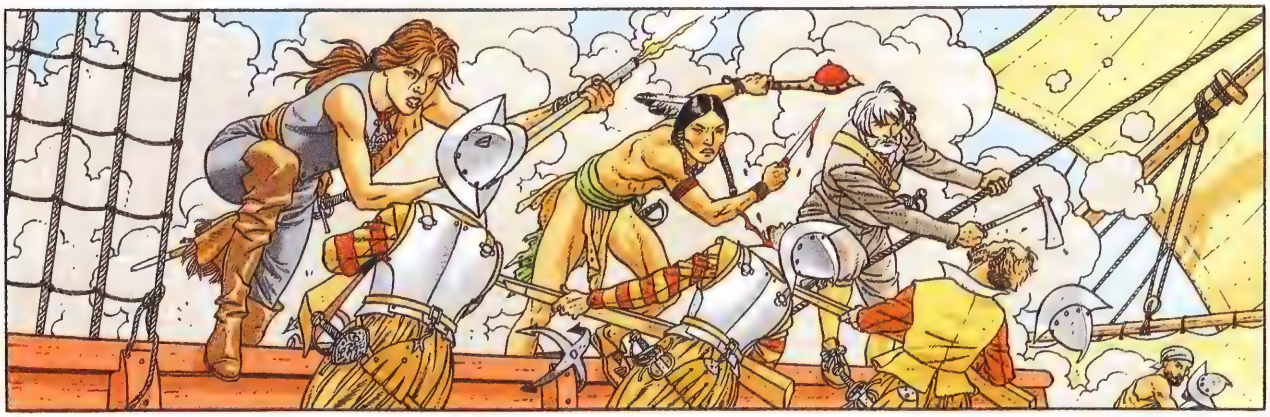

Linksboven Arianne als indiaanse (Wuivende Veder 3), hierboven als piraat (Wuivende Veder 4).

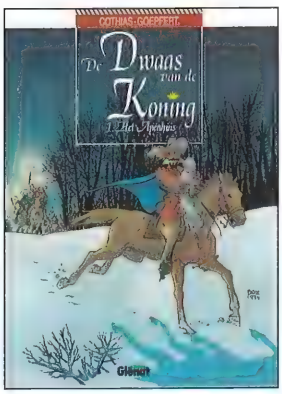

1995

1995

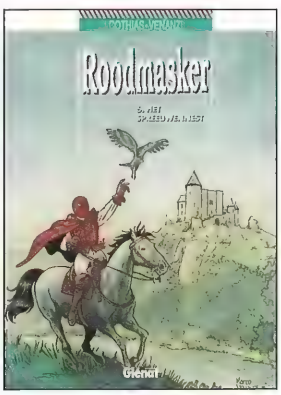

1996

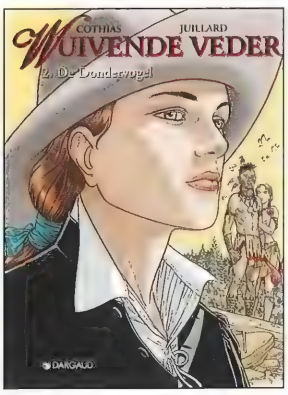

1989

RÉPONDRAS-TU, CHAROGNE? JE T'ORDONNE DE PARLER!
PAF
VOUS L'AVEZ TORTURÉE !...
JE NE L'AI PAS TOUCHÉE, EN VÉRITÉ, OU BIEN ALORS GENTIMENT, DU BOUT DES DOIGTS, POUR TENTER DE LA RAMENER À LA RAISON.
LATEN WE WEER NAAR BOVEN GAAN.

De mishandeling van Ariane in opdracht van Gaston van Orléans wordt meermaals in beeld gebracht.

Een derde leven

Het leven van Ariane de Troïl laat Cothias blijkbaar niet los. Tien jaar nadat de laatste delen uit De cyclus van de 7 Levens van de Sperwer verschenen, twaalf jaar na het laatste deel van Wuivende Veder start Cothias met een derde cyclus rond Ariane de Troïl[43]. Het verhaal begint waar Wuivende Veder 4 eindigt. Ariane de Troïl gaat op zoek naar haar kinderen. De cyclus zal (voorlopig?) beperkt worden tot twee albums. Tekenaar van dienst is opnieuw André Juillard. In het eerste deel gaat Ariane op zoek naar haar dochter. Haar speurtocht volgt het pad van het eerste deel van Wuivende Veder. Ariane zal haar dochter, als vijftienjarige, ontmoeten, maar besluit om zichzelf niet bekend te maken als moeder aan haar dochter.

Wat de timing van het verhaal betreft, is Cothias, na de lange onderbreking blijkbaar de weg kwijt. Wanneer hij het verhaal in 1642 situeert, vergist hij zich. In het eerste vignet van het album schrijven de auteurs: Parijs, januari 1642. Eigenlijk zou dit januari 1640 moeten zijn Henri Lenclos verklaart in het album: "Ze is vijftien mijn kleine Ninon"[44]. Ninon is de vrucht van het liefdesspel van Ariane de Troïl en Germain Grandpin op 13 februari 1625 [45]. Ninon wordt dus geboren in november 1625 [46] en zal dus vijftien worden in 1640. Bovendien vertrekt Ariane uit Canada op het ogenblik dat de Franse kolonies worden overgedragen aan Engeland in 1629. Het verhaal maakt dan een sprong van tien jaar[47] en Ariane keert weer naar Frankrijk. Ze komt in de winter op haar landgoed aan, dus in 1639 en trekt naar Parijs in: januari 1640.

Het tweede deel, waarin Ariane haar zoon zal weerzien, kan nog een tijdje op zich laten wachten, totdat Juillard de tijd vindt om ook dit album te tekenen[48].

Het bindweefsel

Wanneer André Juillard en Patrick Cothias in 1980 met de strip Roodmasker starten, kan niemand vermoeden dat deze reeks de basis is van een cyclus die zich in 2014 tot tien reeksen zal vertakt hebben. De verzamelnaam, Cyclus van De 7 Levens van de Sperwer, en de grote historische tijdspanne waarbinnen de verhalen zich afspelen, 1553 tot 1703[49], verwijzen niet onmiddellijk naar een eenheid, noch van onderwerp (7 levens) noch van tijd (anderhalve eeuw). Om al deze reeksen tot een (min of meer) coherent geheel te vormen is er een bindweefsel nodig.

Ariane de Troïl, de centrale pijler

Het is misschien symbolisch, maar in elk geval vanzelfsprekend, dat het eerste verhaal dat in 1980 in Pif Gadget verscheen en het laatste album dat in 2014 bij Dargaud uitkwam Ariane de Troïl als hoofdfiguur heeft.

1996

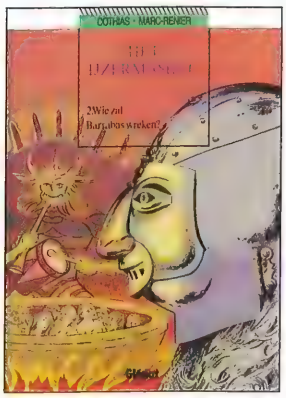

1996

1996

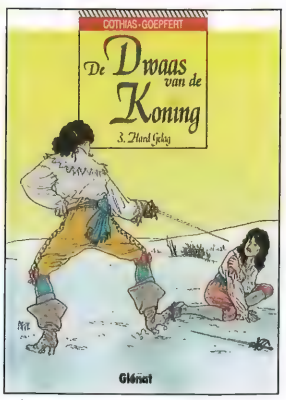

1996

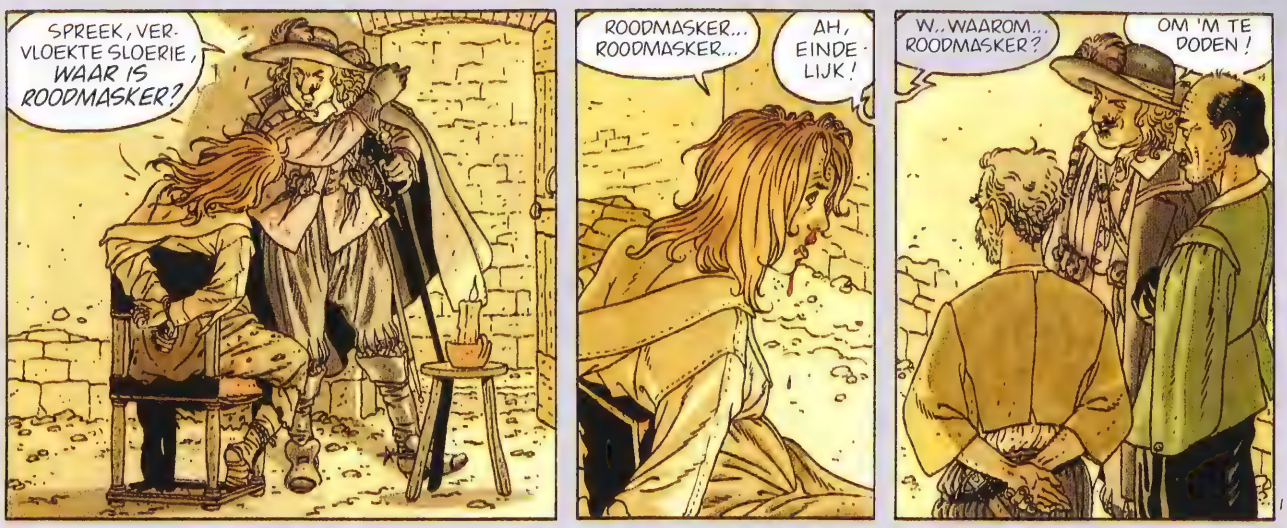

Van links naar rechts in: Coeur Brulé 5, Ninon Secrète 5, De Ninon-cyclus en Wuivende Veder 1.

Het hele avontuur van de cyclus begint met Ariane als Roodmasker en eindigt met Ariane op zoek naar haar kinderen. Uit de 7 Levens leren we dat zij niet de eerste Roodmasker was. De figuur van Roodmasker is een constante in heel wat verhalen. Bovendien speelt Ariane de hoofdrol in vier reeksen: Roodmasker, De 7 Levens van de Sperwer, Wuivende Veder en de Ninon-cyclus. Daarnaast is ze de moeder van Ninon uit Ninon Secrète en van Molière in De Dwaas van de Koning.

Ook in de series waar ze geen hoofdfiguur is, duikt ze op. Er zijn zo heel wat cross-overs tussen de reeksen waarbij scènes uit de ene reeks hernomen worden in een andere. In het eerste deel van De Dwaas van de Koning ziet de kleuter Molière Ariane op straat. Hij zegt: "Ze is mooi he?!". De grootvader antwoordt: "Ja, maar toch zeker niet zo mooi als je moeder ?". Deze scène, gesitueerd in februari 1625 verwijst rechtstreeks naar de openingsscène van het laatste deel van De 7 Levens van de Sperwer[50]. In hetzelfde album merkt Molière het jaar daarop Ariane en Taillefer op voor hun vertrek naar Canada[51].

Regelmatig worden in de verschillende reeksen gebeurtenissen uit andere albums in herinnering gebracht. Zo opent Roodmasker 7 met het herhalen van feiten uit albums van de 7 Levens: Ariane droomt van de dood van haar broer Guillemot en van haar vader Yvon, Grandpin denkt dan weer aan de dood van Hendrik IV waardoor hij in de kerker belandt, zijn aanranding van Ariane en de dramatische gebeurtenissen tijdens zijn verblijf op het kasteel van de Troïls[52]. Ook in de reeks De Dwaas van de Koning wordt het vertrek van Ariane uit Auvergne in één grote tekening gebracht[53]. In de begeleidende tekst wordt meteen verwezen naar de geboorte van Molière. Deze geboorte en verwisseling van de baby's komt meermaals in beeld in de verschillende reeksen[54]. De geboorte van Ninon de Lenclos en de mishandeling van Ariane in opdracht van Gaston van Orléans worden eveneens meermaals in beeld gebracht[55].

Leonard Rad van Tong, van figurant tot meester

In een interview in 1995 [56] wordt aan Patrick Cothias gevraagd of Léonard Langue-Agile[57] niet de echte held is van het verhaal. Cothias antwoord met: "Évidemment!". In het verhaal neemt Leonard meerdere gestalten aan. Soms is hij gewoon verteller of commentator op het gebeuren, elders is hij de bezieler, de auteur van het noodlot en nog een tovenaar die zich verplaatst van tijd naar tijd en streek naar

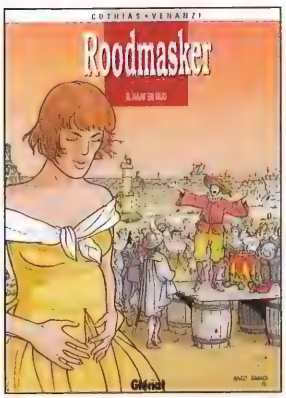

1997

1997

1997

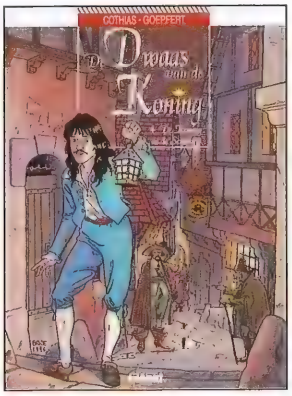

1997

De 7 levens van de Sperwer
Roodmasker
De dwaas van de Koning
Coeur brulé
IJzermasker
Ninon secrète

Dit overzicht door Brice Goepfert verscheen oorspronkelijk op de achterste schutbladen van o.a. Le Chevalier, la Mort et le Diable

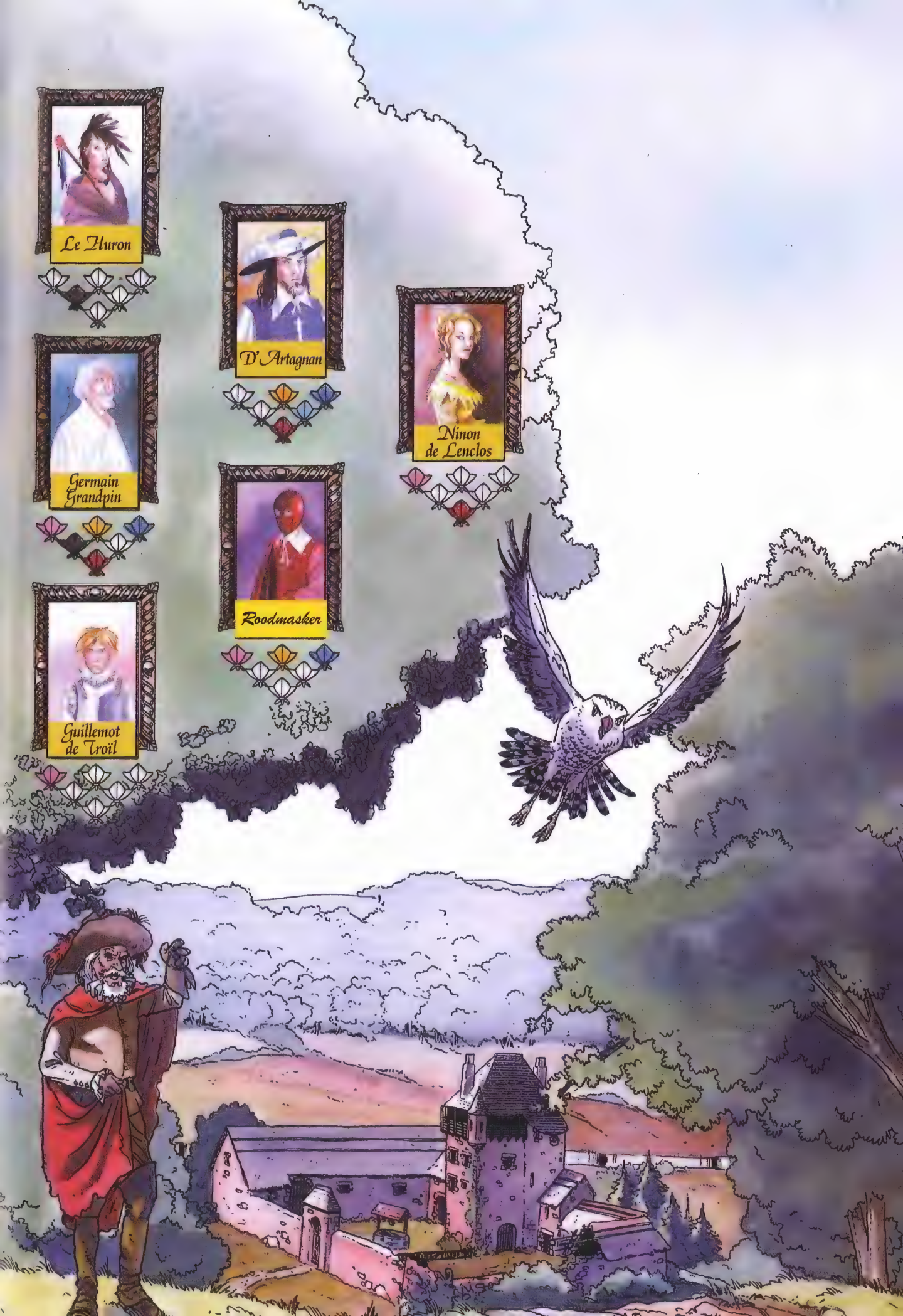
Le Huron
D'Artagnan
Ninon de Lenclos
Germain Grandpin
Roodmasker
Guillemot de Troïl

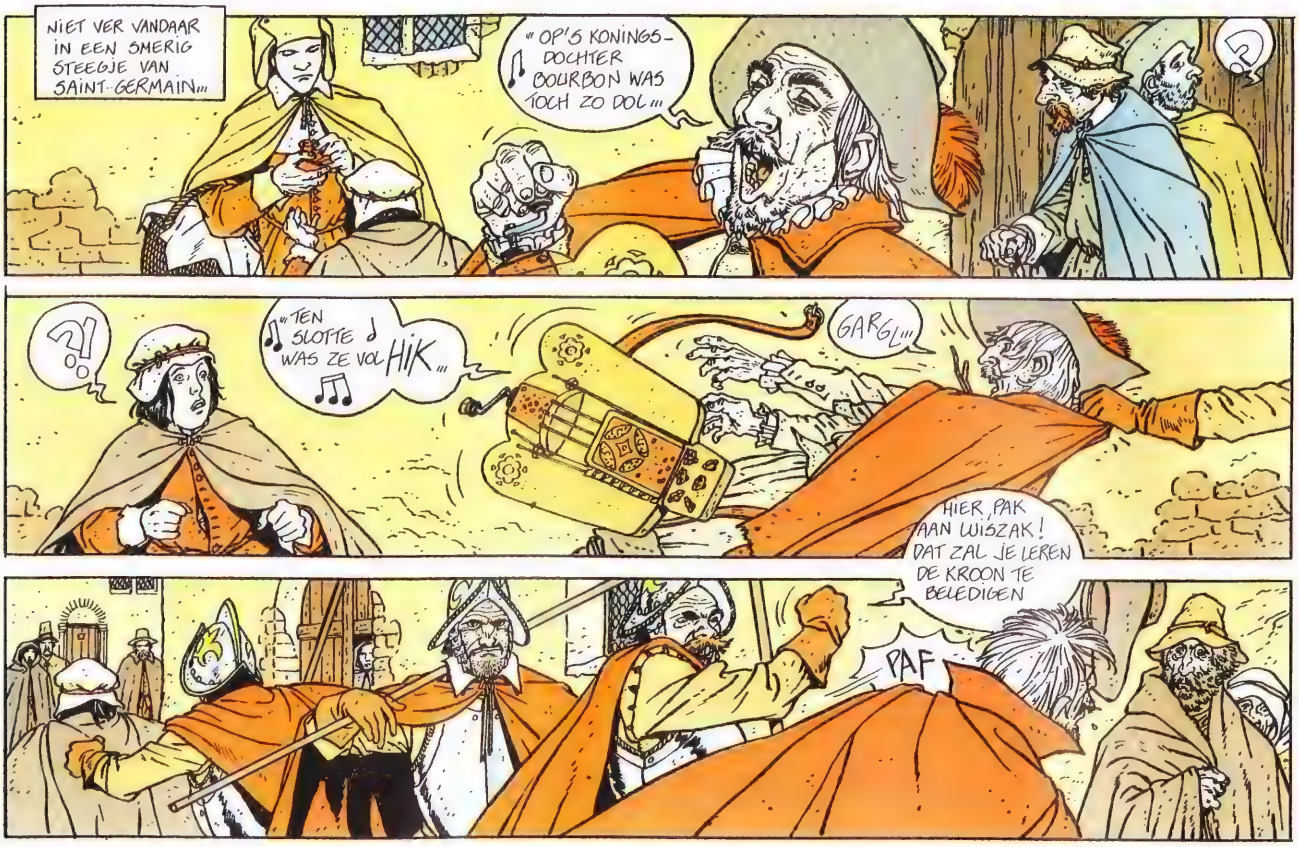
NIET VER VANDAAR IN EEN SMERIG STEEGJE VAN SAINT-GERMAIN...
"OP'S KONINGS-DOCHTER BOURBON WAS TOCH ZO DOL..."
?
?!
"TEN SLOTTE WAS ZE VOL HIK..."
GARGL...
HIER, PAK AAN LUISZAK! DAT ZAL JE LEREN DE KROON TE BELEDIGEN
PAF

Het eerste optreden van Leonard Rad van Tong (De 7 Levens van de Sperwer 1)

streek, die enkel gezien wordt door de hoofdrolspelers en niet door anderen, kortom een bindteken in de reeks. Meer nog, Cothias verklaart: "Oui, Léonard = Patrick Cothias!".

Nochtans is Leonard niet vanaf het begin aanwezig in de reeks. Hij is afwezig in de eerste delen van Roodmasker en in de aanvang van de 7 Levens. In de aanvang van het verhaal speelt een blinde heks, vergezeld van een zwarte bok en uil, een vooraanstaande rol. Zij becommentarieert het verhaal . Zij is het die de profetie uitspreekt over het lot van Gabriël de Troïl[58]. In het hele eerste album is de heks prominent aanwezig. Zij is het ook die het album besluit. Pas op plaat 44 verschijnt voor het eerst de figuur die uit zal groeien tot Leonard Rad van Tong. Hij is een nog naamloze zanger die spotliedjes zingt op het koningshuis en zichzelf begeleid op een draailier. Hij is vergezeld van een klein meisje, eveneens anoniem . Ze worden belaagd door een militair. Het is Grandpin die de verdediging van het tweetal op zich zal nemen. Het is deze anonieme zanger die geleidelijk aan een belangrijke rol zal spelen in de cyclus[59]. In het reeds geciteerde interview geeft Cothias toe dat de tekeningen van Juillard zijn fantasie voeden[60]. Zo wordt de anonieme straatzanger geleidelijk aan belangrijker in het verhaal en verandert zijn rol van simpele, brutale zanger naar drager van de cyclus, die aan de touwtjes trekt. In het tweede album, na een ongeval met de koets, ontmoet Hendrik IV de anonieme zanger. Deze verklaart dat hij het spotdicht, waarin sprake is van de zeven sperwers van de gerechtigheid, ontving van een oude blinde vrouw. Koning, kroonprins, straatzanger en zijn dochtertje (dat nu de naam Kwebbel heeft) zetten hun tocht in dezelfde koets verder. Op het einde van het album vernemen we de naam van de zanger. De koning neemt afscheid van Meester Leonard. Wanneer Leonard gearresteerd wordt, ontfermt de blinde heks zich over Kwebbel en noemt ze de zanger: Leonard Rad van Tong[61].

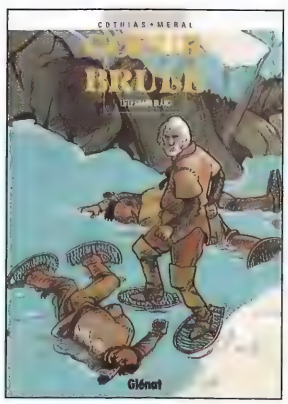

1998

1998

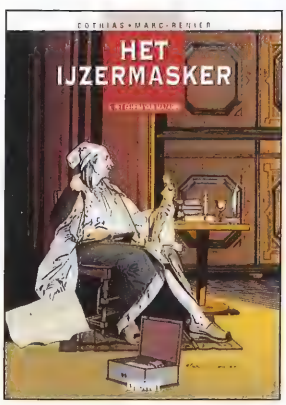

1998

1998

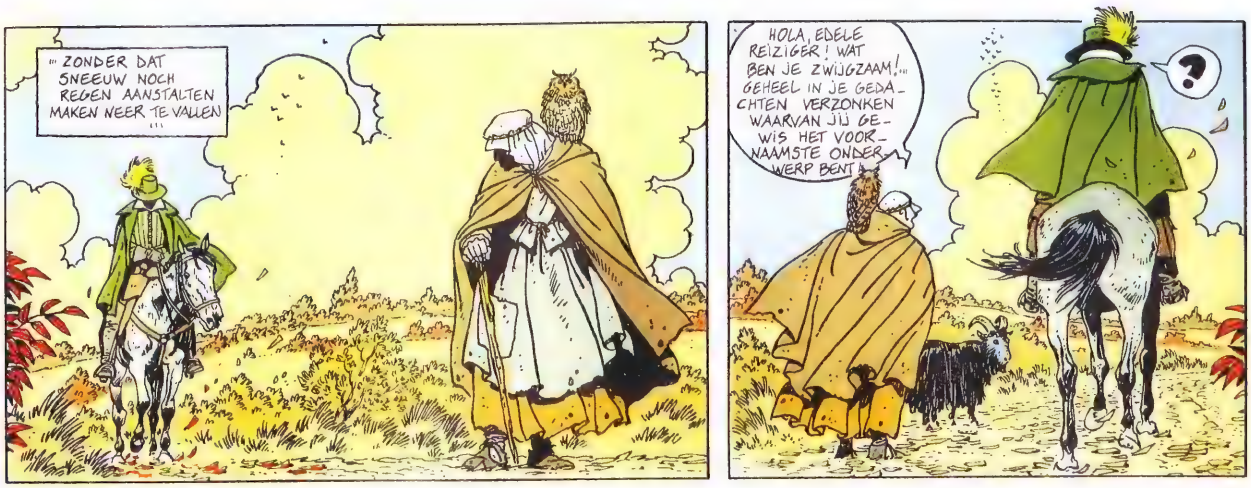
" ZONDER DAT SNEEUW NOCH REGEN AANSTALTEN MAKEN NEER TE VALLEN
HOLA, EDELE REIZIGER! WAT BEN JE ZWIJGZAAM!... GEHEEL IN JE GEDACHTEN VERZONKEN WAARVAN JIJ GEWIS HET VOORNAAMSTE ONDERWERP BENT
?

De heks uit de 7 levens, de voorganger van Leonard (De 7 Levens van de Sperwer 1)

In de 7 Levens spelen de blinde heks, Kwebbel en Leonard hun rol. De heks verschijnt nog wel op de kaft van het vierde album uit de reeks, maar in het zesde album is haar rol uitgespeeld. Wanneer Leonard uit de gevangenis ontslagen wordt, geeft ze haar rol door aan Leonards dochter Kwebbel. Kwebbel, nu afgebeeld met de blinde ogen van de heks, zal op haar beurt de toekomst voorspellen aan Grandpin . De heks verdwijnt van het toneel. Leonard zal meer en meer haar rol overnemen[62].

Het laatste deel van de 7 Levens verschijnt in 1991. In 1994 doet Leonard Rad van Tong zijn intrede in Ninon Secrète deel 2. Hij is vergezeld van de bok en de uil van de blinde heks en van een sperwer. Hij stelt zich voor als een verhalenverteller van droeve verhalen, zoals dat van de zeven levens van mijn sperwer[63]. Van dan af verschijnt Leonard in vrijwel elk album, meestal als verteller. In Coeur Brûlé verschijnt hij in 1995 in het derde album. Grandpin houdt hem voor een waanvoorstelling[64]. Leonard verschijnt ook in volgende delen van de reeks op een gelijkaardige manier. Behalve in het laatste deel waar hij met bok en sperwer aanwezig is bij het fatale duel van Grandpin en de dood van Grandpin becommentarieert: "Ik zou een gelukkiger einde bedacht hebben, maar de duivel is de gijzelaar van zijn reputatie"[65]. In hetzelfde jaar, 1995, verschijnen de eerste twee delen van De Dwaas van de Koning. Van meet af aan is Leonard in de reeks aanwezig en legt hij het verband met de andere reeksen. Hij zegt: "Ik heet Leonard Rap van Tong, en ben de bedenker van De 7 Levens van de Sperwer en andere sterke verhalen, zoals Veer-in-de-Wind, Verbrand Hart en Ninon niet te vergeten[66]." Leonard heeft hier zijn spookachtige verschijning. Hij verdwijnt, lost op in het niets. Ook in deze reeks is Leonard regelmatig van de partij. Meestal in de rol van poppenspeler die indruk maakt op de jonge Molière en later eveneens op Lodewijk XIII. In deze reeks wordt het verband met de andere reeksen sterk beklemtoond.

Les Cahiers de la BD - 2004
cover: André Juillard

In de laatste reeksen, gestart in 1999, Navarra en Le Chevalier, la Mort et le Diable, wordt Leonard nog belangrijker. Hij is de verteller van de verhalen en leidt de handeling. In beide verhalen wordt Leonard vergezeld van een jonge vrouw als medespeelster, een roodharige in Navarra en een Egyptische in Le Chevalier, la Mort et le Diable[67]. In Navarra trekt Cothias de verbeelding verder open en legt hij een band tussen Leonard Rad van Tong en Merlijn[68]. Het is dan ook geen toeval dat wanneer in 2004 het laatste deel van Ninon Secrète ver-

1998

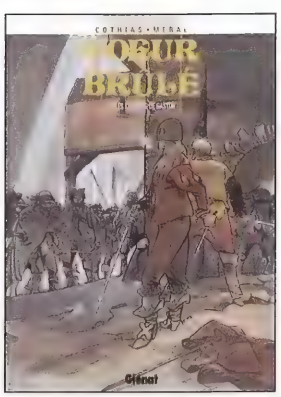

1999

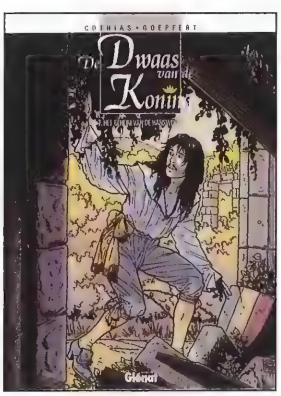

1999

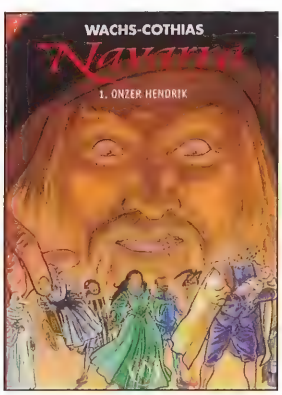

1999

U HEBT HIER NIETS MEER TE DOEN.
DAT MERK IK. TROUWENS, DEZE HARMONIEUZE FAMILIE BEGON ME BEHOORLIJK DE KEEL UIT TE HANGEN...
...EN IN DE REST VAN DE WERELD ZIJN NOG ZO VEEL MOGELIJKHEDEN!
GEEN TWIJFEL AAN. IK WENS U VEEL PLEZIER.

Beau stuurt Leonard weg (Wuivende Veder 4)

schijnt (vier jaar na deel 5 en eveneens vier jaar na Navarra 2) Leonard zegt: "Eertijds liet ik me Merlijn noemen."[69]. Enkel in de reeks Het IJzermasker blijft Leonard Rad van Tong afwezig, op de opmerking van Ninon de Lenclos na in het laatste album van de reeks, verschenen in 2001, op de laatste bladzijde: "Het is een lange geschiedenis, die Leonard op een dag zal vertellen en die het onderwerp van een stripverhaal zal worden"[70].

Opvallend is dat, hoewel de reeks Wuivende Veder eveneens in 1995 start, Leonard hier vrijwel afwezig blijft. Het is Kwebbel die de draad van het verhaal opneemt en het verhaal laat aansluiten op het slot van de 7 Levens[71]. Pas in het derde album doet Leonard zijn intrede in Wuivende Veder, op het ogenblik dat Ariane een sperwer doodt en zo de ban die over haar vader hing, verbreekt[72]. Ook in het laatste deel van Wuivende Veder speelt Leonard zijn rol. Enkel Chevalier Condor ziet Leonard op het ogenblik dat hij op het schavot staat om gehangen te worden. Het album eindigt met het vertrek van Leonard. Ditmaal is het Beau die Leonard wandelen stuurt met de woorden: "U hebt hier niets meer te doen."[73] De verwisseling tussen de blinde heks uit de 7 Levens en Leonard is hiermee voltooid. De heks heeft de vervloeking in het eerste deel uitgesproken. In het laatste deel van Wuivende Veder is Gabriël de Troïl bevrijd. Ook in de Ninon-cyclus wordt Leonard ten tonele gevoerd in verband met Chevalier Condor[74].

De cyclus drijvend op de geschiedenis

De verhalen uit De cyclus van de 7 Levens van de Sperwer zijn historische strips. In 'Het verleden in beeld, Geschiedenis in strips' worden de historische stripverhalen, ingedeeld in vier categorieën, naargelang het verband tussen de strip en de historiciteit. De cyclus van de 7 Levens bevindt zich volgens deze indeling op de grens van het eerste en het tweede niveau. De eerste categorie wordt omschreven als: "Het historische stripverhaal als illustratie van het verleden", het tweede niveau omvat dan "Verhalen waarin fictieve helden en historische personages samen op avontuur trekken"[75].

Op het eerste gezicht beantwoordt De cyclus van de 7 Levens volledig aan de omschrijving van de tweede categorie. Maar er is meer. In de 7 Levens maakt de geschiedenis zelf integraal (alhoewel soms aangepast door P. Cothias) deel uit van het verhaal. In de verhalen rond Ariane de Troil zijn de historische feiten bepalend voor het verloop van het verhaal. Het leven van Ariane verloopt op het ritme van de Franse geschiedenis, haar geboorte (gelijktijdig met de geboorte van Lodewijk XIII), de verminking van haar idool Roodmasker (wanneer Hendrik IV vermoord wordt)...

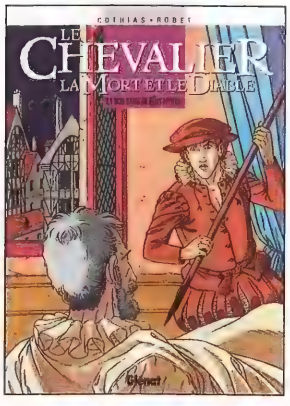

1999

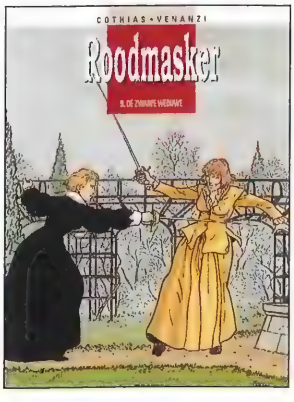

2000

2000

2000

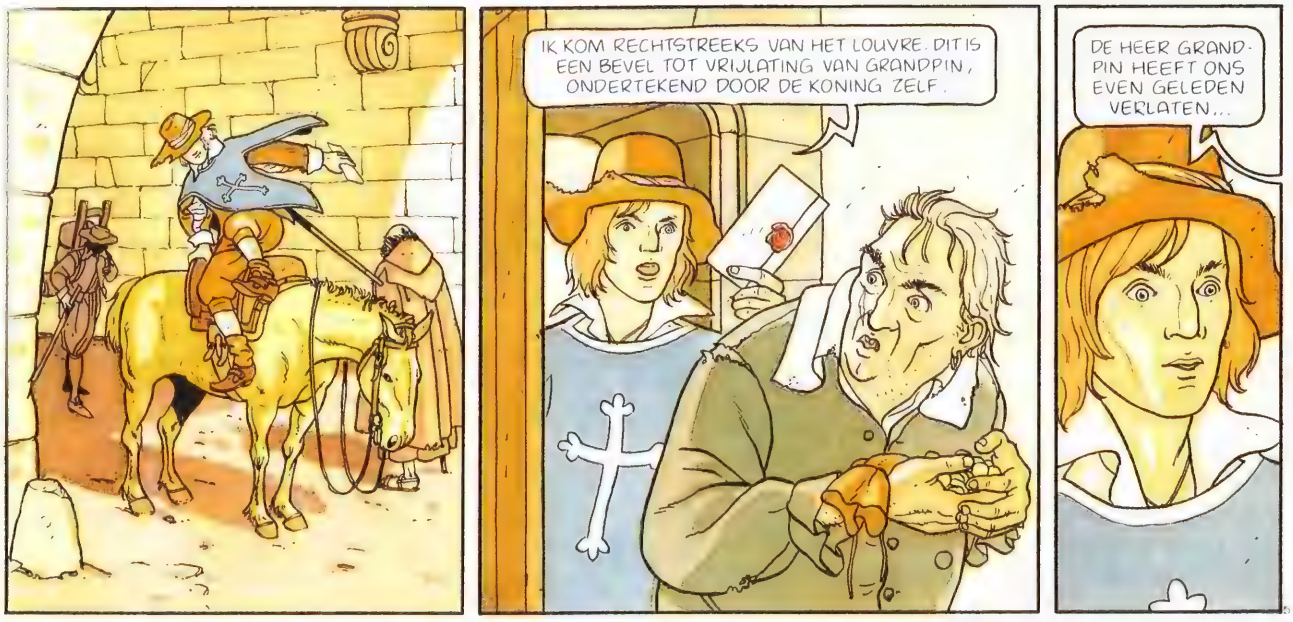
IK KOM RECHTSTREEKS VAN HET LOUVRE. DIT IS EEN BEVEL TOT VRIJLATING VAN GRANDPIN, ONDERTEKEND DOOR DE KONING ZELF.
DE HEER GRAND-PIN HEEFT ONS EVEN GELEDEN VERLATEN...

De jonge d'Artagnan doet zijn intrede (Roodmasker 6)

Meer nog: in de afgeleide reeksen worden historische personen hoofdrolspeler van hun eigen reeks: Hendrik IV (Navarra), Molière (De Dwaas van de Koning), Ninon de Lenclos (Ninon Secrète). In deze verhalen wemelt het van de opstapelingen van historische feiten, die aan deze verhalen soms een didactische kant verlenen. De historische werkelijkheid, dominant aanwezig, wordt aangepast aan het verhaal. In de reeks De Dwaas van de Koning zal Molière constant belaagd worden. Als bastaard van Lodewijk XIII staat hij in de weg van zowel Gaston van Orléans als van koningin Anna. In deze reeks voert Cothias de schrijver Paul Scarron (1610-1660)[76] op in de entourage van Madeleine Béjart (1618-1672)[77]. Het is de ontmoeting van Molière met de Béjarts die hem tot het toneel brengen[78]. In 1638 wordt Paul Scarron getroffen door een ziekte waardoor hij grotendeels verlamd wordt en de rest van zijn leven in een rolstoel zal doorbrengen. Voor Cothias is deze verlamming het gevolg van een aanslag die door de entourage van Orléans beraamd is. Scarron drinkt de wijnbeker van Molière. In de beker was een gif gemengd dat de zenuwen verlamd[79]. Ook Molières dood krijgt een eigen verhaal. Hij is geen natuurlijke dood gestorven maar werd vergiftigd en is schijndood (om in de cyclus de stap te kunnen zetten naar de reeks Het IJzermasker)[80].

Voor zijn verhaal put Cothias niet enkel uit de geschiedenis maar ook uit roddel. Niet Lodewijk XIII, maar Mazarin is de vader van Lodewijk XIV. Mazarin is de minnaar van de koningin, Anna van Oostenrijk. Molière is gehuwd met Armande Béjart (1640 (?) - 1700), de zus van zijn vroegere minnares Madeleine Béjart. Cothias laat duidelijk verstaan dat Armande waarschijnlijk niet de zus, maar de dochter is van Madeleine[81].

D'ARTAGNAN, CONVERGENTIEPUNT

Cothias laat zich niet enkel inspireren door de geschiedenis. Hij is eveneens thuis in de literatuur. Zo ontdekt hij het nut van d'Artagnan voor de reeks. De d'Artagnan die Cothias ten tonele voert, put zowel uit de romans van A. Dumas als uit het leven van de historische d'Artagnan (1611(?) – 1670)[82].

In het eerste album van Het IJzermasker, verschenen in 1991, voert Cothias d'Artagnan reeds op[83] d'Artagnan treedt op als beschermer van Donjon, hoofdpersonage van de reeks. Ook in de volgende delen (behalve in het laatste album) speelt d'Artagnan die rol. Maar in 1991 is deze reeks nog niet verbonden aan de reeksen van de 7 Levens. In 1992 verschijnt d'Artagnan in het eerste album van Ninon Secrète . Op dat ogenblik is evenmin de band gelegd tussen Ariane de Troïl en Ninon de Lenclos[84]. d'Artagnan zal een rol spelen in de hele reeks. In tegenstelling tot de

2000

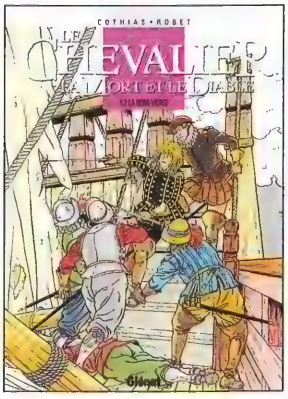

2000

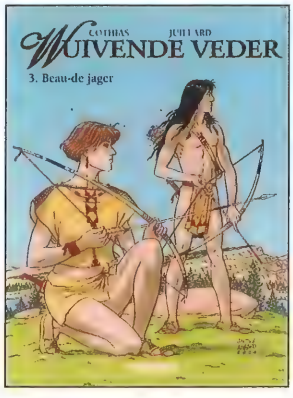

2001

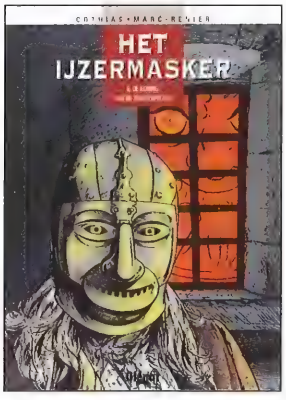

2001

De oude d'Artagnan (ijzermasker 1)

meer bezadigde d'Artagnan uit Het IJzermasker, vinden we in Ninon Secrète een onstuimige d'Artagnan, verwant aan de roman de 'Drie Musketiers' van Alexandre Dumas. d'Artagnan krijgt van Mazarin[85] de opdracht om Ninon de Lenclos te verleiden[86] om haar in te schakelen in zijn politiek tijdens de Fronde-periode. Aanvankelijk heeft de Gascogner weinig succes. d'Artagnan speelt mee in alle Ninon Secrète- verhalen. Hij is als het ware de tweede protagonist uit de reeks. Hij is de concurrent van Cyrano de Bergerac. In het vijfde album verklaart Ninon dat ze ook van d'Artagnan houdt en van dan af spreekt ze hem aan met zijn voornaam Charles[87]. Cyrano de Bergerac en d'Artagnan zullen aan Ninon vertellen wie haar echte ouders zijn.

Met het optreden van d'Artagnan in Het IJzermasker en het koppelen van Ninon Secrète aan de 7 Levens vanaf deel 2 is de intrede van d'Artagnan een feit. Hij zal nu (samen met de drie musketiers, Aramis, Porthos en Athos) zijn weg vinden naar de andere reeksen. In Roodmasker 6 (verschenen in 1995) maakt Ariane de Troïl kennis met de jonge (15 jaar oude) d'Artagnan die in Parijs aankomt [88]. Het is het enige optreden van d'Artagnan in de reeksen rond Ariane[89]. Het is niet de enige aankomst van d'Artagnan. In Coeur Brûlè deel 6 (verschenen in 1999)[90] brengt Cothias opnieuw het verhaal van de aankomst van d'Artagnan. Ditmaal de aankomst met de eerste ontmoeting van de drie musketiers en het duel dat daaruit volgt[91]. De drie musketiers zelf deden al eerder hun intrede in het verhaal[92]. In het volgende album zijn d'Artagnan en de drie musketiers prominent aanwezig als metgezellen van Germain Grandpin. Dermate zelfs dat Germain op de omslag van het album omringd wordt door de vier helden uit de roman van A. Dumas[93].
In de reeks De Dwaas van de Koning wordt Molière voortdurend belaagd. Zijn leven is constant in gevaar door de complotten van Gaston van Orléans. In de eerste albums duiken anonieme beschermers op om het leven van Molière te redden. Vanaf het vijfde album (verschenen in 1998) zijn het de drie musketiers die anoniem of d'Artagnan die als beschermers optreden[94]. Van dan af treden zij in elk nieuw album op. Het is ook d'Artagnan die na de dood van Lodewijk XIII het Roodmaskerpak van de koning aan Molière bezorgd[95]. De reeksen De Dwaas van de Koning, Ninon Secète en Het IJzermasker convergeren naar een gemeenschappelijk slot. De twee kinderen van Ariane, Ninon de Lenclos en Molière, ontdekken wie hun echte ouders zijn. Het is geen toeval dat het laatste deel van De Dwaas van de Koning als titel draagt: Het Testament van d'Artagnan. In dat album vertelt d'Artagnan aan Ninon de Lenclos de afloop van het leven van Molière[96]. Zo is d'Artagnan het convergentiepunt van de reeks.

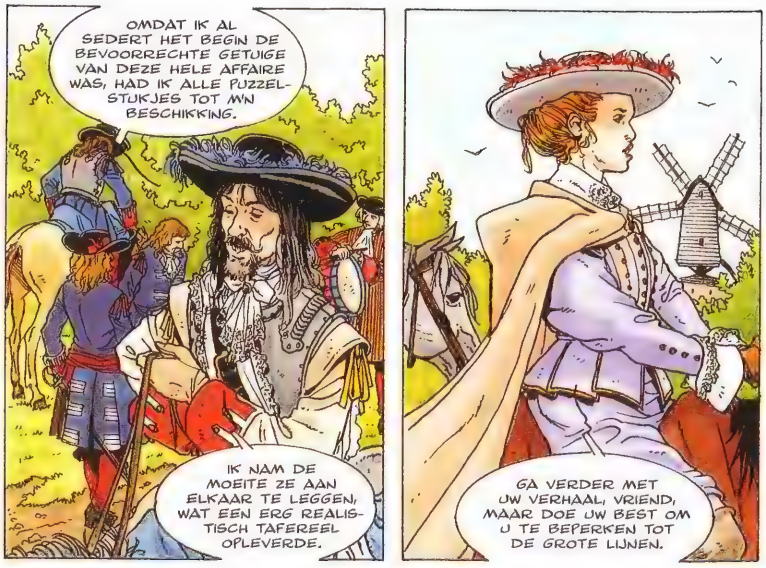
OMDAT IK AL SEDERT HET BEGIN DE BEVOORRECHTE GETUIGE VAN DEZE HELE AFFAIRE WAS, HAD IK ALLE PUZZEL-STUKJES TOT MIJN BESCHIKKING.
IK NAM DE MOEITE ZE AAN ELKAAR TE LEGGEN, WAT EEN ERG REALIS-TISCH TAFEREEL OPLEVERDE.
GA VERDER MET UW VERHAAL, VRIEND, MAAR DOE UW BEST OM U TE BEPERKEN TOT DE GROTE LIJNEN.

d'Artagnan verhaalt de afloop van het leven van Molière
(De dwaas van de Koning 9)

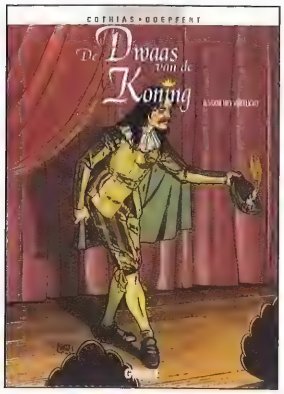

2001

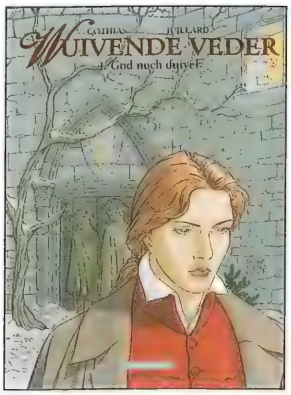

2002

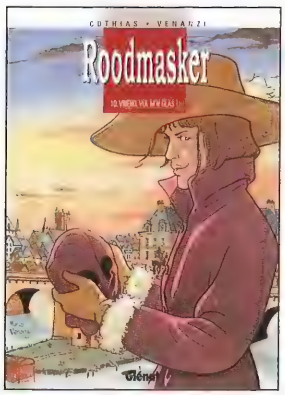

2004

2004

Zeven levens, twee protagonisten

De titel Zeven Levens van de Sperwer klinkt raadselachtig, enigmatisch. Na het lezen van de hoofdreeks is het onduidelijk wie bedoeld worden met de zeven levens. Patrick Cothias doet er in zijn interview uit 1995 geheimzinnig over[97]. Doorheen de verschillende reeksen heeft Leonard Rad van Tong vingerpopjes op die voor een deel een oplossing zouden kunnen brengen. Het is Kwebbel die met haar vingerpopjes de eerste vijf sperwers onthult[98] Hendrik IV is de eerste[99], Gabriel de Troïl de tweede, Lodewijk XIII de derde, Guillemot de vierde en Ariane de vijfde. De twee laatste sperwers verklapt ze niet. In 1995 verschijnt het eerste deel van De Dwaas van de Koning, waarin het kind Molière Roodmasker speelt en Ariane ontmoet[100]. Meteen is de zesde sperwer bekend. In het reeds geciteerde interview maakt Cothias bekend dat de zevende sperwer in 1702 sterft in fort Pignerol[101], waarmee het raadsel niet opgelost is. Na het einde van de 7 Levens is het blijkbaar voor Cothias niet volledig duidelijk welke personages hij zal meenemen in de toekomstige verhalen. Zo maakt hij in de eerste vervolgcyclus, Roodmasker, ook van Taillefer een Roodmasker[102] die gedood wordt. Taillefer herrijst echter in de reeks Wuivende Veder[103]. In 1990 wordt in een overzicht van de albums van de 7 Levens gesteld dat Gabriël de Troïl naar Parijs trok, op zoek naar Germain Grandpin om hem te vervangen[104]. Zo zou ook Grandpin in de lijst kunnen raken.

De laatste albums van De cyclus van de 7 Levens (als men de Ninon-cyclus niet meetelt) verschijnen in 2004 [105]. In het slot van Ninon Secrète onthult Cothias wie voor hem de zeven levens vertegenwoordigen. Dit maal zijn het: Gabriël de Troïl, Ariane, Hendrik IV, Lodewijk XIII, Grandpin, Ninon en Molière . Guillemot de Troïl is uit het lijstje van Kwebbel verdwenen en Grandpin doet zijn intrede.

Als men De cyclus van de 7 Levens in zijn geheel overziet, de twee voortijdig geëindigde prequels, Navarra en Le Chevalier, la Mort et le Diable, buiten beschouwing gelaten, valt de reeks uiteen in twee grote verhaallijnen. Het leven van Ariane de Troïl wordt uitgebouwd in een verticale opbouw: de reeksen Roodmasker, De 7 Levens van de Sperwer en Wuivende Veder brengen het leven van Ariane de Troïl in een chronologische orde. Het verhaal van de kinderen van Ariane de Troïl die op zoek zijn naar hun afstamming wordt horizontaal of in paralelle reeksen De Dwaas van de Koning, Ninon Secrète en Het IJzermasker, gebracht. In deze reeksen is een centrale plaats weggelegd voor Molière. De nieuwe Ninon-cyclus verbindt de twee verhaallijnen. Hij zet enerzijds de levenslijn van Ariane de Troïl verder en anderzijds zal Ariane haar twee kinderen weerzien. De reeks Coeur Brûlé sluit aan bij de Ariane- verhaallijn omdat Germain Grandpin prominent aanwezig is in al de verhalen rond Ariane de Troïl. In principe wordt de reeks voltooid met het tweede deel van de Ninon-cyclus, waarin Ariane Molière zal ontmoeten. Of er nog meer verhalen zullen verschijnen is onwaarschijnlijk. Toen André Juillard en Patrick Cothias in 1980 het eerste verhaal van Roodmasker schreven waren beiden vooraan in de dertig, aan het begin van hun carrière. Momenteel zijn beiden de pensioengerechtigde leeftijd gepasseerd.

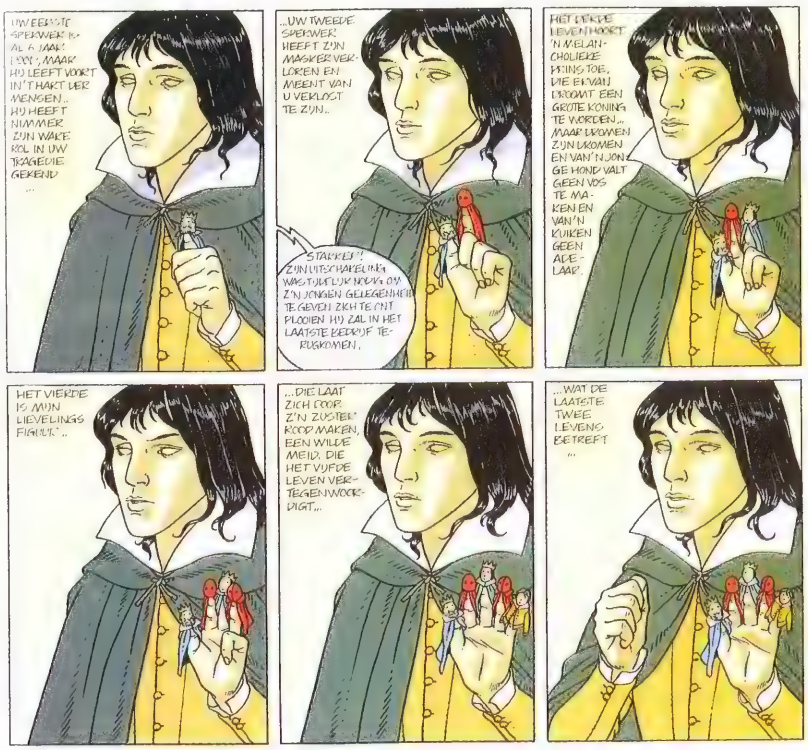
UW EERSTE SPERWER IS AL 6 MAAL DOOD; MAAR HIJ LEEFT VOORT IN 'T HART DER MENSEN... HIJ HEEFT NUMMER ZUN WARE ROL IN UW TRAGEDIE GEKEND!
...UW TWEEDE SPERWER HEEFT ZIJN MASKER VERLOREN EN MEENT VAN U VERLOST TE ZIJN..
STAKKER! ZIJN UITSCHAKELING WAS TIJDELIJK NODIG OM Z'N JONGEN GELEGENHEID TE GEVEN ZICH TE ONTPLOOIEN. HIJ ZAL IN HET LAATSTE BEDRIJF TERUGKOMEN.
HET DERDE LEVEN HOORT 'N MELANCHOLIEKE PRINS TOE, DIE EN VAN DROOMT EEN GROTE KONING TE WORDEN... MAAR DROMEN ZIJN DROMEN EN VAN 'N JONGE HOND VALT GEEN VOS TE MAKEN EN VAN 'N KUIKEN GEEN ADELAAR.
HET VIERDE IS MIJN LIEVELINGS FIGUUR...
...DIE LAAT ZICH DOOR Z'N ZUSTER ROOD MAKEN, EEN WILDE MEID, DIE HET VIJFDE LEVEN VERTEGENWOORDIGT...
...WAT DE LAATSTE TWEE LEVENS BETREFT...

De eerste gedeeltelijke versie (De 7 Levens van de Sperwer 6)

Het epos van De 7 Levens van de Sperwer vermengt geschiedenis en fictie, historische figuren en fantasiehelden in een schildering van de zeventiende eeuw. Boven alle verhaalreeksen uit zijn de zeven albums van De 7 Levens van de Sperwer het hoogtepunt van de cyclus. Zij brengen een afgerond geheel waarin fictie en geschiedenis hand in hand gaan[106]. Een verhaal dat gekleurd wordt door een onafwendbaar noodlot. Alle andere reeksen zijn het weven rond een parel, waarbij de scenarist af en toe het noorden verliest, maar tevens zijn sommige reeksen (met dank aan Juillard) een streling voor het oog.

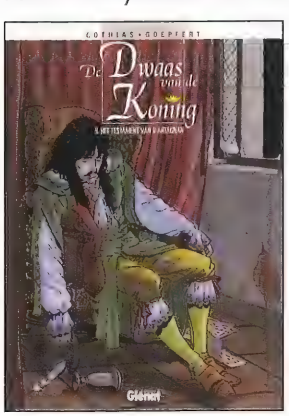

2004

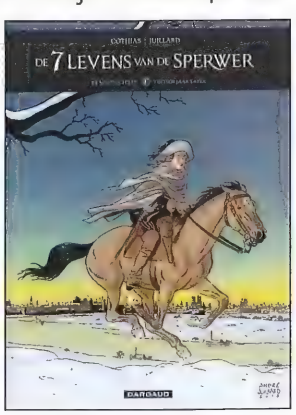

2014

Noten:

1 www.stripspeciaalzaak.be, in de rubriek "Weetje van de week", terug te vinden onder nummer 122, gepubliceerd op 20/7/2013.

2 Hugo Landuyt schreef over de reeks in Stripschrift 1997/5, p. 15-19 en later eveneens naar aanleiding van de tentoonstelling, Het verleden in Beeld, Geschiedenis in strips in het Taxandriamuseum bij de Stripgidsdagen van 2001 in de brochure bij de tentoonstelling p. 11-13, 17.

3 Tussen juni 1980 en april 1982 verschijnen vijftien afleveringen. Niet alle afleveringen zijn opgenomen in de albums die Glénat uitgaf. De afleveringen werden niet altijd volledig overgenomen.

4 Vanaf oktober 1982 tot maart 1983. In 1985 splitst Glénat de historische strips af naar een nieuw striptijdschrift: Vécu.

5 Interview Juillard in Les Cahiers de la Bande Dessinée, 1984, nr 56, p. 11.

6 Voor de inhoud van het verhaal voor wie het verhaal niet gelezen heeft of kent, verwijs ik naar de Franse wikipedia.

7 François Ravaillac (Angoulême, 1578 – Parijs, 27 mei 1610) was een Franse dienstknecht, katholieke fanaticus en moordenaar van koning Hendrik IV van Frankrijk in 1610.

8 Bv. In De 7 Levens van de Sperwer, 4, Hyronimus, plaat 45 met gelijktijdig: de jacht van Lodewijk XIII, de moord op Hendrik IV en de nederlaag van Roodmasker.

9 Juillard publiceert in hetzelfde jaar eveneens het eerste album van Arno op scenario van Jacques Martin.

10 1991.

11 Niet vertaald in het Nederlands. De voorpublicatie van het verhaal start reeds in 1990 in Vécu, nr 45, 4e trimester. In het vorige nummer werd het begin van De 7 Levens van de Sperwer, 6, Duivelswerk gepubliceerd.

12 Later geven de indianen hem de naam: Grote-Blanke.

13 Vécu, nr 45, 1990, 4e trimester, p. 79.

14 Een aantal verhalen verschenen in Pif, volgen op elkaar en kunnen zo reeds als een langer verhaal gelezen worden.

15 Deze reeks werd niet in het Nederlands vertaald.

16 Cothias situeert de geboorte in november 1625. De historische Ninon wordt geboren op 10 november 1620. In Roodmaker 10, plaat 35 past Cothias hier een mouw aan. Hij laat Anne sterven ten gevolge van een epidemie. In 1623 wordt een tweede Anne geboren die in 1625 zal bezwijken en de weg opent voor de dochter van Ariane.

17 Cothias brengt met deze reeks zijn visie op het raadsel van de onbekende gemaskerde gevangene die op 19 november 1703 in de Bastille sterft, één van de historische raadsels uit de Franse geschiedenis dat aanleiding gaf tot vele theorieën, meerdere romans en films.

18 Donjon gebruikt meerdere schuilnamen. In de latere delen noemt hij zich Desjoncs.

19 Wuivende Veder verschijnt bij Dargaud.

20 De avond voor het fatale gevecht met haar vader deelde Ariane, lichtjes beschonken, als teken van vergiffenis, het bed met Germain Grandpin.

21 Vécu, nr 2, Juni 1995, p. 42.

22 De 7 Levens van de Sperwer, 7, Het teken van de Condor, plaat 1 en 11.

23 Roodmasker , 7, Willekeur, plaat 7.

24 De romance en de geboorte van de baby worden uit de doeken gedaan in de albums Roodmasker 6 tot 9. De verwisseling van de baby's in De Dwaas van de Koning, 1.

25 Wanneer Marc Renier de serie Het IJzermasker start, is er voor hem nog geen sprake van de band met De 7 Levens van de Sperwer. De eerste twee delen kunnen zelfstandig gelezen worden. Uiteindelijk is het Cothias die het verhaal inbed in De cyclus van de 7 Levens en er de reeks van maakt die de cyclus besluit (Marc Renier in een interview in Vécu 26, juni 2001, p. 73-75). In 2004 herhaalt Cothias het slot in het laatste deel van Ninon Secrète.

26 Vécu, nr 2, juni 95, p38.

27 Deze reeks is niet in het Nederlands vertaald.

28 Cothias in Vécu 16, december 1998, p. 68. In Coeur Brûlé, 3, La Robe noire, plaat 2-5 verhaalt Cothias de ontmoeting tussen Gabriël de Troïl en de jonge Grandpin.

29 Dit derde album is volledig gerealiseerd, maar niet uitgegeven. Les Cahiers de la Bande Dessinée présentent Les 7 Vies de L'Épervier, p. 48.

30 Vanaf het derde album heeft Michel Méral het tekenwerk overgenomen.

31 Vécu nr 2, juni 1995, p. 40; Vécu nr 16, december 1998, p. 68; Tussen het tweede en derde album van de reeks Wuivende Veder is een lange

De 7 Sperwers. Ninon Secrète 6 pagina 55: Cothias onthult wie de zeven levens van de sperwer vertolken: Gabriël de Troïl, Ariane, Hendrik IV, Lodewijk XIII, Grandpin, Ninon en Molière . Speciaal aan dit album is dat naast David Prudhomme, de tekenaar

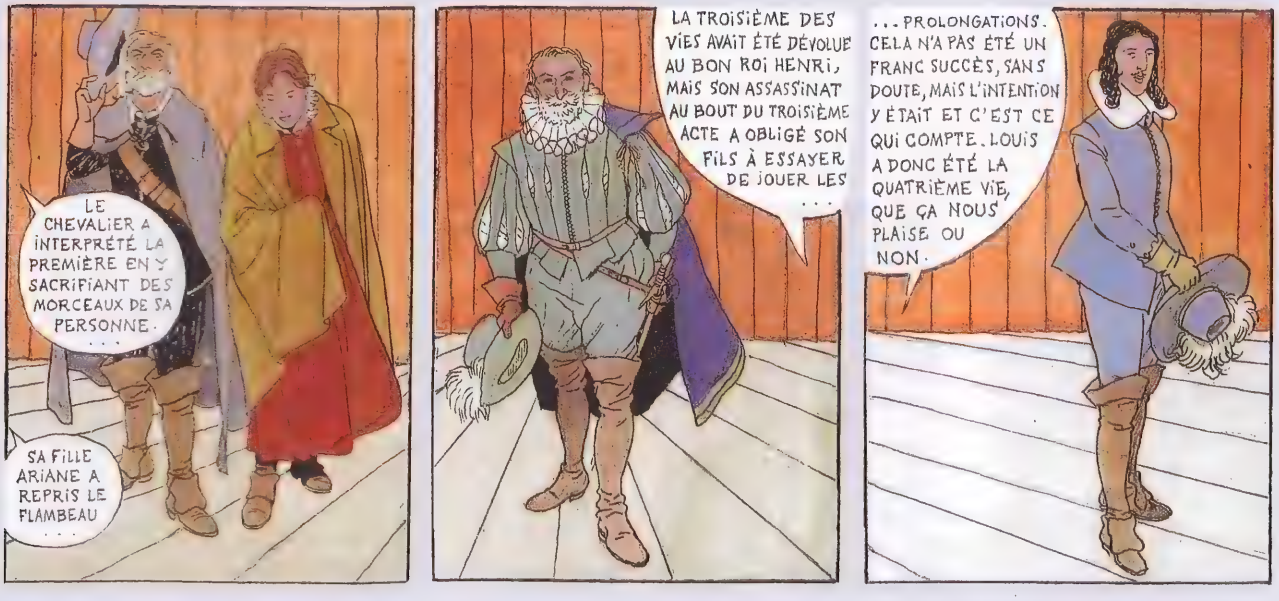
LE CHEVALIER A INTERPRÉTÉ LA PREMIÈRE EN Y SACRIFIANT DES MORCEAUX DE SA PERSONNE. . . .
SA FILLE ARIANE A REPRIS LE FLAMBEAU . . .
LA TROISIÈME DES VIES AVAIT ÉTÉ DÉVOLUE AU BON ROI HENRI, MAIS SON ASSASSINAT AU BOUT DU TROISIÈME ACTE A OBLIGÉ SON FILS À ESSAYER DE JOUER LES . . .
. . . PROLONGATIONS. CELA N'A PAS ÉTÉ UN FRANC SUCCÈS, SANS DOUTE, MAIS L'INTENTION Y ÉTAIT ET C'EST CE QUI COMPTE. LOUIS A DONC ÉTÉ LA QUATRIÈME VIE, QUE ÇA NOUS PLAISE OU NON.

tussenperiode in verschijning: 1996 tot 2001.
32 Coeur Brûlé, 5, Le Grand Blanc, platen 6-8, 36-37.
33 Honfleur is een Normandische havenstad die in die periode de belangrijkste uitvalbasis naar Amerika was vanuit Frankrijk.
34 Gaston van Orléans, hertog van Orléans en prins van Frankrijk (°1608 - +1660).
35 François de Montmorency-Bouteville was een Frans edelman, graaf van Luxe en gouverneur van Senlis, die berucht was voor zijn duels. Verschillende andere edellieden stierven door zijn zwaard. Hijzelf werd onthoofd na een zoveelste duel dat in 1626 verboden was geworden door kardinaal Richelieu.
36 Grandpin duelleerde reeds met Montmorency in Roodmasker, 8, Haat en Nijd, plaat 40-41.
37 Het laatste deel van Het IJzermasker (6) verschijnt in 2001, Het laatste deel van Roodmasker (10), van Ninon Secrète (6) en van De Dwaas van de Koning (9) in 2004.
38 De Dwaas van de Koning, 9 Het Testament van d'Artagnan, vanaf plaat 33; Het IJzermasker, 6, De koning van de Toneelspelers, vanaf plaat 43; Ninon Secrète, 6, Décisions, plaat 41 tot 46.
39 In de reeks Wuivende Veder. Beau speelde eveneens een rol in Coeur Brûlè.
40 Vécu nr 2, juni 1995, p. 38, 42.
41 Wuivende Veder 4, God noch Duivel, plaat 39.
42 Wuivende Veder 4, God noch Duivel, plaat 42.
43 De originele reeks is de eerste cyclus, Wuivende Veder wordt de tweede cyclus, aangeduid als de Canada-cyclus, de derde cyclus wordt de Ninon-cyclus.
44 De 7 Levens van de Sperwer, De Ninon-cyclus, 1, Vijftien jaar later, plaat 16.
45 De 7 Levens van de Sperwer, 7, Het Teken van de Condor, plaat 39.
46 Wuivende Veder, 1, De Zottin en de Moordenaar, plaat 11-12.
47 Zie hoger.
48 Na het voltooien van een nieuw Blake en Mortimer-avontuur.
49 Navarra 1, Onzer Hendrik, plaat 7; Het IJzermasker 1, De Tijd van de Komediespelers, plaat 1.
50 De Dwaas van de Koning, 1, Het Apenhuis, plaat 19, De 7 Levens van de Sperwer, 7, Het Teken van de Condor, plaat 1.
51 De Dwaas van de Koning, 1, Het Apenhuis, plaat 21, Wuivende Veder 1, De Zottin en de Moordenaar, platen 36-37.
52 Roodmasker 7, Willekeur, plaat 1 – 4; De 7 Levens van de Sperwer 4, Hyronimus, plaat 45 – 46; album 5, De Meester van de Vogels, plaat 2, 9 album 6, Duivelswerk, plaat 29 – 46. Ook in Wuivende Veder 1, De Zottin en de Moordenaar, plaat 31, wanneer Taillefer Ariane ontmoet, wordt de dood van Guillemot in herinnering gebracht, eveneens in Wuivende Veder, 4, God noch duivel, plaat 22.
53 De Dwaas van de Koning, 4, De Koning en de Schaduw, plaat 1.
54 Roodmasker 9, De zwarte Weduwe, plaat 2 – 5; De Dwaas van de Koning, 1, Het Apenhuis, plaat 1 – 3; Het IJzermasker, 6, De Koning van de Toneelspelers, plaat 1 – 2.
55 Wuivende Verder, 1, De Zottin en de Moordenaar, plaat 10, 14; Coeur Brûlè, 5, Le grand Blanc, plaat 36 – 37; Ninon Secrète, 5, Carnages, plaat 14; De Ninon-cyclus, 1, Vijftien jaar later, plaat 7 – 8.
56 Vécu, nr 2, juni 1995, p. 38 – 40.
57 In het Nederlands vertaald als Leonard Rad van Tong, soms als Leonard Rap van Tong.
58 De 7 Levens van de Sperwer, 1, Het Sneeuwkind, plaat 6 – 13.
59 De 7 Levens van de Sperwer, 1, Het Sneeuwkind, plaat 44 – 45.
60 Vécu, nr 2, juni 1995, p. 38.
61 De 7 Levens van de Sperwer, 2, Het Uur der Honden, passim.
62 De 7 Levens van de Sperwer, 4 Hyronimus; album 6, Duivelswerk, plaat 10 – 11, 14 – 15. In het album 7, Het Teken van de Condor treden Leonard en Kwebbel op als toneelspelers. Leonard toont aan de koning zijn vingerpoppen, Kwebbel ontmoet Ariane, plaat 1 – 4.
63 Ninon Secrète, 2, Mascarades, plaat 17 – 18.
64 Coeur Brûlé, 3, La Robe noire, plaat 37 – 38.
65 Coeur Brûlé, 7, Le Comte de Saint-Germaine, plaat 44-45.
66 De Dwaas van de Koning, 1. Het Apenhuis, plaat 12-13. De vertaler houdt zich hier aan de letterlijke vertalingen: Agile: vlug; de Franse titel Plume aux Vents wordt Veer-in-de-Wind.
67 Navarra, delen 1 en 2, passim; Le Chevalier, la Mort et le Diable, passim.
68 Navarra, 2,De Leeuwenkoning, plaat 1–2.
69 Ninon Secrète, 6, Décisions, plaat 39. In het interview uit 1995 sugge-

van de Ninon-reeks, ook Juillard, Goepfert (De dwaas van de koning) en Méral (Coeur brulé) hun eigen personnages getekend hebben in deze ontknoping.

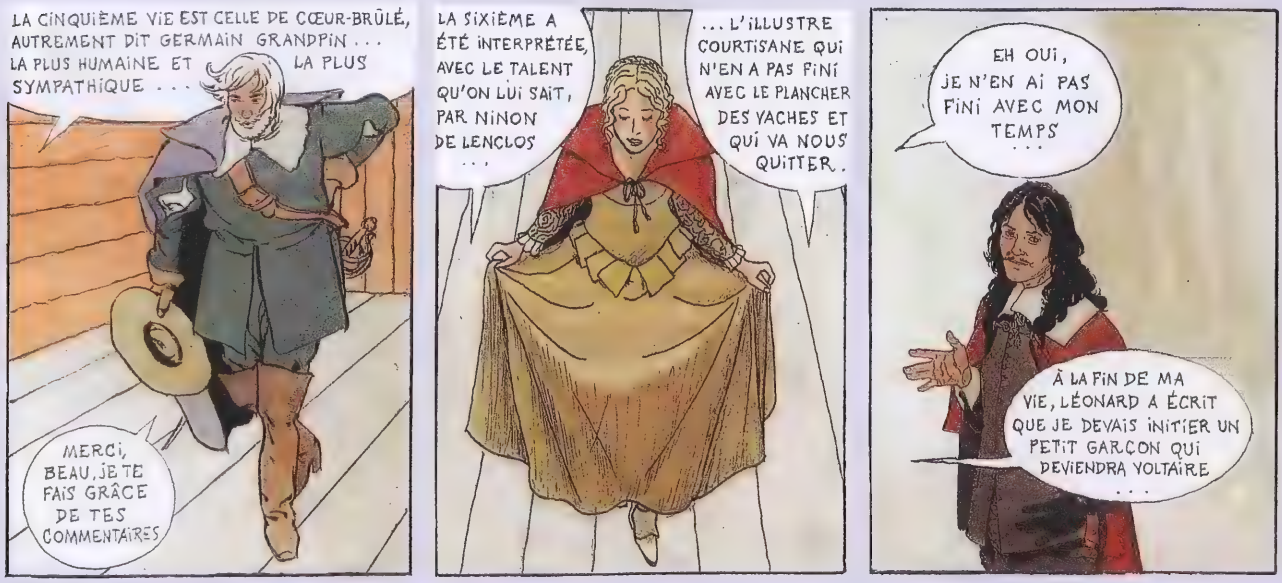
LA CINQUIÈME VIE EST CELLE DE CŒUR-BRÛLÉ, AUTREMENT DIT GERMAIN GRANDPIN . . . LA PLUS HUMAINE ET LA PLUS SYMPATHIQUE . . .
MERCI, BEAU, JE TE FAIS GRÂCE DE TES COMMENTAIRES
LA SIXIÈME A ÉTÉ INTERPRÉTÉE, AVEC LE TALENT QU'ON LUI SAIT, PAR NINON DE LENCLOS . . .
. . . L'ILLUSTRE COURTISANE QUI N'EN A PAS FINI AVEC LE PLANCHER DES VACHES ET QUI VA NOUS QUITTER.
EH OUI, JE N'EN AI PAS FINI AVEC MON TEMPS . . .
À LA FIN DE MA VIE, LÉONARD A ÉCRIT QUE JE DEVAIS INITIER UN PETIT GARÇON QUI DEVIENDRA VOLTAIRE . . .

reert de vraagsteller dat Leonard gelijk gesteld kan worden met Merlijn de Tovenaar of Mefistofeles, in Vécu, nr. 2, juni 1995, p. 40.
70 Het IJzermasker, 6, De Koning van de Toneelspelers, plaat 46.
71 Wuivende Veder, 1, De Zottin en de Moordenaar, plaat 27. Kwebbel verdwijnt uit de reeks wanneer Taillefer haar op plaat 36 vermoordt.
72 Chevalier Condor had in album 2, De Dondervogel, verzoening en erkenning met Arianne geweigerd. Door het doden van de sperwer wordt de weg naar elkaar geopend. De verklaring wordt gegeven in deel 4, God noch Duivel, plaat 19.
73 Wuivende Veder, 4, God noch Duivel, plaat 19, 45.
74 De Ninon-cyclus, 1, Vijftien jaar later, plaat 31.
75 H. Landuyt & Gw. Landuyt, Het verleden in beeld, Geschiedenis in strips, Turnhout, 2001, p. 5.
76 Paul Scarron was een Franse dichter en edelman die vooral bekend is van "Le roman comique".
77 Madeleine Béjart was een Franse actrice die in 1640 Molière ontmoette en in 1643 samen met hem het Illustre Théâtre oprichtte. Zij waren geliefden, maar uiteindelijk trouwde Molière met Armande waarvan het niet duidelijk is of ze de zus, dan wel de dochter was van Madeleine. Daarom ook dat er beschuldigingen waren van incest ten laste van Molière, maar deze bleken ongegrond..
78 Cothias laat Molière reeds op jeugdige leeftijd (zes à zeven jaar) kennis maken met Madeleine Béjart. De Dwaas van de Koning, 1, Het Apenhuis, plaat 27.
79 De Dwaas van de Koning, 3, Hard Gelag, plaat 8, 10-11.
80 De Dwaas van de Koning, 9, Het Testament van d'Artagnan, plaat 40 – 47; Het IJzermasker, 6, De koning van de Toneelspelers, plaat 44–45.
81 In de cyclus komen tal van verwijzingen naar de geschiedenis, zoals de samenzwering van Cinq Mars tegen Richelieu in 1642
82 Charles de Batz de Castelmore, graaf van Artagnan (Frans: comte d'Artagnan) (Lupiac (Gers), 1611 - Maastricht, 25 juni 1673) was een 'eerste musketier' in het leger van de Franse koning Lodewijk XIV. Hij werd geromantiseerd in de boeken van Alexandre Dumas, en werd hierdoor bekend onder de naam d'Artagnan. Hij stierf tijdens het beleg van Maastricht (1673).
83 Het IJzermasker, 1, De Tijd van de Komediespelers, plaat 39 evv.
84 Dit zal gebeuren in het tweede album, Ninon Secrète, 2, Mascarades, plaat 6 wanneer Leonard Rad van Tong een eerste maal anoniem in beeld wordt gebracht. Op plaat 17 doet hij zijn intrede in het verhaal.
85 d'Artagnan was historisch een vertrouweling van Mazarin.
86 Ninon Secrète, 1, Duels, plaat 23-24.
87 Ninon Secrète, 5, Carnages, plaat 12.
88 Roodmasker, 6, Het Spreeuwennest, passim. Dit is meer dan tien jaar vóór de historische d'Artagnan in Parijs arriveerde.
89 In de De Ninon-cyclus, 1, Vijftien jaar later, plaat 46-47 heeft Beau een korte ontmoeting met de drie musketiers, zonder d'Artagnan.
90 In de traditie van A. Dumas. Eveneens jaren te vroeg.
91 Coeur Brûlè, 6,Les Caprices de Gaston, plaat 42–43.
92 Coeur Brûlè, 6,Les Caprices de Gaston, plaat 35.
93 Coeur Brûlè, 7, Le Comte de Saint-Germain, omslag, passim.
94 De Dwaas van de Koning, 5, Het Masker en de Pen, plaat 9–10, 33–34,
95 De Dwaas van de Koning 6, Baron Molière, plaat 45–46, De Dwaas van de Koning, 7, Het Geheim van de Hansworst, plaat 1–3.
96 De Dwaas van de Koning, 9, Het Testament van d'Artagnan, vanaf plaat 16.
97 Vécu, nr 2, juni 1995, p. 41.
98 De 7 Levens van de Sperwer, 5, Duivelswerk, plaat 11.
99 Wat ook bevestigd wordt door de blinde heks. De 7 Levens van de Sperwer, 4, Hyronimus, plaat 43.
100 De Dwaas van de Koning, 1, Het Apenhuis, plaat 18, 23.
101 Vécu, nr 2, juni 1995, p. 41.
102 Roodmasker, 4, De Intriganten, plaat 9.
103 Wuivende Veder, passim.
104 Vécu, nr 44, 1990, 3e trimester, p. 17. In het album 5, De Meester van de Vogels, plaat 23 zegt Gabriël enkel: "Granpin, Germain Grandpin, hij is mijn enige familie en ik verwacht steun van hem." Gabriël heeft definitief afscheid genomen van Roodmasker (plaat 22, zelfde album).
105 Roodmasker, 10; De Dwaaskop van de Koning, 9; Ninon Secrète, 6.
106 In 1990 verklaarde Cothias dat hij zich niet in de eerste plaats ziet als scenarist van historische verhalen. "[...] dans mes histoires , même si cela ne se voit au premier dégrée, il y a toujours du fantastique." Vécu, nr 45, 1990, 4e trimester, p. 79.

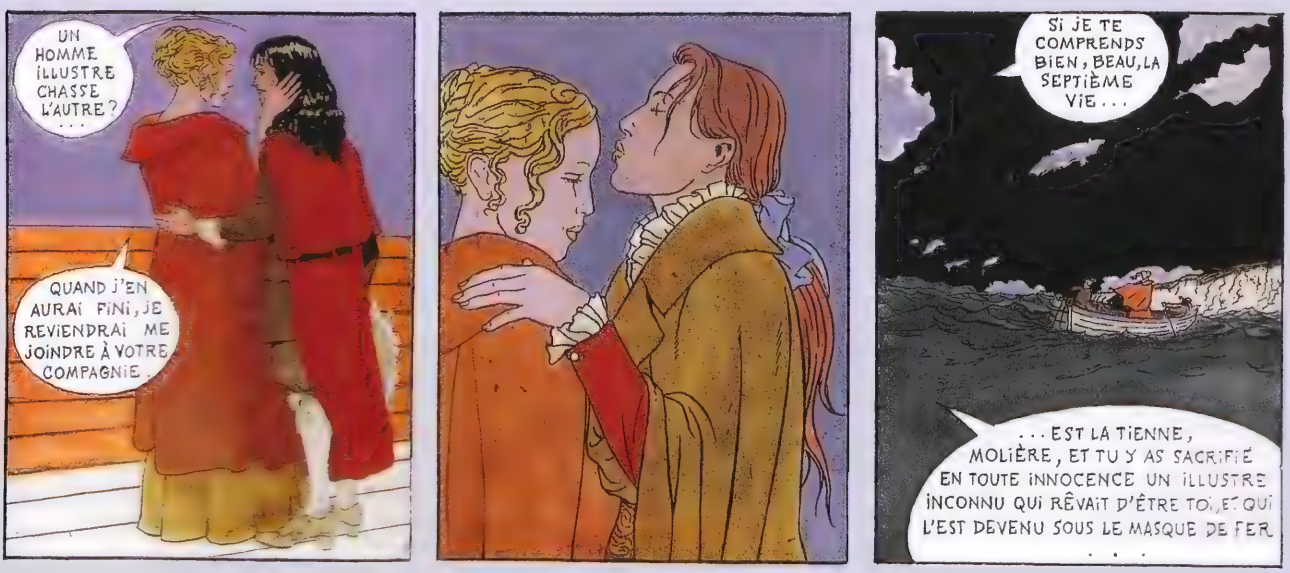
UN HOMME ILLUSTRE CHASSE L'AUTRE ? ...
QUAND J'EN AURAI FINI, JE REVIENDRAI ME JOINDRE À VOTRE COMPAGNIE.
SI JE TE COMPRENDS BIEN, BEAU, LA SEPTIÈME VIE...
...EST LA TIENNE, MOLIÈRE, ET TU Y AS SACRIFIÉ EN TOUTE INNOCENCE UN ILLUSTRE INCONNU QUI RÊVAIT D'ÊTRE TOI, ET QUI L'EST DEVENU SOUS LE MASQUE DE FER

Chronologie van de verhalen

	7L	WV	NC	RM	CB	DK	IJM	NS
1601-1609	1							
1610	2/3/4/5							
1617	6							
1621				7/8				
1622				9/10		1		
1623				10		1		
1624				1/2/3/4/5/6		1		
1625	7	1			1/2/3/4/5	1		
1626		1/2/3			6/7	1		
1627		3				1		
1628		3				1		
1629		3/4/				1		
1633-1634						1		
1637						2		
1638						2		
1639		4				3		
1640 -1641						4		
1640			1			4		
1643						5/6/7/8		
1644						8/9		
1644-1649						9		1/2/3
1649						9		4
1649-1659						9	1	4/5/6
1660						9	2/3/4	
1661						9	4/5/6	
1661-1673						9	6	

Gebruikte afkortingen: RM: Roodmasker, 7L : De 7 Levens van de Sperwer, WV: Wuivende Veder, NC: De Ninon-cyclus, CB: Coeur Brûlé, IJM: Het IJzermasker, NS: Ninon Secrète, DK: De Dwaas van de Koning. Prequels Navarra en Le Chevalier, la Mort et le Diable werden niet opgenomen.

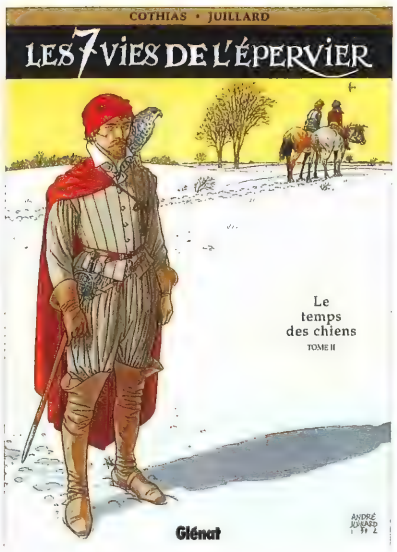

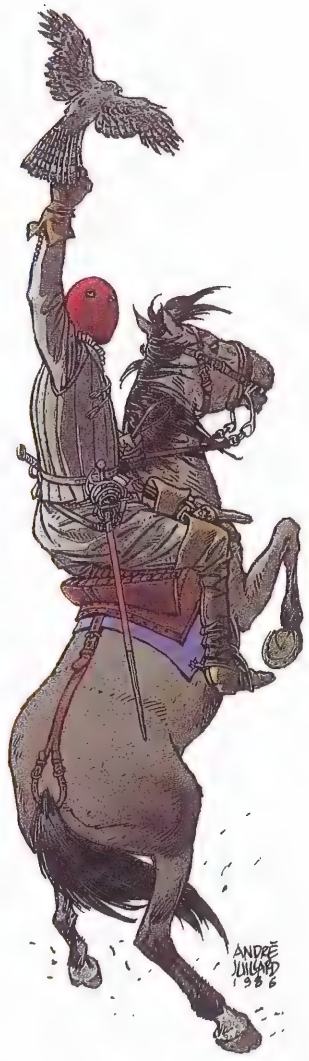

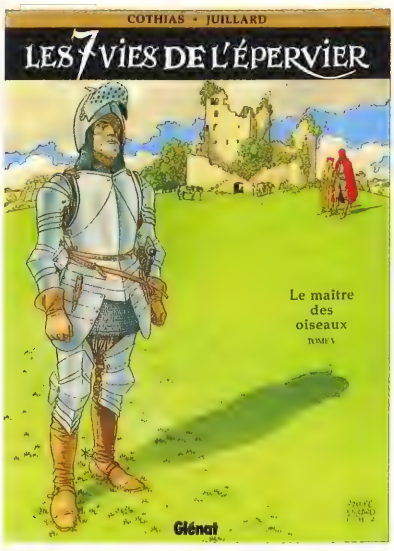

De albums van De 7 levens van de Sperwer werden in 1992 in het Frans herdrukt op groter formaat en met nieuwe covers!

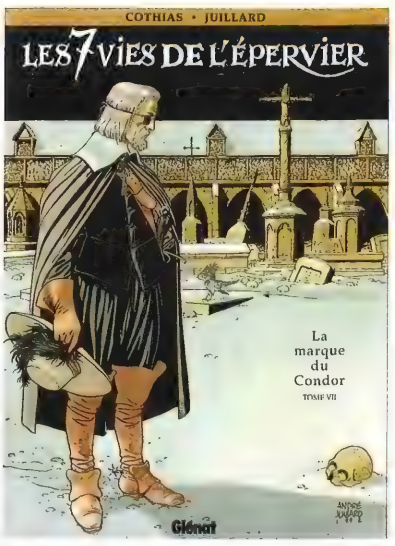

BS UITGELEZEN

INTERVIEW MATTHIEU BONHOMME
BLZ 60

In deze BS uitgelezen een aantal echte aanraders die begin 2015 verschenen zijn.

GAGS MET POTENTIE

De gags van Caztar konden me al bekoren van bij hun allereerste verschijning in P@per. Dus heb ik niet getwijfeld of ik dit album al dan niet zou kopen. Toch moet ik eerlijk bekennen dat ik het eerste deel waarin verteld wordt hoe Caztar in een soort post-apocalyptische wereld terecht is gekomen, me tegenviel. De tekstloze gags waaraan ik me verwacht had vullen slechts het tweede deel van het album op. In de eerste twintig bladzijden leren we Caztar kennen als baas van zijn eenmansbedrijfje No Fly Zone. Hij is gespecialiseerd in het verdelgen van insecten. Maar door een stom toeval ligt hij aan de basis van een allesvernietigende kernramp. In dit deel puilen de tekstballonnen uit van een mengtaaltje van Engelse, Franse, Duitse, Italiaanse en Nederlandse woorden en klanken. Je moet er echt je hoofd bijhouden om de humoristische finesses van dat taalgebruik te snappen. Toch had ik er na een aantal bladzijden genoeg van. Het remde eerder een vlotte lezing dan een meerwaarde te zijn. De tekstloze gags die volgen, mogen er wel zijn. Het is niet simpel om de tekening zelf te laten spreken. Communicatie tussen personages gebeurt via tekstballonnen en pictogrammen. Het tekenwerk van Poetzarelli vind ik ook beter bij de gags dan bij het inleidend gedeelte. Het lijkt alsof hij een deadline moest halen voor het maken van dit deel. Zijn karikaturale stijl oogt bij momenten wel heel onverzorgd. Gelukkig zet hij dat met brio recht bij de gags. Laat het vervolg maar komen en liefst een album met alleen maar losse gags, als dat even kan. Daar is Caztar toch voor gemaakt. (TV)

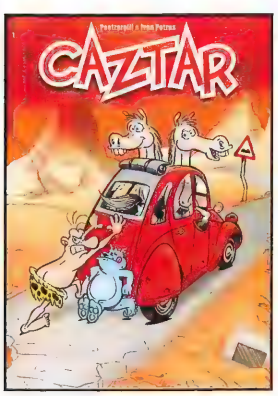

Caztar
Tekst / tekeningen : Ivan Petrus / Poetzarelli
Strip2000, 48 blz., SC : 8,95 euro

DRIE NIEUWE REEKSEN IN BETAALBAAR HC-JASJE

Onder het label Gorilla brengt uitgeverij Strip2000 een reeks albums uit waar de klemtoon niet puur op het humoristische ligt maar vooral op het avontuurlijke. In januari verschenen meteen drie album van drie verschillende reeksen. De verhalen verschijnen enkel in een HC-uitvoering maar dat mag potentiële lezers niet afschrikken want je betaalt net geen vijftien euro per album. Mauro Caldi is een intelligente Italiaanse automonteur uit het midden van de vorige eeuw. Toch wil hij meer. Zijn grootste droom is racepiloot worden en deelnemen aan de legendarische race: de Mille Miglia. Hij beseft echter veel te laat dat deze droom hem zal meesleuren in een harde maffiastrijd. Dit verhaal werd reeds in 1987 uitgebracht door de ter ziele gegane uitgeverij De Spiegel die ook het tweede album hebben uitgebracht. Het tekenwerk is prima maar het verhaal kon me niet meteen bekoren. Voor liefhebbers van races en heel herkenbaar verstripte bolides is dit wel een aanrader.

Ook met Nora Stalle komen we in de jaren 1900 terecht. Hoofdpersonage Nora Stalle wordt verzocht om een luchtraid te maken naar het Verre Oosten. Het zou om een soort publiciteitsstunt gaan van het luchtvaartbedrijf Air Zenith. Nora wil heel graag de vlucht alleen afleggen maar dik tegen haar zin gaat de opvliegende monteur Theo Norville ook met haar mee. Dit zorgt van bij het begin voor ruzies. De tekenstijl van het duo Di Sano en Walthéry is genoegzaam bekend door hun werk voor respectievelijk Rooie Oortjes en Natasja. Ervaring genoeg dus maar dat zorgt bij Nora Stalle niet meteen voor hoogstand tekenwerk. Vooral passages met close-ups van personages ogen slordig en haastig afgewerkt. De vele vliegtuigscènes zijn dan wel knap in beeld gebracht.
De meeste adelbrieven komen toe aan De hand van de Pangboche. Dat André Taymans een vakman is, bewees hij al met Caroline Baldwin. Met dit detectivetweeluik verkent hij andere horizons. Roxane Leduc krijgt een mysterieus en tegelijk luguber relikwie in handen: een gemummificeerde vinger van de Nepalese yeti. Ze wil er meer over weten en trekt dan ook naar Nepal. Dat Taymans zelf grote fan is van dit land, is op alle bladzijden te zien. Je ziet dat het voor hem bevrijdend werkt om het juk van een langlopende reeks eens naast zich heeft kunnen neerleggen. Dat vervolg mag er snel komen. (TV)

De Hand van Pang-Boche
Tekst/tekeningen: André Taymans
Nora Stalle n° 1
Tekst/tekeningen: Borgers/Di Sano & Walthéry
Mauro Caldi n° 1
Tekst/tekeningen: Lapière : Constant
Strip2000 (Gorilla), 48 blz., HC, 14,95€

EEN TEKENING GEEFT VORM AAN HET ONZICHTBARE

Dat de tandem Charyn-Boucq tot knappe albums kan leiden, weten we al door verhalen als Duivelsmond en De Vrouw van de Tovenaar. Ook hun derde samenwerking levert een heel knap en spannend verhaal op. Wanneer de jonge Pavel op zevenjarige leeftijd in een Siberische goelag samen met zijn ouders wordt opgesloten, begint voor hem de miserie. Dankzij zijn enorm groot talent voor tatoeëren slaagt hij erin om te overleven te midden van een wereld van geweld, armoede en

uitputting. Door zijn tekentalent komt hij op een goed blaadje bij de belangrijkste gangster van de goelag. Ook op latere leeftijd levert dit talent veel op voor Pavel. Hij ontpopt zich immers tot een subliem portrettentekenaar bij de politie van New York. Hij wordt op een moeilijk zaak gezet van seriemoordenaar Bad Santa. Deze twee levensfasen van Pavel blijken toch heel veel met elkaar gemeen te hebben en monden uit in een spectaculaire finale. Knap verhaal en enorm virtuoos in beeld gebracht door Boucq. Wat hij ook tekent: van het absurde Fré van der Mugge tot de western Bouncer, elke keer doet hij dat met zoveel spontane flair dat een mens er alleen maar met open mond naar kan kijken. Heel sterk album. Voor mij nu al één van de beste albums van dit jaar. (TV)

Little Tulip
Tekst / tekeningen : Charyn / Boucq
Le Lombard, Collectie Getekend, 88 blz., HC : 18,95 euro

BOEM, KNAL, DOOD

Met dit one-shot biedt zoon Yves H. zijn eigen vader Hermann de kans om nogmaals naar zijn geliefkoosde Wyoming te reizen. Veertig jaar geleden tekende hij de avonturen van Comanche al in deze setting. Geen geromantiseerde groene prairies en dichte wouden echter, maar een dorre woestijn van struiken en rotsen. Qua decors excelleert grootmeester Hermann als nooit tevoren. De landschappen zijn adembenemend mooi. De actie spat van de pagina's... met heel veel bloed en dit mag je zelfs letterlijk opvatten. Het verhaal is bijzonder magertjes: gangster Buck Carter wordt op de hielen gezeten door premiejagers van Marshall Masterson. Carter zoekt en vindt onderdak bij het gezin dat hij zelf eerder in de steek liet. Carters zoon, Jeb, raakt op hetzelfde slechte pad als zijn vader en dat lijdt tot een knallende (opnieuw letterlijk!)

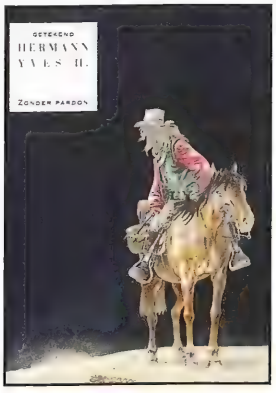

finale. Het verhaal leest als een trein. Op sommige pagina's valt dan ook bijzonder weinig tekst te bespeuren behalve wat heen-en-weer-geknal. (TV)

Zonder pardon
Tekst / tekeningen : Yves H. / Hermann
Le Lombard, Collectie Getekend, 48 blz., HC : 16,95 euro

EEN TEKENTECHNISCH PARELTJE.

Wie nooit hoorde van het Engelse fregat de Bounty komt waarschijnlijk van een verre planeet. Er verschenen omheen de gebeurtenissen op dit fregat al diverse boeken en verfilmingen - al dan niet historisch correct. Volgens geschiedkundigen ging het er aan boord van de Bounty niet beter of slechter aan toe dan op een ander fregat. De opdracht waarvoor het schip op 23/12/1787 uitvoer was simpel. Broodbomen ophalen op Tahiti, en ze transporteren naar de Caraïben, om ze te planten als voedsel voor de daar verblijvende slaven. Door allerlei omstandigheden buiten de wil van kapitein William Bligh beslaat de reis meer dan acht maanden. Iets wat de bemanning maar matig kon appreciëren. Hierdoor ontstonden er strubbelingen die door de bevelvoerende officieren snel de kop werden ingedrukt. In Tahiti ontvangt men de opvarenden met open armen Het leven is hier aangenamer en de zeden zijn er losser. Diverse matrozen pappen er aan met het plaatselijke vrouwelijk schoon. Als het schip zes maanden later opnieuw het ruime sop kiest is de bemanning niet echt tevreden. Ze worden niet langer gepamperd, maar moeten zich opnieuw onderwerpen aan orde, tucht en keiharde discipline. Op 28/4/1789 barst de bom. Officier Fletcher Christian, de aanvoerder van de muiters neemt het schip op een geweldloze manier over. De kapitein en zijn aanhangers worden gedwongen in een sloep te stappen en de Bounty vaart naar het eiland Pitcairn waar de muiters jaren onderduiken. Tekenaar en scenarist Jean-Yves Delitte weet het gebeuren sereen in beeld te brengen. Hij toont het dagelijkse leven aan boord, de lijfstraffen, alle dagen hetzelfde menu en de barre leefomstandigheden op het schip. Hij weet onderhuidse spanningen die sluimeren bij de bemanning met mondjesmaat op te voeren.

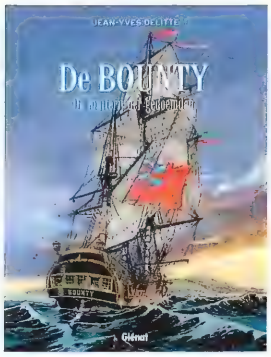

Delitte weet hoe hij schepen in beeld moet brengen, hij is niets voor niets de officiële schilder van de Franse Marine. Vooral zijn paginagrote uitvoeringen van schepen en sloepen zijn een lust voor het oog. Deze strip is een aanrader voor hen die houden van een gekend maar een door Delitte goed onderbouwd verhaal. (WG)

Black Crow vertelt 3: De Bounty; De muiterij der gedoemden
Tekst / tekeningen Jean-Yves Delitte
Glénat, 48 blz, HC 15,95

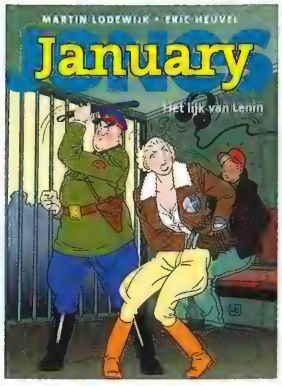

VADERTJE STALIN.

Op het ogenblik dat January en haar mecanicien Rik op weg naar Boedapest met hun Havilland Comet rakelings langs de Russische grens scheren beseffen ze dat hun kaart niet meer up-to-date is. Wat hen al snel duidelijk wordt gemaakt door de Russische luchtmacht. Na een afgedwongen landing worden ze zonder boe of ba opgesloten in een goelag wegens het illegaal binnendringen van de USSR. Als Stalin ons duo in een rapport opmerkt worden ze beschuldigd van medeplichtigheid bij een aanslag tegen de Sovjet-Unie. Gelukkig worden onze helden tijdig bevrijd door aanhangers van de Tsaar. Met als tegenprestatie dat Januari hen en het stoffelijke overschot van Lenin het land uitvliegt. Scenarist en tekenaar Eric Heuvel trekt alle registers open, op zesendertig pagina's vermeldt hij heel wat geschiedkundige weetjes. De tirannie van Stalin, de goelag, schijnprocessen om politieke tegenstanders uit te schakelen en het misbruik van vrouwen door Beria de tweede man van de NKVD, het volkscommissariaat voor interne zaken waaruit later

de KGB voortkomt. Heuvel weet het zo te brengen dat het verhaal nergens gaat vervelen. Sterker nog, hij laat January Jones onverschrokken de touwtjes in handen nemen waardoor de geschiedenis er heel anders gaat uitzien. Eric Heuvel brengt het geheel minutieus in beeld met oog voor detail. Dat bewijzen de mooi uitgewerkte treinen, auto's, gebouwen en levendige figuren. Het album bevat als toemaatje het kortverhaal Het halve werk, op scenario van Martin Lodewijk, waarin oude bekenden Johnny Goodbye en sidekick Howdy een gastrol spelen. (WG)

January Jones 7: Het lijk van Lenin
Tekst / tekeningen Martin Lodewijk & Eric Heuvel
Don Lawrence Collection 46 blz, sc 8,95 euro & hc 16,95 euro.

LEVEN IN MARINALEDA

Jesús Hernández leven is een puinhoop. Deze selfmade zakenman die amper kan lezen en schrijven en die opklom van rioolreiniger tot een gevierd zakenman ziet het niet meer zitten. Ooit was hij de rijkste man van Spanje, maar de economische crisis in 2008 deed hem de das om. Net op het ogenblik dat hij zich van het leven wil beroven snijd een alerte deurwaarder zijn strop door. Waarna hij hardhandig op straat wordt gezet. Niet wetend van welk hout planken maken zwerft Jesús doelloos rond. Tot hij hoort over het mythische dorpje Marinaleda. Uitgeroepen door de bewoners tot vrijstaat en gebaseerd op de communistische en anarchistische ideeën van Che Guevara. Jesús Hernández wil dit wonder met eigen ogen aanschouwen. Zijn aankomst verloopt niet zonder de nodige strubbelingen, hij wordt aanzien als één der uitdragers van het kapitalistisch denken. Gelukkig weet burgemeester Jesús Sanchez de gemoederen te bedaren. Beter nog, hij biedt onze verschoppeling een job aan als zijn persoonlijke chauffeur. Hernández ondergaat steeds meer en meer het charisma dat Sanchez uitstraalt, hij voelt zich beter dan ooit. Maar zoals steeds is rust betrekkelijk. Als een verraderlijk iets neemt de onderhuidse spanning toe. Jesús Sanchez gezag wordt van binnenuit ondermijnd door enkele van zijn volgelingen. De toekomst van het dorp staat op het spel, langzaam maar zeker glijdt deze vrijstaat onomkeerbaar de ondergang tegemoet en geen mens die het onvoorstelbare kan stoppen. Het geheel wordt in beeld gebracht door Wauter Mannaert die ons reeds eerder verbaasde met de graphic novel Ondergronds. Nu levert hij zomaar eventjes een knoert van 288 pagina's af. Een meesterwerk in zwart-wit dat hopelijk de weg vind naar een groot publiek. Mark Belido weet een mooi satirisch politiek scenario uit zijn mouw te schudden. Af en toe gaat het zelfs de richting van een vaudeville uit. Toch weet hij de lezer telkens opnieuw te verbazen met een verhaal dat bestaat uit charisma en geloof in de mensheid. Tot een verrader al het moois onderuit haalt. (WG)

El Mesias
Tekst / tekeningen Mark Belido & Wauter Mannaert
Blloan 288 blz, sc 27,95

EEN KOELBLOEDIGE MISDADIGER.

Na de onthoofding van Fantomas haalt de Parijse bevolking opgelucht adem. Helaas is het stilte voor de storm. Fantomas, de man met de honderd gezichten, leeft! Wat hij overduidelijk demonstreert met de moord op rechter Pradier, de man die hem ter dood veroordeelde. Een moord die inspecteur Juve en zijn protegé Fandor ondanks een vakkundig opgezette valstrik niet kunnen voorkomen. Erger nog,

Fantomas bereidt zijn wraak op allen die meewerkten aan zijn veroordeling grondig voor. Als klap op de vuurpijl verspreidt hij het gerucht dat hij al het goud van Parijs wil stelen. Hij houdt zich aan zijn woord. Met medewerking van hooggeplaatsten binnen het politiesysteem worden zevenenzeventig getuigen onder het mom van bescherming samengebracht op een schip op de Seine. Een enorme knal schrikt Parijs op, de getuigen wordt voorgoed het zwijgen opgelegd. Na deze moord eigent hij zich, ondanks versterkt toezicht, al het goud van Parijs toe. Alles wat ook maar verguld is, van deuren tot beelden en dakkoepels, wordt vakkundig van verguldsel ontdaan. Uiteraard wordt het goud van de Nationale Bank en het Muntgebouw niet ontzien. Alles verdwijnt op mysterieuze wijze, de daders laten weinig tot geen sporen achter. Inspecteur Juve is de kop van jut en wordt uit zijn functie ontheven. Maar lijdzaam toezien zonder iets uit te voeren zit niet in zijn bloed. Samen met een aantal vrienden gaat hij de ongelijke strijd met Fantomas aan. Scenarist Bocquet baseerde het scenario van de strip op de romans van Pierre Souvestre en Marcel Allain. Hij weet een uiterst geloofwaardige Fantomas en Juve neer te zetten. Tekenaar van dienst is Julie Rocheleau die, voor ze zich aan het stripverhaal waagde, illustraties verzorgde voor kinderboeken. Iets wat een grote invloed heeft op haar tekenstijl. Zij houdt niet van mooi afgelikte prentjes maar ontwerpt schimmige figuren met bizarre gelaatsuitdrukkingen, uitpuilende ogen en kromme bekken. Haar inkleuring brengt de juiste sfeer in het verhaal. Onophoudelijk schakelt ze over van donkere naar rode of lichte tinten. Niet iedereen zal deze strip smaken, maar iedere pagina is een kunststukje op zich. Mooi. (WG)

De toorn van Fantomas 2: Al het goud van Parijs
Tekst / tekeningen: Olivier Bocquet & Julie Rocheleau
Bloann, 56 blz, HC 15,95.

BEKLIJVEND

Ik René Tardi krijgsgevangene in Stalag IIB: Mijn terugkeer naar Frankrijk
Tekst / tekeningen: Tardi
Casterman, 150 blz, HC 25,00

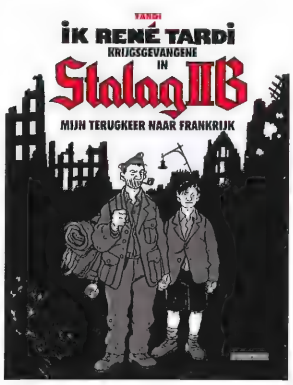

EXPO'S!

De voorbije maanden hebben we nog een aantal exposities aangedaan die de moeite waard waren. Het gaat echter allemaal zo snel dat de meeste niet meer te bezichtigen zijn. We kunnen ook een verhuis melden: Galérie Bruxelles-Paris bevindt zich niet meer op het Oude Korenhuisplein, maar is nu gevestigd vooraan in de Strostraat aan de Zavel. Één expo is nog een tijdje te bezoeken, deze rond de werelden van Thorgal in het Belgisch Stripmuseum.

DOOR **EMMANUEL LERNO**

Frederik Peeters

LES COEURS CHANGEANT PEU À PEU. LE SOUFRE CÈDE LA PLACE À L'ISOE, AU SABLE HUMIDE, AU PARFUM DOUCEREUX DE LA PUTRÉFACTION ET DES FLEURS ACIDES.
SSSSLP
LE BRUIT FIT SON APPARITION...
LES STRIDULEMENTS DE LA MULTITUDE INVISIBLE...
...LES PREMIÈRES TENTATIVES DE CRI.
ET TOUS CES PHÉNOMÈNES QUI DÉFIAIENT L'IMAGINATION...

Plaat 42 uit deel 2 van Aâma

GALERIE CHAMPAKA
Arts de Bande Dessinée

De voorbije maanden heeft **galerij Champaka** een aantal tentoonstellingen gehouden : Aâma van Frederik Peeters, Lapone en nu als laatste Blutch.

Frederik Peeters 12/2 – 7/3

De Zwitser Frederik Peeters heeft met zijn nog niet zo uitgebreide repertorium toch reeds heel wat prijzen op zijn palmares staan : prijs Nouveaux Talents in Sierre 1995, de Prix Töpffer van de stad Genève in 2001 voor Blauwe Pillen en Lupus 4 werd verkozen als één van de essentiels van Angoulême 2007. In het Nederlands verschenen reeds Blauwe Pillen, Koma (een integrale van de serie die oorspronkelijk uit 6 delen bestaat), een deel van Lupus (in het Frans afgerond in 4 delen) en een deel van Aâma. Het is deze laatste reeks die in de schijnwerpers stond bij Champaka. Ongeveer 50 platen werden er tentoon gesteld. In het Frans is deze saga afgerond in 4 delen. Een saga van vier albums, die werd afgerond in 2014, waarin alle codes van de sciencefiction verwerkt zitten in een wereld die zowel hypertechnologisch is als organisch en poëtisch. Peeters vermengt de invloeden van Alexandre Dumas en Jules Verne met die van Bradbury, K. Dick, Wul of Asimov en nodigt ons zo uit tot het grote avontuur. Hiervoor gebruikt hij tekeningen die een hoogtepunt vormen van zowel hedendaagse kunst als klassieke schilderkunst. Zijn grote originelen in zwart-wit tonen een uitzonderlijke zin voor grafische inventiviteit en lay-out.

Lapone 12/3 – 11/04
Meer nog dan een talentvol auteur, illustrator, of graficus is Antonio Lapone de waardige afstammeling van de scheppers van de nieuwe klare lijn, uitgevonden in de jaren 80 rond de beroemde Atoomstijl. Hij ontleent van hen een aangeboren zin voor compositie maar ook een uitgezuiverde esthetiek waarin lijnen en hoeken een unieke grammatica vormen waarover Lapone een vleugje Jean-Paul Gaultier uitstrooit. Betoverd door de Ladies, die hij in een denkbeeldig Hollywood van de jaren 30 tot 50 oproept, nodigt Antonio Lapone ons uit op een reis in een retro-futuristische wereld boordevol elegantie.
De tentoonstelling The New Frontier verzamelde een twintigtal illustraties en een tiental acrylschilderijen op doek met net zo glamourrijke motieven.

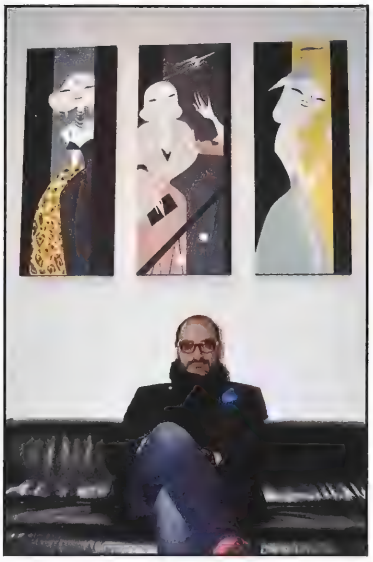

Antonio Lapone

Blutch: Wit en Zwart 16/4 – 9/5
Blutch is in het Nederlandse taalgebied nog steeds niet zo bekend. Er is dan ook niet zo veel vertaald van hem buiten het album uit de collectie Vrije Vlucht Rapido Moderna. Blotch bij Glad Ijs en Kleine Christiaan bij Oog en Blik zijn bij het grote publiek niet bekend. Onterecht, want Christian Hincker is een grote meneer. Dat blijkt nog maar eens bij het aanschouwen van de zwartwit-tekeningen in deze tentoonstelling die werken toont uit heel zijn loopbaan en enkele portretten van dit jaar.

Aangekondigd :
Derib : Buddy Longway : 14/5 – 6/6

Links Christian Hincker alias Bluth

Galerie Bruxelles – Paris

Eric Hérenguel: Ulysse 1781 20/2 – 7/3
GBP leverde met de tentoonstelling van de originele platen van het recentste album van Eric Hérenguel een mooi staaltje af van 's mans kunnen. En om de keuze nog wat groter te maken waren er ook enkele platen van Zilveren Maan boven Providence en van Safraannacht. Op deze manier had je een mooi overzicht van de evolutie die Hérenguel reeds door maakte. De man houdt duidelijk van het fantastische en de monsters die hij tekent hebben zijn typische stijl. Zijn gespierde mannen kende je reeds van Krän en die kenmerken keren nu ook weer terug. De tentoonstelling is dan misschien reeds voorbij, maar je kan de platen nog steeds bezichtigen op de website van de galerie. En nu nog de vertaling afwachten ...

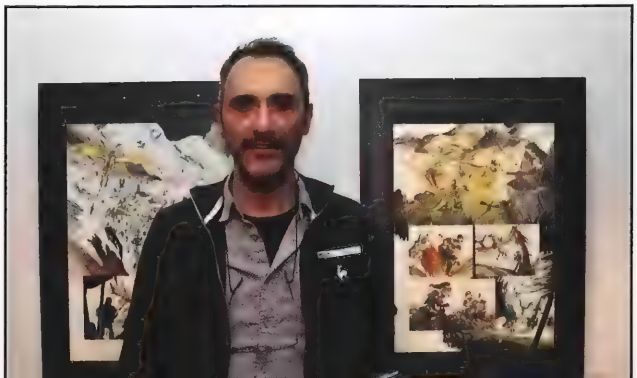

Plaat 10 van Ulysse 1781

Macherot: Sibylinne 3/4 – 29/4
Ondertussen is de Galerie verhuisd van het Oude Korenhuisplein naar de Strostraat aan de Zavel. De inauguratie van het pand gebeurde met een tentoonstelling van originelen van Snoesje, zowel door Macherot als door Taymans. Een aanrader voor wie liefhebber is van de gouden jaren van Robbedoes (1964 – 1990

Voorbereidende werken

Op het moment van schrijven van dit artikel kondigde men de expo Nicolas Malfin: Golden City van 24 april tot 17 mei aan. Eveneens nog te verwachten François Boucq met zijn tekeningen van het DSK-proces !

André Benn met Le magicien de Whitechapel

Belgisch Stripcentrum

Belgisch Stripcentrum

In het Belgisch Stripcentrum zitten de medewerkers niet stil. Je hebt de kleinere expo's, geconcentreerd rond het uitkomen van een nieuw album, in de Gallery en je hebt de grotere overzichtstentoonstellingen.
In de eerste categorie heb je zo reeds 2 tentoonstellingen die elkaar opgevolgd hebben : André Benn met Le magicien de Whitechapel van 20 januari tot en met 1 maart en Wauter Mannaert & Marc Bellido met El Mesias van 2 maart tot en met 19 april. Het Stripmuseum toont hier dat ze steeds weer verrassend uit de hoek komen : langs de ene kant een oudgediende van het beeldverhaal die reeds een carrière van 45 jaar achter zich liggen heeft, maar die gerust nog een trilogie start die zich afspeelt in de Victoriaanse periode, en langs de andere kant een vertegenwoordiger van de nieuwe Vlaamse strip (alhoewel Mannaert zich graag manifesteert als Brusselaar) die een graphic novel op de markt brengt rond een zeer actueel thema met een verhaal dat zich afspeelt in het echt bestaande utopische Marinaleda. Beide expo's waren zeer de moeite waard.
2015 is een jaar dat rond Thorgal draait, toch voor het Belgisch Stripcentrum met liefst 3 tentoonstellingen die met deze stripfiguur te maken hebben. De tweede in de rij is volledig aan zijn universum gewijd : De werelden van Thorgal, die loopt van 24 maart tot en met 6 september. Deze expo is volledig gewijd aan de werelden waarin Thorgal en zijn naasten zich bevinden.

Wauter Mannaert & Marc Bellido

Sinds een aantal jaren is het immers niet enkel Thorgal waarrond alles draait, je hebt nu ook nevenreeksen die draaien rond Wolvin, zijn dochter, en deze rond Kriss Van Valnor, zijn eeuwige vijand. Daarnaast heb je ook nog de Jonge jaren van Thorgal. Van alle reeksen zijn er originelen te bewonderen (behalve van Wolvin omdat Shurzenko direct digitaal werkt). Vooral de door Rosinski zelf gepenseelde covers op doek zijn indrukwekkend. Gaat dat zien !

Aangekondigd :
Jean Van Hamme, reiziger zonder grenzen : van 16 juni tot en met 29 november 2015.
Fred Jannin, van strips tot multimedia : van 22 september 2015 tot en met 6 maart 2016.

"Een tekening moet altijd in dienst staan van het verhaal."

Als kind was hij al bezeten van strips. Zijn liefde voor de zee groeide tijdens de vele vakanties aan de Bretoense kust. Matthieu Bonhomme wordt dit jaar 42 jaar. Hij debuteerde met de zwaar onderschatte reeks Heer der Dolende Zielen. Momenteel gooit hij hoge ogen met zijn eigen reeks Esteban en met Texas Cowboys op scenario van duizendpoot Lewis Trondheim.

door **Tom Vermeeren** en **Gert Bussens**

Wat vonden je ouders van je keuze voor het vak van stripmaker?
Ik ben opgegroeid in een omgeving van cultuur. Mijn ouders waren gek op films, literatuur en strips. Mijn moeder tekende zelf ook een beetje maar het meest hield ze ervan om ons verhaaltjes voor te lezen. Ik ben dus in mijn keuze aangemoedigd. Ik weet dat dit voor vele van mijn collega's niet het geval was. Ik besef dat dit een enorm voordeel is in vergelijking met veel andere stripmakers. Thuis leerde ik de strips kennen van de Frans-Belgische school als Peyo, Franquin en Morris. Vooral Peyo beschouw ik tot op de dag van vandaag als mijn allergrootste voorbeeld. Later ben ik een bewonderaar van Rossi (bekend van o.a. Jim Cutlass en W.E.S.T.), Arno (bekend van Alef Thau), Derib en Cosey geworden. Van Christian Rossi heb ik heel veel tips gekregen. Hij heeft een heel belangrijke rol gespeeld in mijn opleiding. Hij was het ook die mij het werk van Milton Caniff en Frank Frazetta leerde kennen. Een openbaring!

Wat trekt je zo aan in het oeuvre van Peyo?
Ik bewonder vooral de manier waarop hij elk plaatje zo leesbaar kan weergeven. Zijn hele oeuvre straalt een ongelooflijke charme uit. De manier waarop zijn pagina's zijn opgebouwd vind ik ook bijzonder knap. Alles oogt fris, de personages zijn heel levendig getekend. Peyo was dan ook een heel getalenteerd tekenaar. Voor mij is het dé referentie. Hij incarneert voor mij het archetype van de striptekenaar pur sang. Uiteraard is mijn vizier ondertussen breder geworden. Ik leerde al vrij snel de generaties tekenaars van Métal Hurlant kennen. En ook de zogezegde auteurs van de nouvelle vague kunnen me bekoren. Zo vind ik Riad Sattouf (bekend van ondermeer Pascal Brutal, nvdr.) een heel getalenteerd man en ik ben ook gek op de meeste albums van Bastien Vivès. Op vlak van scenario's houd ik heel veel van het werk van Fabien Nury (bekend van W.E.S.T., Silas Corey, Atar Gull, Tyler Cross, ...). Elke keer verrast hij met sterke en scherpzinnige scenario's. Grote klasse.

Wat was je eerste officiële verhaal?
Mijn eerste betaalde job was een kortverhaal van tien bladzijden voor het magazine Je bouquine[1], uitgegeven bij Bayard Presse. Maar mijn eerste album dat echt bij de volwaardige nieuwe albums lag was deel één van Heer der Dolende Zielen.

Kan je je eigenlijk een leven voorstellen buiten de stripwereld?
(zet grote ogen op) Ai, praat daar alstublieft niet over! Ik stel me die vraag immers zelf ook te veel. (lacht) Wat als er geen boeken meer zouden bestaan? Wat als strips zouden verdwijnen? Wat als uitgevers niet langer meer geïnteresseerd zouden zijn in mijn werk? Ik mag er niet aan denken. Ik zou echt niet weten wat te doen.

Wat ook op opvalt is dat je voor je verschillende albums heel veel verschillende technieken gebruikt. Waarom?
Ik vind het belangrijk om elk project dat ik begin mijn eigen touch te geven. Ik moet er mij van bij het begin goed bij voelen. Ik wil mijn verhalen echt personaliseren, naar mijn hand zetten. Voor elk verhaal probeer ik de meest adequate techniek te vinden. Het tekenwerk moet altijd in dienst van het verhaal staan. Ik houd er niet van om te vervallen in automatismen. Het zou me te
snel gaan vervelen om voortdurend op dezelfde manier te werken. Ik heb nood aan experimenteren. Vandaar dat mijn albums zowel op vlak van inkleuring, formaat of manier van inkten zo verschillend zijn.

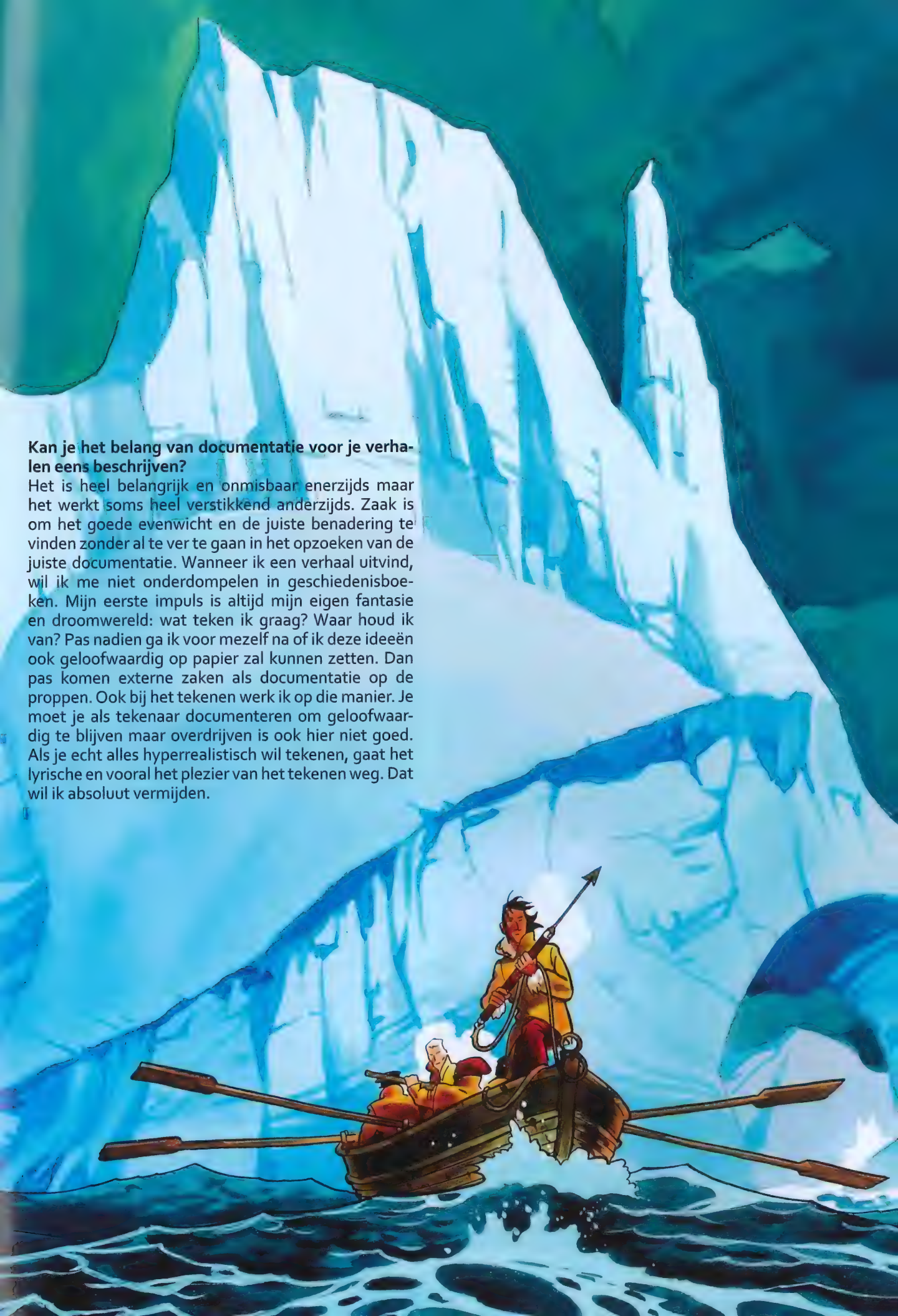

Kan je het belang van documentatie voor je verhalen eens beschrijven?
Het is heel belangrijk en onmisbaar enerzijds maar het werkt soms heel verstikkend anderzijds. Zaak is om het goede evenwicht en de juiste benadering te vinden zonder al te ver te gaan in het opzoeken van de juiste documentatie. Wanneer ik een verhaal uitvind, wil ik me niet onderdompelen in geschiedenisboeken. Mijn eerste impuls is altijd mijn eigen fantasie en droomwereld: wat teken ik graag? Waar houd ik van? Pas nadien ga ik voor mezelf na of ik deze ideeën ook geloofwaardig op papier zal kunnen zetten. Dan pas komen externe zaken als documentatie op de proppen. Ook bij het tekenen werk ik op die manier. Je moet je als tekenaar documenteren om geloofwaardig te blijven maar overdrijven is ook hier niet goed. Als je echt alles hyperrealistisch wil tekenen, gaat het lyrische en vooral het plezier van het tekenen weg. Dat wil ik absoluut vermijden.

De Heer der Dolende Zielen: onderschatte reeks van vijf albums (2002 – 2008)

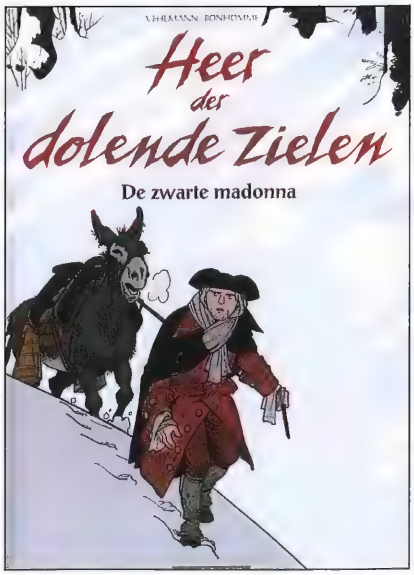

Kan je uitleggen hoe de reeks Heer der Dolende Zielen ontstaan is?
Ik heb scenarist Fabien Vehlmann leren kennen in het Atelier des Vosges[2] in Parijs. Ik ontmoette er ook grote namen van nu als Sfar, Blain, Satrapi, de Crécy en nog vele anderen. Ik werd het meest bevriend met Gwen de Bonneval. Het klikte meteen tussen ons. Op het moment van onze eerste ontmoeting werkte hij aan zijn eerste album met Fabien Vehlmann. Hij stelde ons aan elkaar voor. We hebben samen een universum bedacht om ons verhaal te situeren. Ik zat op dat moment in de sfeer van Bretagne. Ik had de televisiereeks L'Île aux trente cerceuils[3] ontdekt en zag het wel zitten om een verhaal in die sfeer te tekenen. Fabien Vehlmann was op dat moment bezig met het ontwikkelen van een verhaal tijdens het 18de-eeuwse humanisme. Door deze twee elementen te verbinden is Heer der Dolende Zielen ontstaan. Onze samenwerking was bijzonder verrijkend voor ons allebei. Het werd ook de basis van een hechte vriendschap.

In het derde album heb je veel scènes moeten tekenen aan boord van een schip. Heeft dit album je de zin doen krijgen voor je actuele reeks Esteban?
Heer der Dolende Zielen is echt ontstaan vanuit mijn voorliefde voor alles wat Bretoens is. De wereld van de zeevaart speelt hierbij uiteraard een belangrijke rol. Ik had dus enorm veel foto' van het begin van de 20ste eeuw verzameld over zeilschepen en andere grote boten. Bijkomend probleem van het derde album was dat het volledige album zich afspeelt op een schip. In dit piepkleine wereldje zou het dan ook snel opvallen indien ik niets van de tuigage van schepen zou afweten. Het scenario moest geloofwaardig blijven, dus moest ik me inderdaad toch gaan verdiepen in het thema. Esteban is vooral voortgekomen uit mijn liefde voor de zee in het algemeen en zeilschepen in het bijzonder.

Je gebruikt ook best veel tekstloze pagina's. Een uitdaging om dergelijke pagina's te bedenken?
Ik plaats me altijd op het niveau van mijn personages als ik verhalen in beeld breng. Soms is het dan ook gerechtvaardigd om stiltes in te lassen. Ik vind dit niet moeilijker dan scènes waarin wel gesproken wordt. Je moet er bij het opbouwen van je verhaal wel goed op letten dat je de actie op een verstandige manier verdeelt over het geheel en pauzes toevoegt waar die nuttig kunnen zijn.

Je speelt ook graag met donker- en lichteffecten. Op bladzijde 50 van het derde album heb je ook een heel opvallende techniek toegepast waarbij je enkel de contouren hebt getekend. Vanwaar die keuzes ?
Ik heb me voor Heer der Dolende Zielen nogal sterk laten beïnvloeden door de film Barry Lyndon van regisseur Stanley Kubrick. Kubrick vertelt in deze prent het leven van een jongeman die afkomstig is uit een bescheiden Iers milieu, maar door ambitie gedreven weigert hij zijn lot te aanvaarden en schopt hij het door zijn welsprekendheid tot de hoogste kringen van de aristocratie. Kubrick heeft in deze film enkel gebruik gemaakt van natuurlijk licht. Alle scènes krijgen daardoor een ongelooflijk hoog realiteitsgehalte. De interieurs zijn somber en krijgen vaak iets magisch. Die sfeer wilde ik oproepen in Heer der

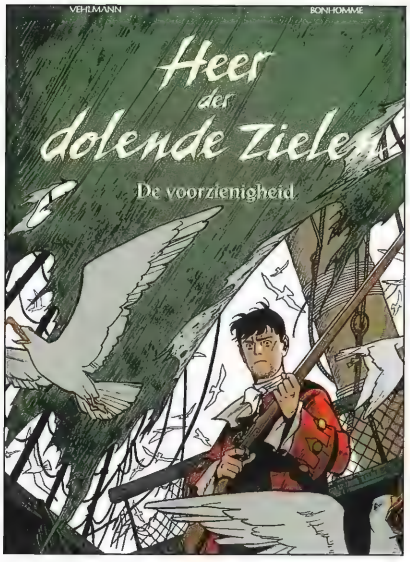

Dolende Zielen. Ik vond het dan ook bijzonder leuk om met die donkere effecten te spelen. Ik wilde tonen hoe schaduwen een scène kunnen opslokken. Vandaar die vele mysterieuze scènes bij kaarslicht.

L'ÂGE DE RAISON: PREHISTORISCH ONESHOT IN 2002

In 2002 maakte je een oneshot dat zich afspeelt in de prehistorie. Het album werd nooit in het Nederlands uitgebracht. Alhoewel een vertaling een makkie zou zijn want er wordt geen woord in gesproken. Hoe is dit album ontstaan?
Eigenlijk is L'âge de raison het derde album dat ik gemaakt heb na de twee eerste delen van Heer der Dolende Zielen. Het album heeft een bijzonder plekje in mijn hart omdat het ook mijn allereerste volwaardige scenario was. Ik won er ook mijn eerste prijs mee in Angoulême (prijs van het beste album in 2003, nvdr) en ik was zo fier als een gieter toen. (pretlichtjes in ogen) Na het maken van twee albums van Heer der Dolende Zielen was ik toe aan iets nieuws. Ik had heel veel van mezelf moeten eisen om alle deadlines te halen. Ik had er heel veel energie ingestopt. Ik had dan ook nood aan vrijheid, iets verfrissends, iets geks. Ik begon zomaar wat oermensen te tekenen die op elkaar aan het kloppen waren en voor ik het wist was het eerste hoofdstuk geboren. Ik voelde me voor de allereerste keer regisseur: scenarist en tekenaar. Ik wilde me vooral amuseren. Ik wilde me weer met plezier aan mijn tekentafel zetten. Voor mezelf en voor mijn lezers. Gewoon weer plezier beleven bij het tekenen.

Er wordt geen woord gesproken. Is het niet moeilijk om een verhaal te brengen zonder gebruik te maken van woorden?
Ik zat in die tijd nog vol complexen als scenarist. Ik was het gewend om mijn tekeningen te laten voorgaan op de vertelling. Je mag zeggen dat ik me heel lang heb verstopt achter mijn tekeningen. In dit album heb ik dat van mij af kunnen schudden. Ik heb de tekeningen echt op zichzelf een verhaal laten vertellen. De tekeningen moesten voor zich spreken. Die lijn heb ik echt letterlijk doorgetrokken want mijn hoofdpersonage gebruikt ook grotschilderingen om zijn avonturen aan zijn stamgenoten te vertellen. Ik vond het zalig om te doen.

Ook het kleurgebruik is heel opvallend.
Het was voor mij van bij de start duidelijk dat ik met heel weinig kleur zou werken. Ik wilde me echt amuseren en zo mijn eigen stempel nog meer op dit album te drukken. Soms is echt niet veel kleur nodig. Ik heb me

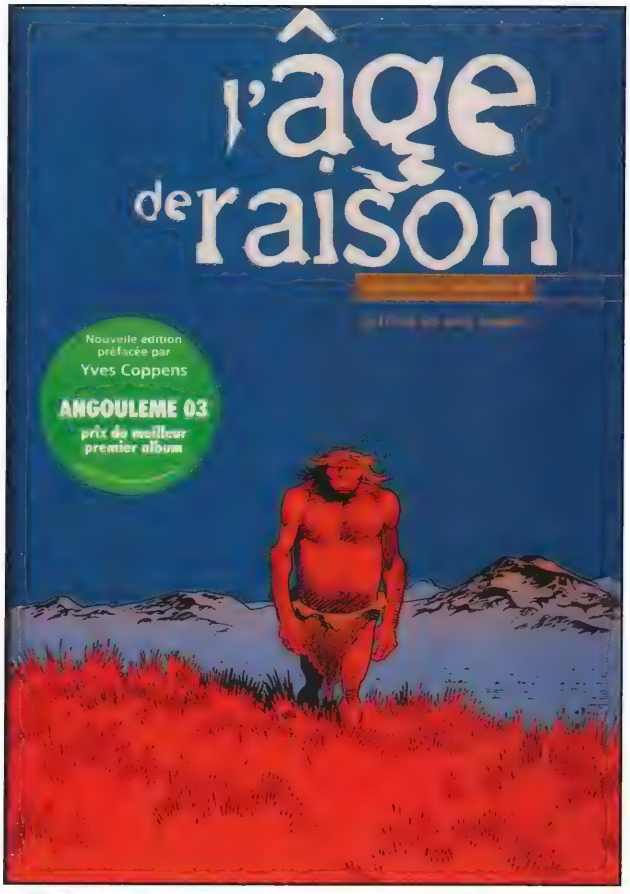

beperkt tot het kleurenpalet dat essentieel was voor het verhaal. Niet minder, maar vooral niet meer. Voor de scènes in de winter gebruikte ik vooral blauw. Voor de scènes waar vuur en licht een belangrijke rol spelen, koos ik voor warmere kleuren als rood en oranje. Als er bomen in beeld zijn, koos ik dan weer voor blauw en groene tinten. Sfeerschepping is alles voor mij. Je hoeft niet per sé elk detail minutieus te gaan inkleuren. Veel stripmakers durven niet meer op die manier te gaan inkleuren terwijl het vroeger heel vaak gebeurde. Denk maar aan die oude verhalen van Lucky Luke waar geen enkele lezer raar opkeek als een volledig plaatje in het felgeel ingekleurd was.

Je vindt relatief weinig strips over de prehistorie. Waar haalde jij je inspiratie?
Weet je, de prehistorie is een beetje als sciencefiction maar dan in omgekeerde richting. Je kan bijna alles tekenen wat je wil. Er heeft toch niemand getuigenissen of foto's die tonen hoe het écht was in die tijd. De trigger voor dit album kwam er voor mij door het zien van het bekroonde La guerre du fe[4]. De sfeer van die film wilde ik ook in mijn album tonen. Daar was ik precies naar op zoek: die verwarde situatie, die beestige en gewelddadige sfeer. Toch probeerde ik er ook wat debiele, gore humor in te stoppen zoals die droomscène of de passage waarbij de bevriende papegaai plots als hapje wordt verorberd.

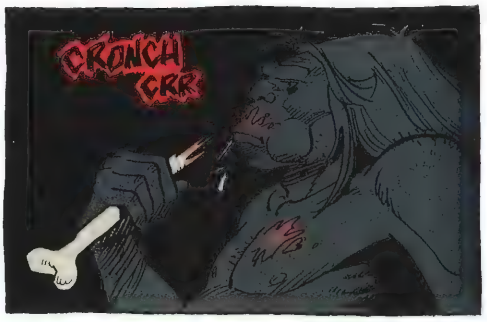

Messire Guillaume: niet-vertaald middeleeuws drieluik (2006 – 2009)

Dit drieluik werd helaas niet naar het Nederlands vertaald. Wat kan je onze lezers vertellen over dit verhaal?
Het is het verhaal van Guillaume, een jongeman die zijn vader verliest onder mysterieuze omstandigheden. Hij wil niet geloven dat hij echt gestorven is. De oudste zus van Guillaume gaat op zoek naar hun vader. Ook Guillaume besluit op queeste te vertrekken. Hij zal een ridder en troubadour leren kennen.

Was het van bij de start duidelijk dat het een drieluik zou worden?
Het is een middeleeuws verhaal maar het fantastische element is even reëel als de werkelijkheid. Men geloofde in die tijd echt in monsters en heksen. Het verhaal werd voorgepubliceerd in het weekblad Spirou. Nadien verschenen er drie albums in kleur en later verscheen nog een integrale versie in zwart-wit.

Hoe verliep de samenwerking met Gwen de Bonneval?
Oh, heel goed. Zoals ik al zei, zijn we al jarenlang bevriend. Er was een klik vanaf onze allereerste discussie rond strips. We voelden al snel dat een middeleeuws verhaal tot de interessesfeer van ons beiden behoorde. Op grafisch vlak vond ik het een plezier om die middeleeuwse decors en monsters te kunnen tekenen.

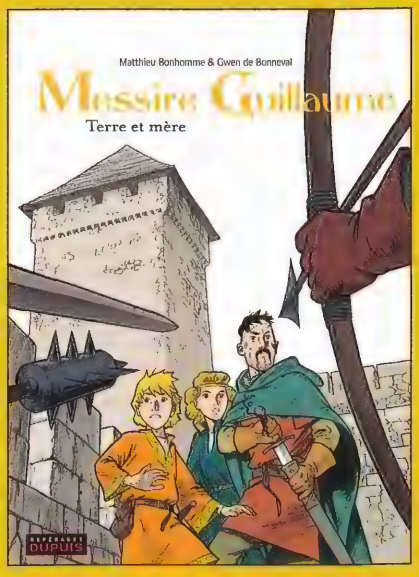

Esteban: verfrissende jeugdreeks

Hoe is dit volledig eigen project ontstaan ?
Esteban is een project dat al een hele tijd in mijn hoofd zat. Ik wist alleen nog niet meteen hoe ik het wilde vertellen. Toen in mijn voormalig atelier het idee rijpte voor het jongerenmagazine Capsule Cosmique[5], vond ik de nodige motivatie en het juiste elan om mij op Esteban te focussen. Het magazine stond onder redactie van Gwen de Bonneval en Stéphane Oiry. Het echte startschot voor Esteban ging dus af in mijn atelier. Jammer genoeg was het magazine maar een heel kort leven beschoren. Ik vind dit nu nog altijd heel jammer. Ik stond dan ook mee aan de wieg van het blad. Ik was er emotioneel sterk bij betrokken.

Kan je eens uitleggen hoe je aan een strip begint waarvoor je zowel scenarist als tekenaar bent?
Ik ben iemand die elk bruikbaar idee maandenlang bijhoud in schriftjes die ik altijd bij me heb. Al die losse ideeën laat ik dan wat rijpen en wanneer ik die schriftjes doorblader kan het rijpingsproces pas echt beginnen. Langzaam maar zeker passen de puzzelstukjes in elkaar en krijgt het uiteindelijke verhaal zijn definitieve vorm. Vervolgens begin ik het verhaal echt uit te schrijven. Bij mij is dat eigenlijk het uitwerken van een soort storyboard in potlood. Ik besteed hier echt heel veel tijd aan. Gommen, hertekenen, volledige passages wegknippen, terugplakken op een andere plaats, enzoverder. Zo ontstaat het hele verhaal in een geschetste versie. Die versie herlees ik meerdere keren. Daarna laat ik het verhaal ook door enkele vrienden lezen. Zo krijg ik zelf het gevoel van welk ritme mijn verhaal bij de toekomstige lezers zal hebben. Zo kan ik ook de juistheid van de dialogen checken en inschatten welk gewicht bepaalde passages hebben. Pas wanneer ik een versie heb die zowel voor mij als voor de uitgever bevredigend is, begin ik aan het eigenlijke tekenwerk. Voor Esteban ging het tekenen een pak sneller aangezien de hele pagina-opbouw al op punt stond. Na het maken van de definitieve potloodtekening neem ik een nieuw blad en mijn lichtbak om alles in inkt over te tekenen. Op dat blad voeg ik ook al bepaalde grijswaarden mee. Dan fixeer ik alles en is mijn pagina klaar. Vervolgens wordt de hele pagina gescand en hier en daar breng ik digitaal nog een veranderingetje aan. Dan pas vertrekt de pagina naar de inkleurster.

Over de inkleuring gesproken. De kleuren spelen een belangrijke rol in Esteban. Hoe verloopt de samenwerking met de inkleurster?
Inkleurster Delphine Chedru kende ik al als illustratrice. Ze is echt een artieste met een heel persoonlijke visie. Ik stuur haar de pagina's in zwart-wit door en voeg er ook een aantal van mijn vereisten bij. Zaken die ik belangrijk vind qua sfeerschepping. Dan kan zij aan het werk. We overleggen heel veel samen. Ik ben heel tevreden over haar werk. Meestal zijn het maar een twee- of drietal zaken die ik nog vraag om te veranderen.

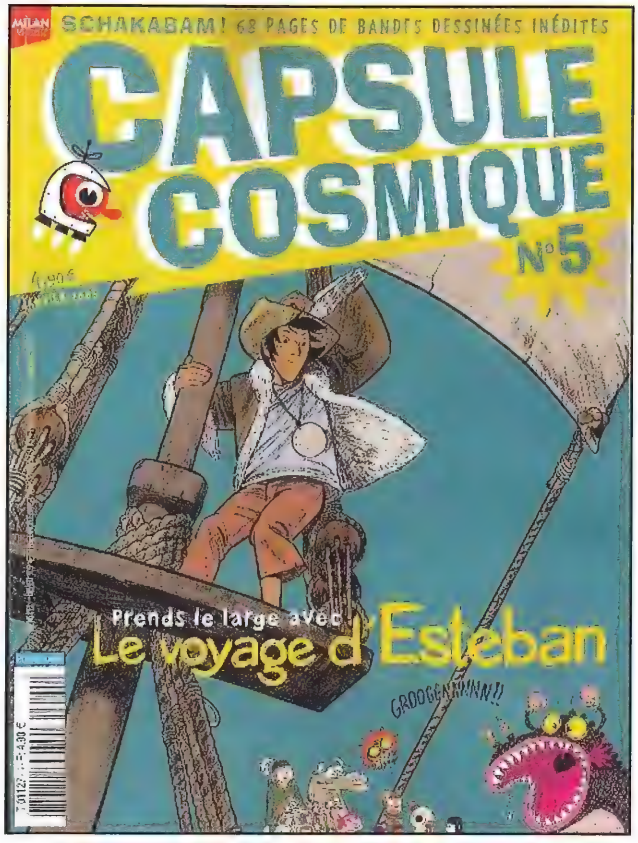

Elk verhaal van Esteban begint met een soort van proloog vooraleer de lezer de titelpagina te zien krijgt. Waarom?
Initieel was dat niet de bedoeling. Esteban debuteerde bij de Franse uitgever Milan. Die gaf albums uit van 38 bladzijden. Toen Dupuis de reeks overnam, werden er plots minimum 46 bladzijden geëist. Ik heb dan ook de twee eerste albums van Esteban herwerkt. De verhalen werden wat meer uitgesponnen zonder echter te raken aan de verhalen die al eerder waren verschenen. Daarom koos ik voor een soort van proloog die een verhaal zou toevoegen aan het reeds bestaande verhaal. Ik vond het een leuk idee, het leek me een verrijking van het verhaal en die manier van werken ben ik dan ook blijven toepassen voor de andere albums.

Het lijkt ons bijzonder moeilijk om een verhaal te vertellen dat zich volledig afspeelt op een boot. Dat is toch een heel beperkte ruimte om allerlei intriges voor te bedenken.
Voor ik aan het derde album begon, heb ik mezelf inderdaad ook die vraag gesteld. Ik vond het een uitdaging en wilde het dan ook proberen. En achteraf bekeken, moet ik toegeven dat het mij goed gelukt is. Het derde album is zelfs mijn lievelingsalbum uit de reeks. (lacht)

Heb je veel documentatie moeten zoeken om Esteban te maken?
Best wel. Ik heb heel veel prenten van walvissen, pinguïns en zeevogels bekeken. Als kind had ik al

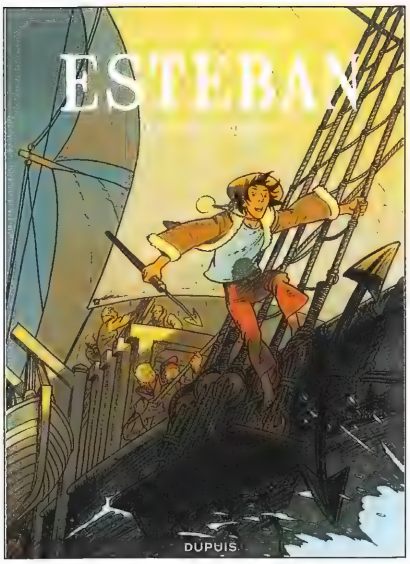

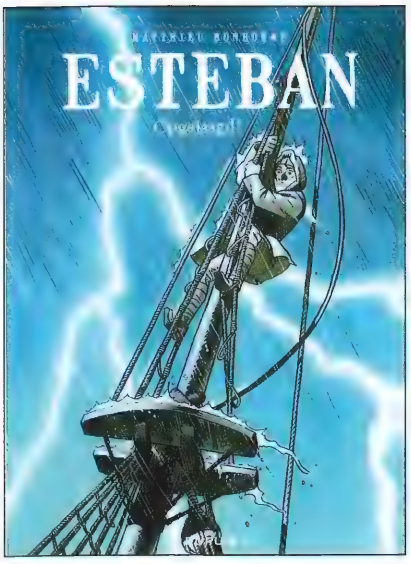

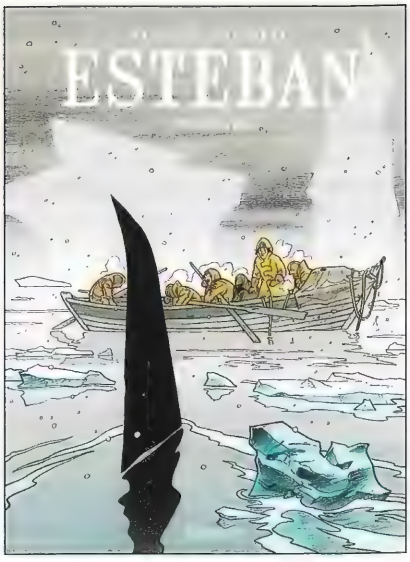

een voorliefde voor schepen en verhalen die zich op zee afspelen. Zo heb ik heel vaak Moby Dick gelezen. Ik heb ook alle verhalen van de Chileense schrijver Francisco Coloane[6] gelezen. De manier waarop hij over het leven op zee vertelt en het leven rond Antarctica is me altijd bijgebleven en heeft me enorm geïnspireerd om Esteban te maken. Als kind droomde ik ook vaak weg en waande me in Vuurland op het meest zuidelijke puntje van Argentinië. Ik stelde me voor hoe ik op het einde van een continent stond. De foto's die ik van Vuurland als kind zag, hebben me enorm geraakt. De schoonheid van dit stukje land is me altijd bijgebleven. Ik wilde al heel vroeg een verhaal vertellen van een walvisvaarder maar ik had schrik om een afkooksel van Moby Dick te maken. Dat wilde ik niet. Toch zitten er uiteraard passages in Esteban die aan Moby Dick doen denken. Maar dat kan ook moeilijk anders. Op die enkele verwijzingen had ik toch recht, vond ik! (lacht)

Hoeveel albums zullen er in totaal verschijnen?
Ik ben nu volop bezig met het zesde album. Het is het begin van een nieuwe cyclus. Ik kan momenteel nog niet inschatten hoeveel albums ik zal nodig hebben om die cyclus volledig uit de doeken te doen. Het kunnen er zeven zijn maar evengoed tien of twaalf. (knipoog en lach)

Omnivisibilis: humoristische oneshot in 2010

Hoe is de samenwerking met Lewis Trondheim ontstaan?
Ik had Lewis al meermaals ontmoet. Maar tijdens het stripfestival van Angoulême vroeg hij me of ik geen zin had om met hem samen te werken. Uiteraard heb ik onmiddellijk ja gezegd. Hij had zelfs al een project voor mij klaar liggen. Voor mij was Omnivisibilis een openbaring. Ik moest hiervoor al mijn gewoontes overboord gooien. Een verhaal op klein formaat, heel veel pagina's en dat alles in een hedendaagse setting. Deze ervaring was zo verrijkend voor mij dat ik Lewis Trondheim nadien zelf een voorstel deed voor een nieuwe samenwerking. Ik was het die hem vroeg of hij voor mij een westernverhaal wou schrijven.

Lewis Trondheim is zelf ook tekenaar. Was het scenario van Omnivisibilis dan al praktisch volledig geschetst door hem?
Absoluut niet! Ik heb enkel een geschreven scenario ontvangen. Gelukkig maar! Ik houd er niet van om scenario's te krijgen waar ik zelf bijna geen vrijheid meer heb. Het zou echt verstikkend voor mij werken. Ik zou me een parasiet voelen. Ik houd heel veel van mijn vrijheid om spontaan een verhaal voor mijn ogen te laten passeren en er mijn eigen interpretatie van te maken. Nochtans werkt Lewis Trondheim vaak met geschetste scenario's maar voor mij heeft hij zijn schetsen in tekst omgezet en mij enkel die versie bezorgd.

De inkleuring is ook vrij uniek: enkel wit en blauw. Wiens keuze was dat?
Het was een beperking die we onszelf hebben opgelegd om het project nog meer een eigen karakter te geven. Daarenboven zou een klassieke inkleuring voor een album van 156 bladzijden veel te veel tijd in beslag hebben genomen. Enkel zwart-wit vonden we wat te onopvallend. Ook uitgevers worden niet meteen wild van verhalen die enkel in zwart en wit moeten uitgegeven worden. Daarom kozen we voor die bichrome oplossing. Heel veel Amerikaanse graphic novels werken ook op deze manier. Het was een leuke manier van werken. Het beviel me enorm.

In de Nederlandse versie is de ringtone op de gsm van hoofdpersoon Hervé Boileau het Smurfenlied. Is dat als link naar de blauwe inkleuring?
(verwonderde blik) Dat wist ik helemaal niet!? In de Franse versie is de ringtone de tune van de begingeneriek van de Japanse tekenfilmserie Capitaine Flam[7] dat in het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw op de Franse zenders te zien was. Dus in de originele versie houdt de ringtone totaal geen verband met de kleur blauw. Waarschijnlijk hebben de vertalers zich

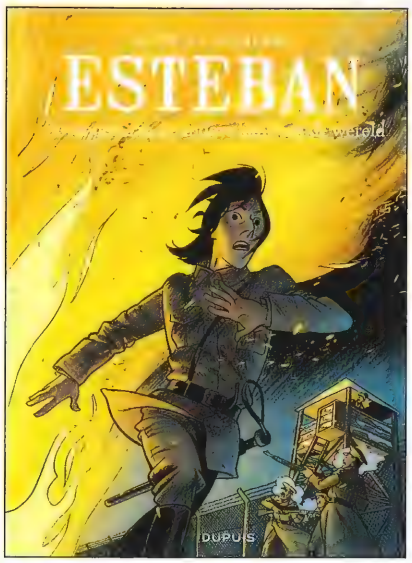

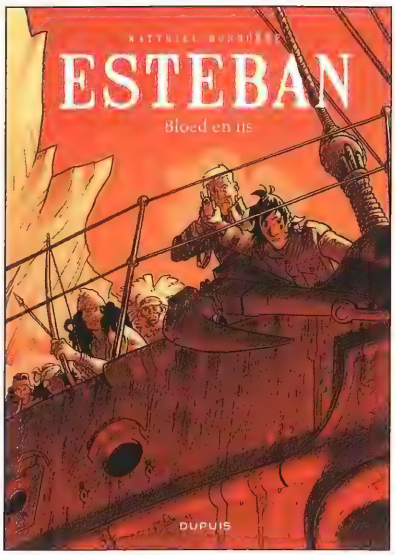

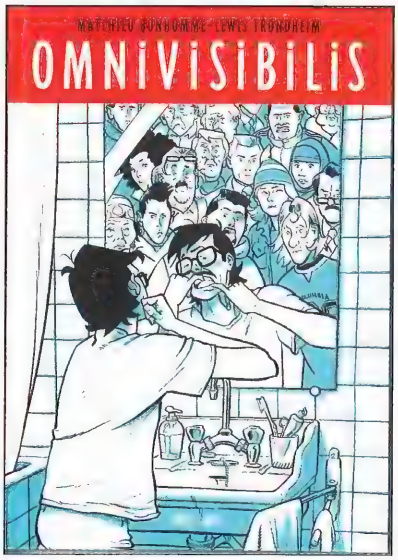

hiermee geamuseerd en er dit knipoogje in verwerkt. Wel leuk gevonden, moet ik toegeven!

Je bent zelf een realistisch tekenaar. We veronderstellen dat het wel de eerste keer was dat je debiele scènes hebt moeten tekenen als die waarbij volwassenen hun hoofdkussen likken.
(luide lach) Dat is net het lollige van het hele project geweest. Er wordt in de stripwereld te vaak geredeneerd dat een realistische tekenstijl alleen past bij ernstige verhalen. Dat wilden we net doorbreken met dit verhaal. Zowel Lewis Trondheim als ikzelf houden wel van totaal geflipte zaken in verhalen. Ik ben er zelfs zeker van dat hij enorm genoten heeft om mij net dat soort onnozele zaken te doen tekenen in mijn realistische stijl.

Texas Cowboys: een western als geen ander

Je vertelde net dat je Lewis Trondheim vroeg om voor jou een westernverhaal te verzinnen. Een kinderdroom die uitkwam?
Oh ja. Het is dan ook vooral door de strips van Lucky Luke dat ik in de stripwereld terecht ben gekomen. Toch vond ik het niet zo evident om in mijn klassiek geschoolde realistische stijl een western in beeld te brengen. Ik wilde mijn eigen western maken en niet een afkooksel of kloon worden van grootmeesters in het genre als Giraud, Rossi, Derib en Hermann. Ik wilde me dus van hen onderscheiden. Dankzij mijn ervaring met Omnivisibilis voelde ik me nu wel in staat om op mijn manier een western te tekenen. Voor mijn ontmoeting met Lewis Trondheim voelde ik me helemaal niet klaar om westerns te maken. Ik wist dat het scenario van Trondheim genoeg zotte situaties zou bevatten die me de nodige drive zouden geven om erin te vliegen. Wat me in zijn westernscenario's vooral beviel was het grote respect voor het genre. Er zitten knotsgekke situaties in maar toch voel je aan alles dat Trondheim zijn verhalen heeft geschreven vanuit een onbeschaamdheid zonder echter het respect voor het genre uit het oog te verliezen.

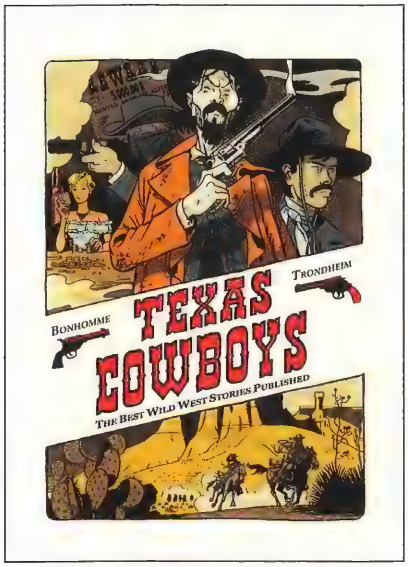

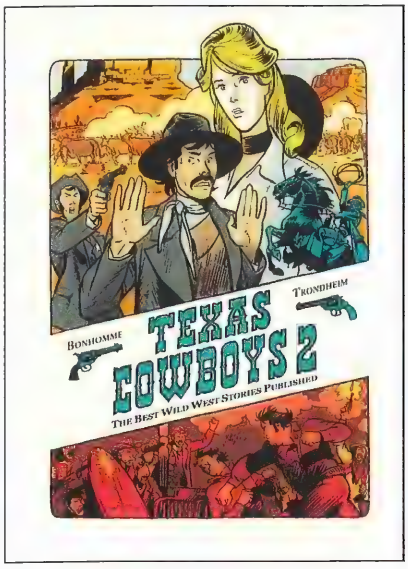

Je hebt heel veel paarden moeten tekenen. Vaak wordt er verteld dat paarden zowat het moeilijkste ter wereld is om te tekenen. Hoe heb jij dat ervaren?
Aha, laten we inderdaad eens over dat cliché praten! Men heeft me dat inderdaad al van toen ik heel klein was ingepeperd dat paarden tekenen bijzonder moeilijk is. Daarom ben ik dan ook al op heel jonge leeftijd beginnen oefenen. En ik moet toegeven dat dit eigenlijk best meevalt. Wat ik moeilijk vind om te tekenen zijn fietsen, flatgebouwen, meubels. Daar heb ik echt heel veel last mee. Maar paarden tekenen, vind ik een echt plezier. Een paard beweegt, leeft en is iets heel mooi. Dat teken ik dan ook met plezier!

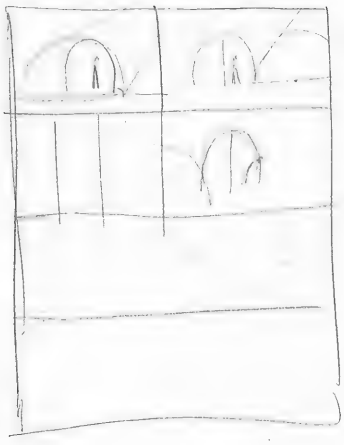

Toekomstplannen?

Welke projecten mogen we in de toekomst nog van jou verwachten?
Momenteel richt ik al mijn pijlen op Esteban. Er zijn ook nog een aantal andere plannen maar die zijn nog te vaag om er nu al meer over te vertellen. Ik zou in de toekomst wel nog graag eens opnieuw een verhaal willen vertellen dat zich in de prehistorie afspeelt. Daar heb ik echt wel goeie herinneringen aan.

Slotvraagje: voel je je het meest in je element als scenarist of als tekenaar?
Dat is heel moeilijk te zeggen. Het belangrijkste is een verhaal te kunnen vertellen en dat op een zo goed mogelijke manier doen. Dat is voor mij de essentie van mijn job. Of dat verhaal uit mijn pen is gekomen of uit die van een ander, dat speelt voor mij geen rol in de ernst waarmee ik een project aanpak. Je eigen verhalen tekenen geeft me een dubbel gevoel. Aan de ene kant biedt het veel vrijheid maar aan de andere kant is het ook best beangstigend. Verhalen van anderen tekenen is dus minder stresserend maar kan ook soms frustrerend werken. Daarom kies ik er bewust voor om af te wisselen tussen deze twee manieren van werken.

Noten:

1 Je bouquine is een cultureel magazine van de groep Bayard Presse dat zich richt op 10- tot 15-jarigen (oplage 45.000 ex.). Het eerste nummer dateert van 1984. Elk nummer bevat een adaptatie van een meesterwerk van de literatuur in strip. O.a. Dupuy & Berbérian, Serge Clerc, Yves Chaland, André Juillard en Joan Sfar werkten mee aan de strips. De bijdrage van Bonhomme was een adaptatie van Black Beauty van Anna Sewell op scenario van Pierre Le Gall. Het verscheen in nummer 171, het 5e nummer van 1998.

2 L'Atelier des Vosges is een groep stripauteurs die in 1995 beslisten om te werken op dezelfde plaats, nl. de Place des Vosges te Parijs. Voordien had je reeds het Atelier Nawak vanaf 1992. Onder de auteurs vinden we Émile Bravo, Lewis Trondheim, Christophe Blain, David B., Joann Sfar, Frédéric Boilet, Marjane Satrapi et Marc Boutavant. Heel vaak werken ze ook samen. Het is echter geen juridische structuur of dergelijke.

3 L'Île aux trente cercueils is een franstalige televisieserie in Frans/Belgisch/Zwitserse samenwerking in 6 episodes van 52 minuten. Het is een vrije adaptatie van de gelijknamige roman van Maurice Leblanc en ze werd vanaf 21 september 1979 uitgezonden op Antenne 2 (Franse televisie). Het verhaal start in 1917 met een verpleegster in het militair hospitaal van Besançon die met dat werk haar verleden tracht te vergeten, maar dat haar toch weer inhaalt en haar naar het eiland van de 30 doodskisten, Sarek in Bretagne, breng waar allerlei mysterieuze zaken gebeuren.

4 La guerre du feu is een Canadese film geregisseerd door Jean-Jacques Annaud uit 1981 en die gebaseerd is op het gelijknamige boek van de Belg J.-H.Rosny aîné, pseudoniem van Joseph Henri Honoré Boex, uit 1911.

5 Capsule cosmique was een maandelijks striptijdschrift voor kinderen van uitgeverij Milan waarvan het eerste nummer verscheen in september 2004. Het had een stijgend aantal abonnees (12.800), maar de krantenhandelaars wisten het niet goed te plaatsen : jeugd, strips of nog elders. Het laatste nummer verscheen dan ook snel, nl. in juni 2006, na amper 21 nummers. Het overkopen van de uitgeverij door Bayard Presse zou er niks mee te maken hebben. Heel veel auteurs van l'Association hebben gewerkt voor het magazine : David B., Christophe Blain, Hubert, Kerascoët, ...

6 Francisco Coloane was een Chileens schrijver die leefde van 19 juli 1910 tot 5 augustus 2002. Het leven in de uiterste zuidpunt van het land is zijn thema. Geen wonder: hij werd er geboren en sleet er een groot deel van zijn leven. Hij was journalist en militair, robbenvanger en schaapherder, overgeleverd aan het meedogenloze klimaat van Kaap Hoorn en Vuurland, waarnaar hij twee van zijn verhalenbundels vernoemde.

7 Capitaine Flam is een Japanse tekenfilmreeks die in Frankrijk vanaf 7 januari 1981 werd uitgezonden op TF1. 52 afleveringen werden er gemaakt. Het was geïnspireerd op een space-opera van de Amerikaan Edmond Hamilton. Twee elementen waren belangrijk: didactische wetenschappelijke uitleg geven en de superioriteit aantonen van de geest op brute kracht.

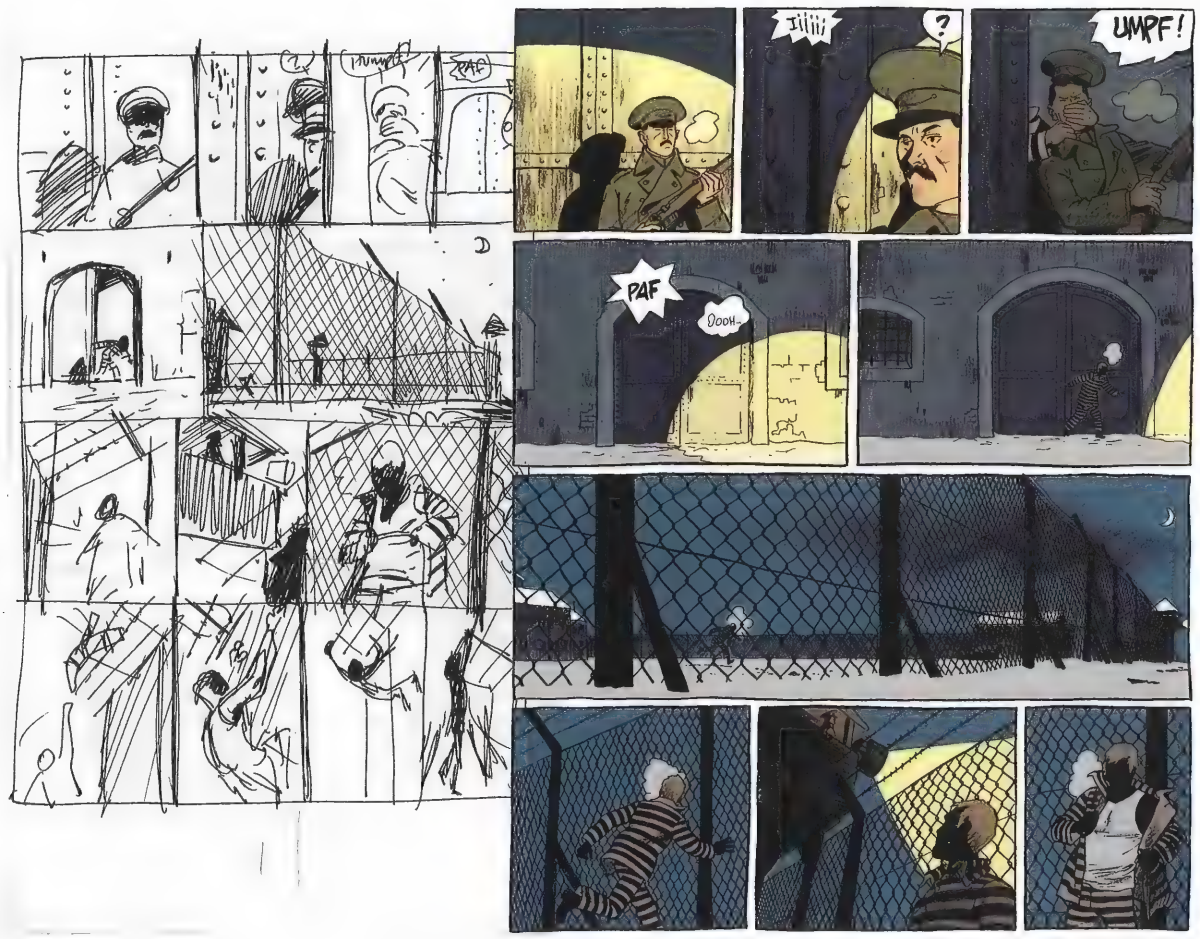

EFEMERIDEN

Door de band genomen zijn stripliefhebbers eveneens verzamelaars. De homo ludens heeft soms ook een donker kantje, onschuldig weliswaar: hij wil uitblinken, maar dan spelenderwijs. En door toeval of een bewuste keuze komt hij tot verzamelwoede. Dit laatste woord heeft een vrij negatieve ondertoon, maar die "woede" is vrij onschuldig. Met enig mededogen ontwaren we verzamelaars die met ijverige verbetenheid hun verzamelgebied beheren en soms beheersen en uitgroeien tot deskundigen. Hoe groter de verzameling wordt, hoe hoger de inzet en hoe zwaarder het financiële plaatje. Sommige verzamelaars focussen op strip efemeriden, zoals striptijdschriften, reclameobjecten, wijnetiketten, bierviltjes, luciferdoosjes, miniaturen, sigarenbandjes, puzzels, et cetera. In deze bijdrage focussen we ons op platenhoezen!

Door **Jozef Peeters**

In iedere stripwinkel, op iedere stripbeurs, vindt je wel een hoekje met prullaria. In de stripwinkels zijn die dingetjes meestal prijzig, maar tussen deze prullen zitten soms onvermoede juweeltjes. En efemeriden worden een passie voor sommigen onder ons. Naar aanleiding van het opstarten van de website van Patrick van Gelder – de begeesterende organisator van het Brabants Stripspektakel in Valkenswaard en vanaf dit jaar in Veldhoven – gewijd aan lp's, singles en andere dragers van geluid en striptekenaars, focussen we op het verzamelen van platenhoezen (78, 45 en 33 1/3 toeren) getekend door striptekenaars of hoezen die stripfiguren afbeelden. Geïnteresseerden in dit verzamelgebied worden hierbij gewaarschuwd: het verzamelgebied is vrij uitgebreid.

Even Druillet verzamelen... Zeldzaam en pittig prijzig. En het aanbod is erg wisselend en bij een eerste benadering vrij schraal. Maar een dagje rommelmarkten doen en de vele uitgestalde lp's en singles daar bevingeren kan leiden tot een leuke vondst. Enige lenigheid en goede lichamelijke conditie ondersteunen zo'n zoektocht. En de prijzen zijn meestal om te lachen.

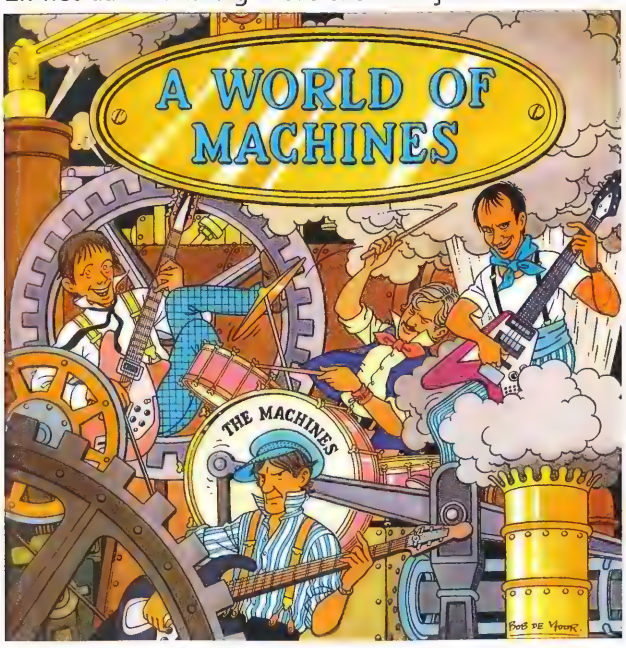

Sommigen verzamelen hoezen van bepaalde tekenaars. Dat zijn onder meer de hoezen voor de fans van Suske en Wiske (o.m. de Knorr grammofoonplaatjes), Kuifje, Bob Morane, Asterix.
Andere verzamelaars nemen platenhoezen op in hun verzameling van Marc Sleen[1], William Vance (Bob Morane), Edgar P. Jacobs (Het Gele Teken), Gray Croucher (De Decca plaatjes Rikske en Fikske), René Follet[2]. De meer bevlogen verzamelaars trekken energiek alle registers open en jagen onvermoeid op de markt.

Ondertussen is de markt van lp's flink gedaald en sommigen kijken dan ook uit naar cd's en zelfs naar dvd's. Het terrein van dvd's beheersen lijkt wel moeilijker en ook duurder. In Frankrijk worden er vrij regelmatig grote platenbeurzen georganiseerd die in het teken staan van strips. Het is bijna evident dat het goedkopere spul daar zal ontbreken en dat het pijn aan de beurs zal doen. Gewone platenbeurzen bezoeken, occasionele rommelmarkten en garageverkopen aflopen, blijkt in vele gevallen toch nog aardige verrassingen op te leveren, dit althans volgens ingewijden. Op stripbeurzen en gevestigde rommelmarkten struikel je als bezoeker over steeds dezelfde hoezen: Lucky Luke, Asterix, de Smurfen, Michel Vaillant, Bob Morane. De prijzen schommelen rond 20 à 30 euro. Enkele maanden later dagen dezelfde hoezen de bezoeker nog steeds uit. De prijzen van hoezen naar het werk van Hergé en Franquin laten soms naar adem snakken. Maar deze van Hergé worden toch wel overvloedig aangeboden.
Het jachtveld ligt open. Via verschillende veilingsites vindt een gepassioneerde verzamelaar wel zijn gading. De leukste, de meest economische, maar tevens

Literatuur over het onderwerp[3]:

•Robert Heide & John Gilman. Cartoon collectibles. 50 years of dime-store memorabilia. Doubleday, 1983. Bevat enkele illustraties in zwart/wit van fonoplaten Walt Disney.
•Eckart Sackmann. Undercover. Sackmann, 1992. 64 p. Met een honderdtal illustraties.
•Robert Crumb & Joost Swarte. Crumb: the Record Cover Collection. Oog & Blik, 1994. 56 p. + 93 illustraties.
•BDM 1989-1990. Ed. de l'Amateur, 1988. Met een overzicht van lp's i.v.m. strips.
•BD en 33 tours. Octopus Gallery, 2006. Catalogus van het werk van een veertigtal striptekenaars die hoezen voor hun favoriete muziek ontwierpen. Met o.m. fraaie tekeningen van René Follet voor werk van Tom Waits en Toots Thielemans.
•Manuel Decker. Disques et bande dessinée. Ed. des Accords, 2009. 160 p. Met talrijke afbeeldingen.
•Christian Marmonnier. Comics vinyls: 50 ans de complicité entre la bande dessinée et la musique. Ereme, 2009. 191 p. + 445 illustraties.

Enkele bijdragen in tijdschriften:
•Patrice Caillot. Disques Jazz/BD. In: Le collectionneur de bandes dessinées. Nr. 50 (1986), p. 28-33. Met illustraties.
•Nicolas Finet. Toute la musique qu'ils aiment. In: A Suivre. Nr. 147 (1990), p. 55-57. Met illustraties.

In vele monografieën over striptekenaars wordt aandacht besteed aan de "discografie" van de betrokken tekenaar. Ook Matla vermeld in zijn catalogus het bestaan van grammofoonplaten bij de behandelde tekenaar (o.m. bij Willy Vandersteen).

de meest vermoeiende zoektocht is deze afgelegd per pedes apostolorum.

Voor de verzamelaars moeten de opgenomen hoezen beantwoorden aan volgende criteria:
- de hoes moet ontworpen zijn door een striptekenaar
- soundtracks die gebaseerd zijn op een stripfiguur/verhaal
- een hoes waarop een stripverhaal staat
- luisterstrips die op plaat werden gezet

Sommigen verzamelen eveneens hoezen getekend door tekenaars die niet onmiddellijk als striptekenaars erkend worden maar thuishoren in de wereld van de stripverzamelaar. De plaatjes en cd's verfraaid door o.m. Ever Meulen worden vlijtig verzameld.

Ever Meulen : Le retour d'Ornicar. Van de Ornicar Big Band (LP, 1987) Links: Bob De Moor : A world of machines. Van The Machines (LP, 1982)

Noten:

1 Jef Burm en Denise de Weerdt zingen liedjes uit Allo Sjoe (1967). Côte d'Or presenteert u De olifant in woord en beeld (1980). Lees ook in een volgend nummer Sleens Curiosahoekje.

2 Zie: www.folletbibliografie.be of www.folletbibliografie.nl

3 De geciteerde literatuur kan geraadpleegd worden in de leeszaal van het Belgisch Stripcentrum.

Websites over het onderwerp

•http://comics-albumcovers.tumblr.com
ontdek de lp's getekend door Romano Molenaar, François Boucq, Robert Crumb en vele anderen.
•http://www.recordcoverart.nl (under construction) Website van Patrick van Gelder.
Enkele jaren geleden begon van Gelder met het verzamelen van hoezen van lp's en singles die door striptekenaars ontworpen werden. Later zou hij zijn belangstelling uitbreiden naar cd's. Ondertussen heeft hij een databank met meer dan 4.500 foto's. Een onmisbare bijdrage tot het werk van striptekenaars.
•http://covers.n.bulles.free.fr
•http://rateyourmusic.com/list/snellius/record_covers_drawn_designed_by_comic_artists_and_cartoonists_an_overview/
Platenhoezen gerangschikt naar landen. Nog erg onvolledig.
•http://www.encylopedisque.fr (bevat ongeveer 250 afbeeldingen van hoezen).
•http://www.lpcoverlover.com/category/cartoons

En surfen staat iedereen vrij. Schiet niet op de pianist, maar voeg nieuwe informatie toe. Bovenstaande gegevens zijn niet exhaustief.

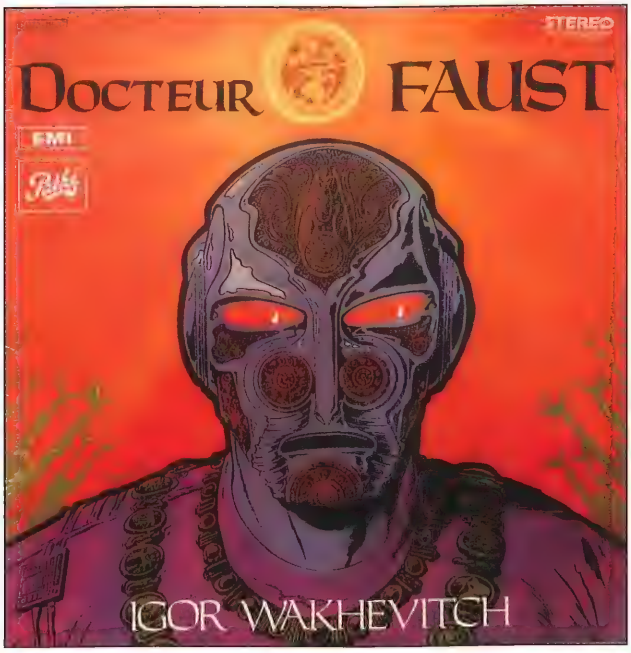

Enkele voorbeelden:

Jacobs : Het Gele Teken (LP 1958)

Eisner : The Singing Dogs. Hot Dog Rock 'N Roll (Single 1956)

Druillet: Igor Wakhevitch, Docteur Faust (LP 1971)

Studio Sels: Silberpfeil. Schwarzes Gift im Colorado (LP 1973)

Gray : Rikske en Fikske n° 2 (Single 1964)

DRIE BIJLAGEN

P@PER27

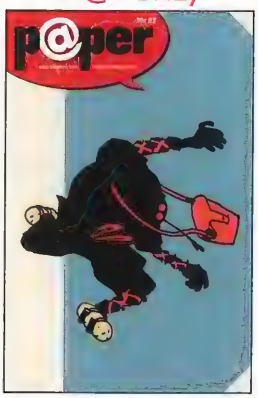

Met Serge Baeken
als hoofdgast!

LIDKAART 2015

door Dirk D'Auwe.

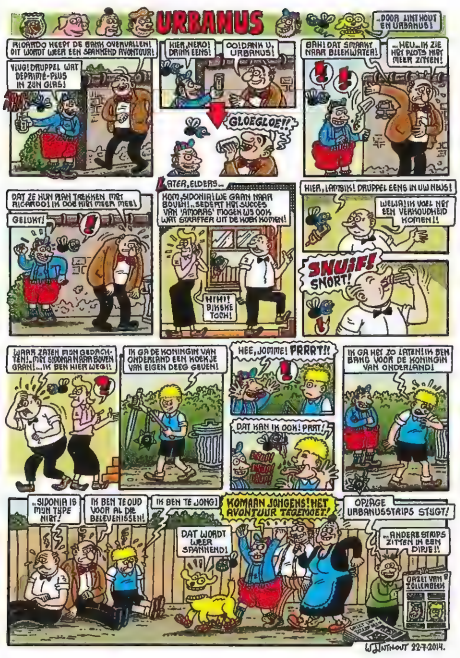

Naar aanleiding van ons 25 jarig bestaan hebben we aan vijf tekenaars gevraagd om voor onze vereniging een exclusieve strippagina te maken.
De eerste is gemaakt door Willy Linthout.

COLLECTIE FENIX

Eind april verschenen
twee nieuwe albums van Kari Lente
De dolle binken & De Drakodillen

Dirk Stallaert tekende nog maar eens twee prachtige covers in de stijl van Bob Mau. Met De Drakodillen brengen we het honderste verhaal van Kari Lente. Wie ingetekend heeft, ontvangt een exemplaar met exclusieve ex-libris!

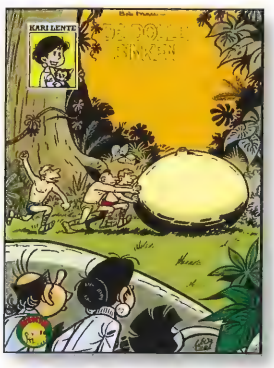

Begin september verschijnen
4 nieuwe albums
Pluk zoekt zijn vader
Bimmelabom en zijn zus Bibaboe
De vrolijke Bengels 1
De vrolijke Bengels 2

BS AGENDA

Organisatoren kunnen info sturen via e-mail naar:

johan.van.ransbeeck@telenet.be.
De agenda wordt afgesloten op de 1ste van iedere maand.

Meer up-to-date info over beurzen vindt u op www.brabantstrip.be.

BS 13 juni LEDENDAG
Ter gelegenheid van de Turnhoutse stripdagen
Turnhout in Cultureel Centrum De Warande
Warandestraat 42, 2300 Turnhout
Iedereen welkom van 10 tot 17 uur
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij Rudy Claessen
claessen.rudy@skynet.be
of 014/65.61.24 (na 18 uur)

21 juni Leopoldsburg
1ste stripbeurs In het Buurthuis, Heidestraat 65
van 10u00 tot 17u00
Met signeersessies van Ben Seys, Baudoin Deville, Robert Paquet,..
Info : http://www.stripbeurs-leopoldsburg.be/news.php

5 juli Kalmthout
Strips in het park
In Arboretumtuin, Heuvel 8 van 10u00 tot 17u00
Met een beurs, stripstanden, workshops, zoektochten, meet en greet,...
Info : http://www.striproute.be/

5 juli Dordrecht
19de Dortse boekenmarkt
In het historische centrum
Info : http://www.dordtseboekenmarkt.nl/

18 juli tot 9 augustus Middelkerke
29ste stripfestival
Op Arthur De Greefplein
van 10u tot 12u30 en 13u30 tot 17u
Met diverse signeersessies
Info : http://stripfestivalmiddelkerke.be/index.php/nl/

18 en 19 juli Contern
22eme Festival international de la BD
In het dorp van 10u tot 19u
Met diverse signeersessies
Info : http://www.bdcontern.lu/

15 augustus Kampen
17de Kamper Stripspektakel
In Oudenstraat/Van Heutzplein van 10u00 tot 17u00
Met diverse signeersessies.
Info : http://kamper-stripspektakel.webnode.nl/

BS 5 tot 6 september Veldhoven
NIEUWE FENIX albums:
104 - 105 - 106 - 107
30ste Brabants Stripspektakel
(ex-Valkenswaard)
NH Conference Centre Koningshof
Locht 117, 5504 RM Veldhoven
van 10u00 tot 17u00
Met Romano, Luc Cromheecke, Dick Heins, Geinz, Paul Geerts,...
Info : http://www.stripspektakel.nl/

13 september Sint-Pauwels
3de stripbeurs
In Parochiecentrum Klapdorp van 10u00 tot 18u00
Met signeersessies
Info : http://www.hetgebrokenzwaard.be/

13 september Aalst
Aalst stript
In Onthaalcomplex, Keizersplein 12B van 10u00 tot 18u00
Met signeersessies van Hans Harlemen, Yan Gevuld,...
Info : http://www.aalststript.be/

BS 3 oktober LEDENDAG
Hasselt ter gelegenheid van hun 25ste stripbeurs.
In de zaal "De Foyer", Capucienenstraat 10
Iedereen welkom van 10 tot 17 uur
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij brabant.strip@gmail.com
www.stripbeurshasselt.be

BS 4 oktober LEDENDAG
Wilrijk in de zaal 't Spant
naast 't Vlaamse stripcentrum
Boomsesteenweg 335-337, Wilrijk
Iedereen welkom van 10 tot 17 uur
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij Frank Bogaerts
frankb1602@gmail.com
of brabant.strip@gmail.com

BS 10 en 11 oktober
Breda stripfestival
In Chassé theater
Claudius Prinsenlaan 8, Breda
van 10u tot 17u
Info : http://stripfestivalbreda.nl/

BS 24 oktober LEDENDAG
Tervuren in het H. Hart-College
Albertlaan 44, Wezembeek-Oppem
Iedereen welkom van 10 tot 17 uur
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij brabant.strip@gmail.com

22 november 2015
Stripbeurs Sint-Truiden
In 't Veilingshuis
Tongersesteenweg 150,
Sint-truiden
Van 10 tot 17 uur
Info : www.stripbeeurssint-truiden.be/

BS 29 november
NIEUWE FENIX albums:
108 - 109 - 110
Gentse stripbeurs in vip-school
Martelaarslaan 13, Gent
Van 10 tot 17 uur
Info : www.gentsestripbeurs.be

Zondag 6 december 2015
4 de Heistse strip-dvd-beurs
Zaal" de Zwaan"
Stationstraat 53
2120 Heist op de berg
Info 0032(0)495 21 01 63

BS 13 december LEDENDAG
Turnhout in de zaal Den Donk
Kapelweg 52, Turnhout
Iedereen welkom van 13 tot 17 uur
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij Rudy Claessen
claessen.rudy@skynet.be
of 014/65.61.24 (na 18 uur)
Opstellen standhouders vanaf 12 u

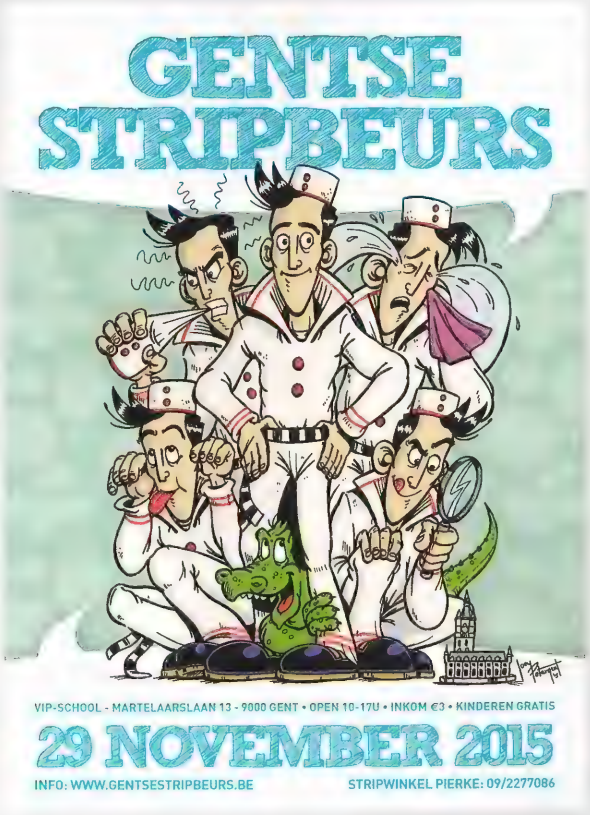
GENTSE
STRIPBEURS
VIP-SCHOOL - MARTELAARSLAAN 13 - 9000 GENT • OPEN 10-17U • INKOM €3 • KINDEREN GRATIS
29 NOVEMBER 2015
INFO: WWW.GENTSESTRIPBEURS.BE
STRIPWINKEL PIERKE: 09/2277086

SIMONE LOST HET OP

Ter gelegenheid van het verschijnen van Bob Mau's 100ste Kari Lente De Drakodillen, het 103e nummer in de Fenix-reeks, brachten we een bezoekje aan Simone Mau, de weduwe van Bob Mau. Achter iedere succesvolle man staat een sterke vrouw, wordt er gezegd. Dat geldt ook voor stripauteurs. Zoals onze lezers wel weten wordt door stripmakers vaak de hulp ingeschakeld van hun vrouwelijke familieleden bij de productie van hun strips. Vandersteens eerste echtgenote Paula Van Den Branden bijvoorbeeld was de eerste inkster van de strips van Vandersteen. Ze wist met een vrij vaste hand een aantal Suske en Wiske-verhalen in te inkten, ondanks het feit dat ze geen artistieke opleiding had genoten. Ria Smits, de echtgenote van Merho wordt eveneens ingeschakeld bij de productie van De Kiekeboes. Zij is onder meer verantwoordelijk voor het uittikken van de teksten nu dat digitaal gebeurt. Daarvoor deed ze de lettering met de hand en -belangrijker dan je denkt- trok ze de kaders in inkt. Later werd ze ingeschakeld bij de inkleuring van de albums, een taak die ondertussen overgenomen werd door dochter Ine. Ook Jef Nys schakelde zijn dochter Agnes in bij de inkleuring van zijn Jommeke-albums. Hec Leemans' echtgenote Marie-Jeanne heeft jarenlang, toen dat nog met de hand gebeurde, de lettering verzorgd voor de Bakelandt-verhalen. Zo zijn er nog talrijke voorbeelden van achter de schermen werkende vrouwen en familieleden.

En ook Simone Mau hoort dus in dat rijtje thuis. Ze vertelde ons wat haar aandeel was in de Kari Lente strips. Vele striptekenaars gebruiken voor het trekken van de kaders een hulpmiddel. Tekenaars die indertijd voor Dupuis werkten konden gebruik maken van tekenpapier waarop in non-repro blauw de kaders en hulplijntjes voor de lettering voorgedrukt waren. Ook bij grote Amerikaanse uitgeverijen zoals Marvel of DC bestaat een gelijkaardige gewoonte nog steeds. Anderen die die luxe niet hadden maakten vaak gebruik van een sjabloon bij het tekenen van hun kaders. Dat kan bijvoorbeeld een stuk karton zijn waar de stroken uitgesneden zijn. Het karton wordt dan op het blad gelegd, waarna met potlood de stroken vlug getekend konden worden. Bob Mau had een gelijkaardig systeem bedacht. Zijn sjabloon was meer een lat waarop de vaste afmetingen van de kaders en de ruimtes daartussen aangeduid stonden. Om tijd te sparen vroeg hij aan Simone om 's ochtends, voor hij begon te tekenen, zijn plaat met behulp van dit sjabloon te verdelen in kaders. De eerste keer dat Simone dit deed had ze een lijn één millimeter verkeerd verbonden. Bob's commentaar daarop was duidelijk: "Als ge dit niet beter kunt, dan doe ik het wel zelf!" Sindsdien heeft Simone nooit meer ook maar één millimeter buiten de lijntjes getekend.

Ook bij het inkleuren werd Simone ingeschakeld. Op een gegeven moment vroeg de Gazet van Antwerpen aan Bob Mau om de Kari Lente verhalen in te kleuren. Bob besloot dat hij zelf voor die inkleuring zou zorgen. 't Is te zeggen, hij besloot dat zijn vrouw daarvoor moest zorgen, ook al had ze dat nog nooit gedaan. In die tijd gebeurde de inkleuring nog met de hand, op blauwdrukken. De Mau's trokken naar

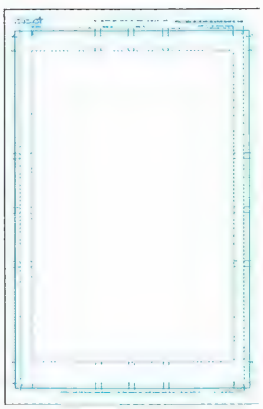

Links: twee voorbeelden van hulpmiddelen die gebruikt worden door striptekenaars om gemakkelijker kaders te kunnen tekenen (zelfgemaakt sjabloon en voorbedrukt tekenpapier.)

Rechts: het sjabloon dat gebruikt werd door Bob Mau.

Rechts: ontwerp omslagtekening voor het Pits en Kaliberverhaal "De Verloren Safari".

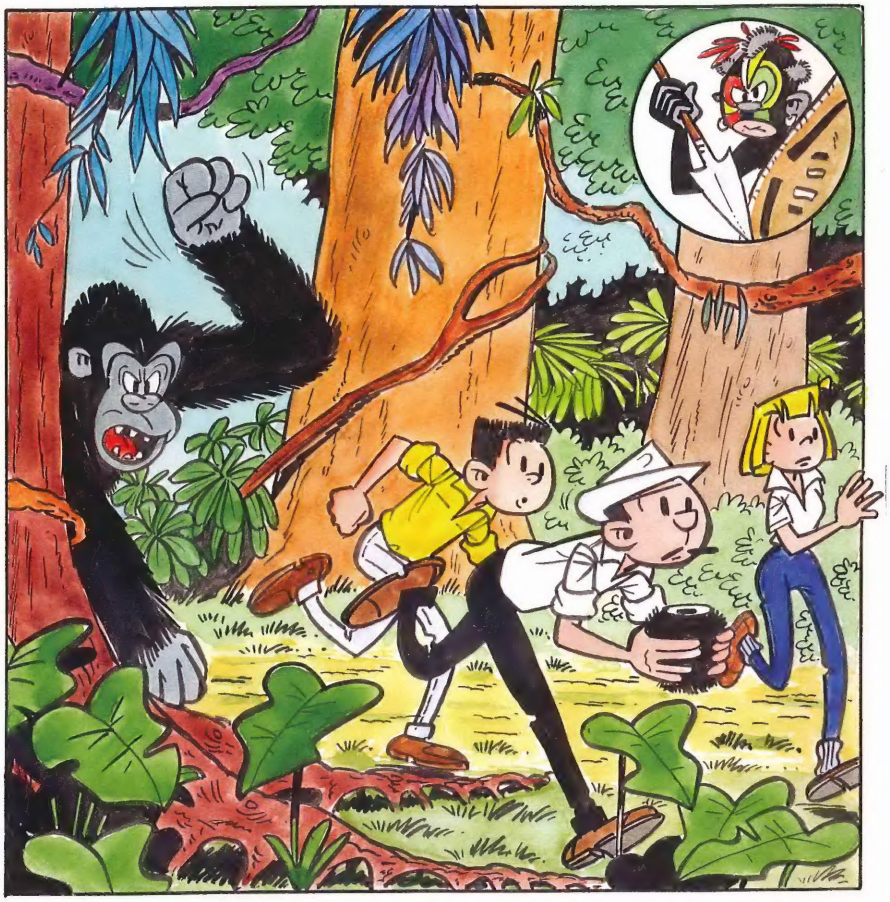

Merho om aan Ria uitleg te vragen over het inkleurproces en zo kon Simone ook deze taak op zich nemen. Het inkleuren van Kari Lente werd uiteindelijk een volle dagtaak die ze altijd met veel vreugde deed. Ook hier werden er hulpmiddelen gebruikt in de vorm van kaartjes met daarop de verschillende vaste kleuren. En zo hielp Simone jarenlang in alle stilte en anonimiteit mee aan het maken van de door vele van onze lezers gewaardeerde verhalen van Kari Lente.

Links: kaartje met kleuraanduidingen.

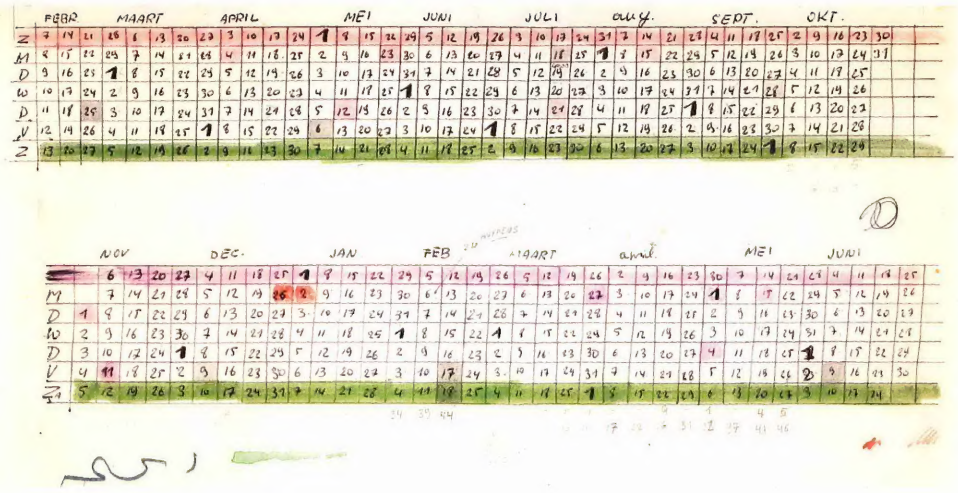

Op deze kalender is het werkschema voor een jaar Kari Lente te zien. Hierop duidde Bob Mau bijvoorbeeld aan wanneer een nieuw verhaal bij de krant moest zijn. Op zaterdag en zondag werd er niet gewerkt.

Dit etiket plakte Bob Mau op flessen die hij zelf bottelde.

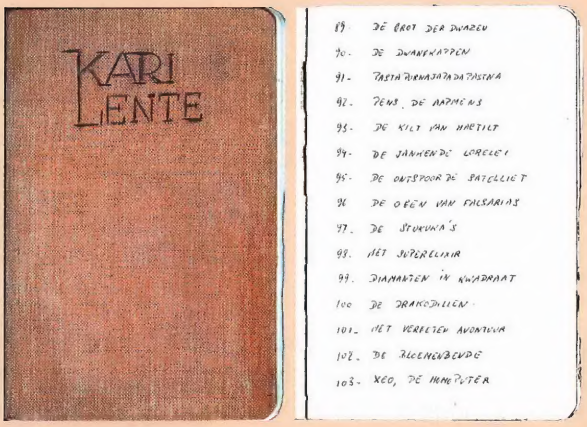

In dit boekje schreef Bob Mau de titels van zijn verhalen.

Tekening gemaakt voor een kalender.

RECHTZETTING

In magazine 203 schreven we in de inleiding van het artikel *De eerste opmerkelijke wenskaart van de Belgische televisieomroep*: "Op 31 december j.l. wenste Bernard Van Isacker op zijn site over Bob De Moor, www.bobdemoor.info,iedereen een gelukkig nieuwjaar met een tekening waarvan hij dacht dat ze voor Publiart gemaakt was." Bernard stuurde ons een scan van de achterzijde van de originele tekening waar duidelijk Publiart op vermeld staat. Bob De Moor maakte dus de wenskaart wel degelijk in opdracht van Publiart.

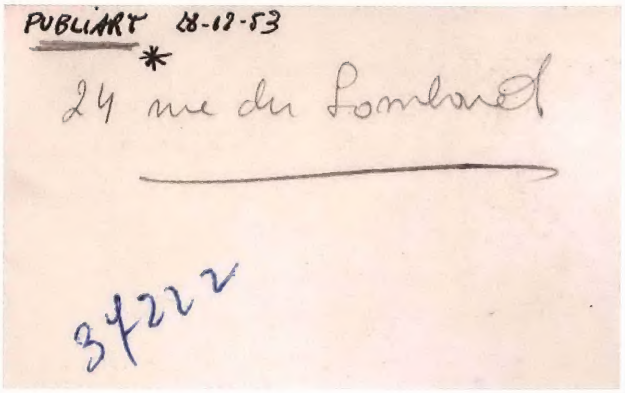

GEZOCHT

(11/01) Willeke prentjes (stickertjes/plakplaatjes) voor het album Het verloren testament: 57 58 76 120 121 122 123 140 142 143 147 149 151 153 157 158 159 161 162 163 168 170 172 173 177 178 187 190 192 198 210 225 226 242 244 253 255 262 263 264 265 269 270 271 273 274 275 301 302 303 305 308 309 314 316 326 328 329 330 331 332 333 334. Prentjes te ruilen.
Kwatta De jonge Toversmurf/L'apprenti Schtroumpf:135 en 159. Wie me 1 prentje in goede staat (niet opgeplakt geweest) kan bezorgen, geef ik er 3 in de plaats. Wie ze alle 2 kan bezorgen, krijgt er 10 !!!
Asterix Vanderhout 1972: 12 23 28 35 54 91 136 147 148 164 191. Prentjes te ruilen.
jos.greven@telenet.be 0476/41 75 68

(28/12) Losse stickers van het Willeke Stickerboek uit 1972: 101, 268, 300, 319, 321.
devrolijkebengels@gmail.com

(08/12) Eerste drukken van Kari Lente van uitgeverij Standaard boekhandel in nieuwstaat! Eveneens schetsen van Bob Mau.
nijs.tom@hotmail.com

(11/04) Stripverhaal-pagina's die ooit in zonnestraal en zonneland gepubliceerd werden in de periode 1967-1969. Het hoeven geen papieren pagina's te zijn, ik ben al tevreden met computer-scans in eender welk grafisch formaat. Eventuele herstel- en restauratie-werken kan ik zelf wel uitvoeren en eventuele kosten wil ik graag vergoeden.
De verhalen waarvan ik pagina's zoek zijn :
- Ritou Reporter - De Diamanten van Habaho (Zonneland 1965)
- Ritou Reporter - Ivoorsmokkel (Zonnestraal 1966)
- Ritou Reporter - Piratenjacht (Zonnestraal 1967)
- RItou Reporter - Tweede ronde (Zonnestraal 1969)
- Ritou Reporter - Het geheim van de gletsjer (Zonnestraal 1969)
- De zwijgende parelvisser (door Buth)
- Jip en de fluitende vlinders
debont-corneel@hotmail.be

(01/03) Line, le journal des chics filles jaren 1956 tot ongeveer 1966
caluwaerts.guillaume@belgacom.net

catawiki

Wekelijkse Stripveilingen

bieden vanaf €1

- De Stripveilingen beginnen **elke vrijdag**
- Kavels lopen af op **maandag, dinsdag, woensdag en donderdag** vanaf **20:00 uur**
- Elke week **duizenden bijzondere strips** onder de hamer

catawiki.nl/stripveiling
catawiki.be/stripveiling

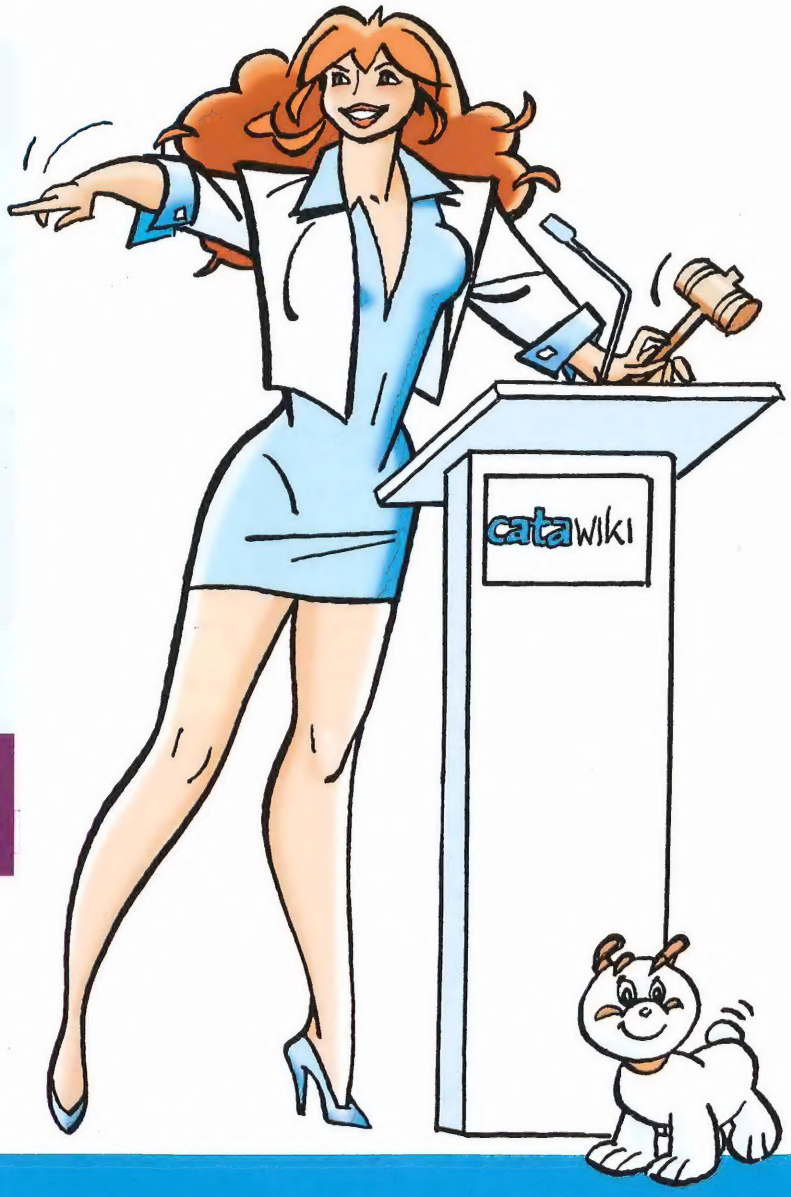

Wil jij ook je strips laten veilen?

- Hoge opbrengsten
- Lage verkoopcommissie
- Internationaal bereik
- Veilige verkoop

Kijk voor meer informatie op:

catawiki.nl/stripveiling/verkopen
catawiki.be/stripveiling/verkopen